

Załącznik Nr.....
do uchwały Nr
Rady Miejskiej Wrocławia
z dnia

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Wrocławia na lata 2012-2032

Wrocław, listopad 2011r.

Opracował: Wydział Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego Wrocławia

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	1
1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA PROGRAMU	1
1.2. CELE PROGRAMU	1
1.3. ZAKRES PROGRAMU	1
2. WPROWADZENIE DO TEMATU.....	1
2.1. CHARAKTERYSTYKA I WYSTĘPOWANIE AZBESTU	1
2.2. ZASTOSOWANIE AZBESTU.....	2
2.3. ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST	5
2.4. WPŁYW AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	6
2.5. PRZEPISY PRAWNE I DOKUMENTY KRAJOWE W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	7
2.5.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	10
2.5.2. Baza Azbestowa.....	12
3. ZASADY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	12
3.1. PROCEDURY OBOWIĄZUJĄCE WŁAŚCICIELI I ZARZĄDZAJĄCYCH OBIEKTAMI, INSTALACJAMI I URZĄDZENIAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST	13
3.2. PROCEDURY OBOWIĄZUJĄCE WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST – WYTWÓRCÓW ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH. 17	
3.3. PROCEDURA OBOWIĄZUJĄCA PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE TRANSPORTU ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	22
3.4. PROCEDURA OBOWIĄZUJĄCA ZARZĄDZAJĄCYCH SKŁADOWISKAMI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	25
4. AKTUALNY STAN WYKORZYSTYWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH NA TERENIE WROCŁAWIA.....	27
4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA WROCŁAW	27
4.2. INFORMACJA O RODZAJU, ILOŚCI I MIEJSCACH WYSTĘPOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE WROCŁAWIA	30
4.3. STĘŻENIE WŁÓKIEN AZBESTU NA TERENIE WROCŁAWIA	36
5. GOSPODAROWANIE ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE WROCŁAWIA	36
5.1. WOJEWÓDZKI PLAN GOSPODARKI ODPADAMI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO ..	36
5.2. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA MIASTA WROCŁAWIA	37
5.3. PRZEDSIĘBIORCY UPRAWNIENI DO USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST. 38	
5.4. ILOŚCI WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST USUNIĘTYCH W LATACH 2007-2010.....	38
5.5. INSTALACJE DO UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	38
6. MOŻLIWOŚCI DOFINANSOWYWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	39
7. PLANOWANE DZIAŁANIA DOTYCZĄCE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU WROCŁAWIA	41
8. SZACUNKOWE KOSZTY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	42
9. HARMONOGRAM REALIZACJI PRAC NA LATA 2012-2032	44

10.MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	45
11.PODSUMOWANIE I WNIOSKI	46
12.WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	48

SPIS TABEL

Tabela 1.	Klasyfikacja odpadów zawierających azbest
Tabela 2.	Liczba mieszkańców Wrocławia i gęstość zaludnienia w poszczególnych dzielnicach, stan na 31.12.2010r.
Tabela 3.	Ilość wyrobów azbestowych użytkowanych na terenie Wrocławia
Tabela 4.	Ilość poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych występujących na terenie Wrocławia
Tabela 5.	Porównanie ilości wyrobów azbestowych występujących we Wrocławiu, województwie dolnośląskim i na terenie kraju w 2011r.
Tabela 6.	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Wrocławia w latach 2007-2010
Tabela 7.	Koszty jednostkowe demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów azbestowych
Tabela 8.	Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Wrocławia
Tabela 9.	Harmonogram realizacji prac na lata 2012-2032
Tabela 10.	Wskaźniki monitorowania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Wrocławia”

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.	Podział terytorialny województwa dolnośląskiego
Rysunek 2.	Podział Wrocławia na osiedla
Rysunek 3.	Użytkowanie wyrobów azbestowych przez różne podmioty na terenie Wrocławia
Rysunek 4.	Lokalizacja rur i złączy azbestowo-cementowych na poszczególnych osiedlach Wrocławia
Rysunek 5.	Lokalizacja płyt azbestowo-cementowych na poszczególnych osiedlach Wrocławia
Rysunek 6.	Stan techniczny wyrobów azbestowych

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1.	Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (wzór)
Załącznik 2.	Informacja o wyrobach zawierających azbest (wzór)
Załącznik 3.	Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych
Załącznik 4.	Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu

- Załącznik 5. Wzór Karty ewidencji odpadu
- Załącznik 6. Wzór Karty przekazania odpadu
- Załącznik 7. Informacja o wyrobach zawierających azbest na terenie miasta Wrocławia (14 tabel)
- Załącznik 8. Wykaz przedsiębiorców posiadających decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami w zakresie usuwania azbestu

1. Wstęp

1.1. Podstawa opracowania Programu

Podstawą opracowania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Wrocławia na lata 2012-2032”, zwanego dalej „Programem”, są zapisy „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (dalej POKzA) przyjętego w dniu 14 lipca 2009r. uchwałą Rady Ministrów i zmienionego uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010r. W punkcie 4.3. POKzA określono, że do zadań samorządów powiatowych i gminnych należy m. in. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Programy mogą stanowić część powiatowych lub gminnych planów gospodarki odpadami.

1.2. Cele Programu

Cele „Programu” są zbieżne z celami przyjętymi dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Zakłada się usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Wrocławia do końca 2032r. i jednocześnie minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu oraz likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

1.3. Zakres Programu

Zakres Programu obejmuje następujące zagadnienia:

- Analizę danych literaturowych dotyczących występowania azbestu, jego właściwości i wpływu na zdrowie człowieka.
- Charakterystykę i zastosowanie wyrobów zawierających azbest.
- Przegląd obowiązujących przepisów prawnych i dokumentów strategicznych w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz postępowania z odpadami azbestowymi.
- Inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie Wrocławia.
- Oszacowanie kosztów usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest z terenu miasta.
- Analizę możliwości pozyskania środków finansowych na działania w zakresie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.
- Harmonogram realizacji prac w ramach „Programu”.
- Monitoring realizacji „Programu” oraz wskaźniki monitoringu.

2. Wprowadzenie do tematu

2.1. Charakterystyka i występowanie azbestu

Azbest to nazwa minerałów krzemianowych z grupy serpentynów lub amfiboli, posiadających włóknistą budowę i wykazujących zdolność podziału na cienkie włókna. Do grupy serpentynowej należy azbest chryzotylowy. Do grupy amfiboli należą: azbest krokidolitowy, amozytowy, antofilitowy, tremolitowy i aktynolitowy. Ponadto do minerałów azbestopodobnych zalicza się m. in.: attapulgit, sepiolit, talk włóknisty, wollastonit, serpentynit włóknisty, antygoryt włóknisty oraz zeolity włókniste.

Azbest chryzotylowy - $Mg_6[(OH)_8Si_4O_{16}]$ nazywany jest azbestem białym. Jest to najbardziej rozpowszechniona forma azbestów w przyrodzie, stanowi ok. 90-95% światowych zasobów. Minerał ma kolor żółtawy, po rozwłóknieniu prawie biały. Jest nierozpuszczalny w wodzie i rozpuszczalnikach organicznych, słabo rozpuszczalny w zasadach, natomiast dobrze rozpuszczalny w kwasach. Wykazuje największą ze wszystkich odmian azbestów odporność na działanie wysokich temperatur – temperatura topnienia wynosi 1515°C. Jest minerałem o dużej elastyczności, termoizolacyjności, dźwiękochłonnym. Ma najcieńsze włókna ze wszystkich włókien pochodzenia naturalnego. Azbest chryzotylowy charakteryzuje duża wytrzymałość na rozciąganie, wynosząca 5600-7000kg/cm².

Azbest krokidolitowy - $Na_2Fe_3Fe_2[(OH)Si_4O_{11}]_2$ jest nazywany azbestem niebieskim z uwagi na ciemnoniebieską barwę. Wykazuje dużą odporność na kwasy, zasady i wodę

morską. Posiada największą ze wszystkich odmian azbestu wytrzymałość na rozciąganie – 7000-21000kg/cm². Azbest ten charakteryzuje szklisty połysk i duża sprężystość. Temperatura topnienia wynosi 1170°C. Ze względu na swoje właściwości był najczęściej stosowany w przemyśle z grupy amfiboli. Jest azbestem najbardziej agresywnym biologicznie ze względu na kształt włókien, skład chemiczny i słabą rozpuszczalność w płynach ustrojowych.

Azbest amozytowy (grueneryt) – $(\text{FeMg})_7[(\text{OH})\text{Si}_4\text{O}_{11}]_2$, ze względu na swoją barwę, jest nazywany azbestem brązowym. Wykazuje dużą odporność na kwasy, zasady i wodę morską oraz stosunkowo dużą wytrzymałość na rozciąganie (1400-6300kg/cm²). Temperatura topnienia wynosi 1400°C.

Azbest antofilitowy – $(\text{MgFe})_7[(\text{OH})\text{Si}_4\text{O}_{11}]_2$ występuje w kolorze szarym, zielonym, żółtym lub brązowym. Mineral ten charakteryzuje jedwabisty połysk, duża odporność na zasady i kwasy oraz mała wytrzymałość na rozciąganie (do 285kg/cm²). Temperatura topnienia wynosi 1460°C.

Azbest tremolitowy – $\text{Ca}_2\text{Mg}_5[(\text{OH},\text{F})\text{Si}_4\text{O}_{11}]_2$ ma barwę szarą lub zieloną. Wykazuje słabą odporność na kwasy i dobrą na zasady. Mineral ten charakteryzuje jedwabisty połysk i mała wytrzymałość na rozciąganie (70-560kg/cm²). Temperatura topnienia wynosi 1300°C.

Azbest aktynolitowy – $\text{Ca}_2(\text{Mg},\text{Fe})_5[(\text{OH},\text{F})\text{Si}_4\text{O}_{11}]_2$ ma barwę od jasnozielonej do ciemnozielonej. Wykazuje dość dobrą odporność na kwasy i dobrą na zasady. Mineral ten charakteryzuje jedwabisty połysk i mała wytrzymałość na rozciąganie (do 72kg/cm²). Temperatura topnienia wynosi 1400°C.

Złoża azbestu występują niemal na całym świecie. Szacuje się, że całkowite zasoby azbestu wynoszą ponad 450mln ton. Największe, gospodarczo wykorzystywane złoża azbestu występują w Kanadzie, na terenie krajów byłego Związku Radzieckiego, w Republice Południowej Afryki i Zimbabwe. Złoża azbestu znajdują się także w Brazylii, Chinach, Kazachstanie, Grecji, Czechach, Francji i Hiszpanii. Wydobycie azbestu na skalę przemysłową rozpoczęto w 1870r. w Kanadzie i Rosji. Złoża w większości są eksploatowane metodą odkrywkową do głębokości 60-250m. Potrzeba prowadzenia eksploatacji podziemnej zachodzi niekiedy w przypadku pozyskiwania azbestu ze złóż o małej miąższości.

Na terenie Polski obecność azbestu chryzotylowego i amfibolowego stwierdzono w złożach surowców mineralnych zlokalizowanych na Dolnym Śląsku (Szklary, Bystrzyca Górna k. Zgorzelca, Grochowa). Złoża znajdujące się na terenie Polski nie nadają się do eksploatacji przemysłowej i nigdy na taką skalę nie były eksploatowane.

2.2. Zastosowanie azbestu

Nazwa „azbest” pochodzi z języka greckiego i oznacza „niewygasający” - korzystając z tej właściwości azbestu Grecy wyrabiali z niego knoty do lamp oliwnych. Właściwości azbestu spowodowały, że był on od dawna wykorzystywany przez człowieka w różnych dziedzinach życia. Na podstawie wykopalisk wykonanych w Finlandii stwierdzono stosowanie azbestu już ok. 2000 lat p.n.e. Azbest dodawano wówczas do gliny, z której wyrabiano garnki. Największy wzrost wykorzystania wyrobów azbestowych nastąpił na przełomie XIX i XX wieku. W XX wieku największymi producentami azbestu były Kanada i kraje byłego Związku Radzieckiego (73,3% światowej produkcji, która wynosiła ogółem 174mln ton). Do czołowych producentów azbestu należały ponadto RPA, Zimbabwe, Chiny, Brazylia, Włochy i Stany Zjednoczone.

W Polsce produkcję wyrobów azbestowych rozpoczęto w 1907r. Azbest stosowano w procesach produkcyjnych prowadzonych w 28 zakładach na terenie kraju. Na terenie województwa dolnośląskiego wykorzystywano azbest w pięciu zakładach, a na terenie miasta Wrocławia w dwóch zakładach. W zakładzie „Polifarb Wrocław” przy ul. Kwidzyńskiej 8, w latach 1972–1988 produkowano następujące wyroby zawierające azbest: farby specjalnego przeznaczenia na potrzeby wojska, elementy uzwojeń silników (elektroizolatory) i masy gładzące do podwozi samochodowych. Teren zakładu został oczyszczony z azbestu, a obecnie prowadzi tam działalność Spółka z o.o. PPG Deco Polska. W drugim zakładzie „Wyrób Okładzin Hamulcowych i Renowacja Korków” przy

ul. Lotniczej 37, w latach 1973–1991 produkowane były klocki i okładziny hamulcowe zawierające azbest. Obecnie na terenie tym prowadzi działalność zakład PPHU Hamex zajmujący się wymianą klocków hamulcowych. Na terenie zakładu nie znajdują się żadne odpady azbestowe.

Z uwagi na udowodnioną szkodliwość dla zdrowia, produkcję wyrobów azbestowych w Polsce zakończono we wrześniu 1998r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.

Na świecie znanych jest ponad 3 000 rodzajów wyrobów zawierających azbest. Wyroby azbestowe wykorzystywano głównie w budownictwie (ponad 80% zużycia azbestu), a także w innych, wymienionych niżej, gałęziach gospodarki.

Budownictwo.

Azbest stosowano w wyrobach budowlanych powszechnego użycia: eternit, czyli płyty faliste azbestowo-cementowe o zawartości 10-13% azbestu do pokryć dachowych, płyty prasowane - płaskie o zbliżonej zawartości azbestu, płyty KARO - dachowe pokrycia lub elewacje, rury azbestowo-cementowe wysokociśnieniowe (krokidolit) i kanalizacyjne, stosowane także jako przewody wentylacyjne i dymowo-spalinowe (zawartość azbestu ok. 22%), kształtki azbestowo-cementowe oraz elementy wielkowymiarowe, stosowane w budownictwie ogólnym i przemysłowym (płyty azbestowo - cementowe płaskie wykorzystywane w lekkich przegrodach ścian warstwowych i wbudowane w płyty warstwowe prefabrykowane - PW3/A, PŻ/3W i PŻW 3/A/S).

Azbest mógł być stosowany w budownictwie wszędzie tam, gdzie potrzebna była podwyższona odporność ogniowa i zabezpieczenia ogniochronne elementów narażonych lub potencjalnie narażonych na wysoką temperaturę (klapy przeciwpożarowe, ciągi telekomunikacyjne, tablice rozdzielcze elektryczne, węzły ciepłownicze, obudowy klatek schodowych, przejścia kabli elektrycznych, przewodów ciepłowniczych i wentylacyjnych między stropami, zabezpieczenia elementów stropowych i ściennych strychów, piwnic, dróg ewakuacyjnych, konstrukcji stalowych). Azbest stosowano także w tkaninach wygłuszających hałas. Wyroby z azbestem projektanci dobierali indywidualnie do obiektów, z uwzględnieniem wymagań przeciwpożarowych.

Energetyka.

Azbest stosowano w elektrociepłowniach i elektrowniach, w obmurzach kotłów (jako izolacje termiczne w formie sznurów i tektur na uszczelnieniach dylatacji podgrzewaczy powietrza), a także w uszczelnieniach urządzeń poddanych wysokiej temperaturze, w zaworach, wymiennikach ciepła, w izolacjach tras ciepłowniczych (jako płaszcze azbestowo-cementowe lub azbestowogipsowe).

Wyroby zawierające azbest umiejscowione są w:

- kominach o dużej wysokości (dylatacje wypełnione sznurem azbestowym),
- chłodniach kominowych (płyty azbestowo-cementowe w zraszalnikach i w obudowie wewnętrznej chłodni),
- chłodniach wentylatorowych (w obudowie wewnętrznej chłodni),
- rurach odprowadzających parę, zraszalnikach itp. (w formie izolacji cieplnej ze sznura azbestowego).

Transport.

Azbest stosowano do termoizolacji i izolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w elektrowozach, tramwajach, wagonach, metrze (maty azbestowe w grzejnikach i tablicach rozdzielni elektrycznych), w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowicę, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych – sprzęgłach i hamulcach. Powszechnie stosowano azbest w kolejnictwie, w przemyśle lotniczym i stoczniowym, np. w statkach, szczególnie w miejscach narażonych na ogień, wymagających zwiększonej odporności na wysoką temperaturę.

Przemysł chemiczny.

Z azbestu wykonane są przepony stosowane w elektrolitycznej produkcji chloru. Wyroby azbestowe wykorzystywane były również w aparaturze kontrolno-pomiarowej i sprzęcie laboratoryjnym.

Hutnictwo.

Zastosowanie w hutach szkła (np. w wałach ciągnących).

Drogi.

Użycie poprodukcyjnego materiału odpadowego powstałego z produkcji wyrobów zawierających azbest uznano swego czasu za doskonały surowiec do utwardzania i stabilizacji powierzchni dróg, ścieżek, podwórz, boisk szkolnych. Zasypywano nimi wyrobiska, niwelowano teren i wykorzystywano jako materiał budowlany w indywidualnych gospodarstwach.

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe można podzielić - w zależności od trwałości i ilości zastosowanego spoiwa wiążącego - na: miękkie (łamliwe, kruche) i twarde (niekruche, sztywne).

Wyroby miękkie o gęstości poniżej 1000kg/m³.

Wyroby miękkie charakteryzuje duży procentowy udział azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując duże emisje pyłu azbestu. Najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych (elektrociepłownie, huty). Narażeni na oddziaływanie ich pyłów są pracownicy wykonujący remonty izolacji lub uszczelnień urządzeń z udziałem azbestu.

Wyroby miękkie to m.in.:

- sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu (lub wykonane z samego azbestu),
- płyty i uszczelki kinkieryt (typu Gambit, Polonit), stosowane w ciepłownictwie na złączach rur, zaworów z gorącą wodą lub parą,
- płaszcze azbestowo-gipsowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie,
- płyty i tektury miękkie (stosowane w izolacjach ognioochronnych),
- płyty ognioochronne typu „PYRAL” produkcji czechosłowackiej lub „SOKALIT” produkcji NRD, zawierające ok. 30-50% azbestu (służą do okładzin ognioochronnych konstrukcji budynków oraz jako sufity podwieszane o podwyższonej odporności na ogień, także jako materiał do klap przeciwpożarowych i przeciwdymnych),
- natryski azbestowe na konstrukcje stalowe zastosowane jako ognioochronne zabezpieczenie stalowej konstrukcji budynków o tzw. konstrukcji niesztynnej (np. budynki przemysłowe, biurowe; często są to obiekty indywidualnie projektowane, „nasycone” technologią budowlaną krajów zachodnioeuropejskich z lat 60-70).

Wyroby twarde o gęstości powyżej 1000kg/m³.

Wyroby twarde są najpowszechniej występującymi w krajowym budownictwie wyrobami zawierającymi azbest. Charakteryzuje je duży stopień zwięzłości, duży udział spoiwa (najczęściej jest nim cement), niska procentowa zawartość azbestu (ok. 5% w płytach płaskich lignocementowych modyfikowanych, 12-13% w płytach płaskich i falistych azbestowo-cementowych i ok. 20% w rurach azbestowo - cementowych).

W przeciwieństwie do wyrobów miękkich, przez długi okres pozostają wyrobami emitującymi małe ilości pyłu azbestu. Można je więc uważać za mniej groźne w użytkowaniu oraz podczas prac remontowych od wyrobów miękkich. Mniej groźne są też ich odpady.

Emisja pyłu azbestu może powstawać podczas uszkodzeń mechanicznych, np. przy piłowaniu lub szlifowaniu szybkoobrotowymi narzędziami elektrycznymi, nie wyposażonymi w miejscowe odciągi pyłu. Do emisji pyłu dochodzi także w trakcie trwania destrukcji, np. emitują go stare płyty pokryć dachowych azbestowo-cementowych o naruszonej przez czynniki atmosferyczne lub chemiczne powierzchni zewnętrznej. Wówczas zanieczyszczony jest też grunt w bezpośrednim sąsiedztwie rynny odprowadzającej wodę opadową.

Wyroby twarde to m.in.:

- płyty azbestowo-cementowe faliste,
- płyty azbestowo-cementowe płaskie prasowane,
- płyty azbestowo-cementowe KARO,
- płyty warstwowe PW3/A i podobne,
- rury azbestowo-cementowe,
- złącza, listwy, gąsiory wykonane z azbestocementu,
- płaszcze azbestowo-cementowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie.

2.3. Odpady zawierające azbest

Azbest jest klasyfikowany jako substancja stwarzająca szczególne zagrożenie dla środowiska, na podstawie art. 162 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. W związku z powyższym wprowadzanie do obrotu lub ponowne wykorzystanie azbestu jest zabronione.

Tabela 1. Klasyfikacja odpadów zawierających azbest

Kod	Grupy, podgrupy i rodzaje odpadów
06	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej
06 07	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania chlorowców oraz z chemicznych procesów przetwórstwa chloru</i>
06 07 01*	Odpady azbestowe z elektrolizy
06 13	<i>Odpady z innych nieorganicznych procesów chemicznych</i>
06 13 04*	Odpady z przetwarzania azbestu
10	Odpady z procesów termicznych
10 11	<i>Odpady z hutnictwa szkła</i>
10 11 81*	Odpady zawierające azbest
10 13	<i>Odpady z produkcji spoiw mineralnych (w tym cementu, wapna i tynku) oraz z wytworzonych z nich wyrobów</i>
10 13 09*	Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych
15	Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach
15 01	<i>Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)</i>
15 01 11*	Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
16	Odpady nieujęte w innych grupach
16 01	<i>Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)</i>
16 01 11*	Okładziny hamulcowe zawierające azbest
16 02	<i>Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych</i>
16 02 12*	Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)
17 06	<i>Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest</i>
17 06 01*	Materiały izolacyjne zawierające azbest
17 06 05*	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinny być wykorzystywane, przemieszczane i eliminowane przy zachowaniu szczególnych środków

ostrożności. Usunięte wyroby azbestowe stanowią odpady niebezpieczne. Odpady zawierające azbest są unieszkodliwiane na składowiskach przeznaczonych do składowania odpadów zawierających azbest. Ustawa o odpadach przewiduje co prawda możliwość unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych, jednak stosowanie tej metody nie jest obecnie możliwe z uwagi na brak aktów wykonawczych. Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów dzieli odpady zawierające azbest w zależności od źródła ich powstawania na rodzaje przedstawione w tabeli 1.

2.4. Wpływ azbestu na zdrowie człowieka

Pył azbestowy obecny w powietrzu powoduje zagrożenie dla zdrowia człowieka. Pył ten jest uważany za jedno z najbardziej szkodliwych dla zdrowia zanieczyszczeń. Wdychanie pyłu azbestowego może stać się przyczyną chorób układu oddechowego i krwionośnego:

- pylicy azbestowej (azbestozy),
- chorób opłucnej lub osierdza,
- nowotworów złośliwych: raka płuc, raka oskrzeli, międzybłonna opłucnej lub otrzewnej,
- przewlekłego obturacyjnego zapalenia oskrzeli.

Azbestoza jest główną chorobą zawodową osób narażonych na pył azbestu. W latach 2000-2009 w Polsce stwierdzono ogółem 1200 przypadków zachorowań na azbestozę (w województwie dolnośląskim 139 przypadków), co stanowi 57,5% wszystkich przypadków zachorowań na choroby zawodowe spowodowane pyłem azbestu. Choroba polega na przebiegu procesów zwłóknieniowych wywołanych przez włókna azbestowe. Może prowadzić do niewydolności oddechowej w wyniku obniżenia wskaźnika pojemności dyfuzyjnej płuc. Okres latencji choroby wynosi ok. 10 lat. Patologia ta występuje głównie u osób narażonych na wysokie stężenia pyłu azbestowego. Zgodnie z literaturą przedmiotu, nie należy spodziewać się zachorowań na azbestozę w następstwie sporadycznie wykonywanych prac rozbiórkowych w zakresie usuwania azbestu na zewnątrz pomieszczeń.

Nienowotworowe choroby opłucnej (rozległe zgrubienia, rozległe blaszki, wysięk opłucnowy) w latach 2000-2009 stanowiły 18,7% wszystkich zachorowań zawodowych spowodowanych pyłem azbestu. Ilość przypadków zachorowań wynosiła w kraju 391, a w województwie dolnośląskim 14. Choroby opłucnej są często obserwowane wśród osób narażonych środowiskowo. Niewielkie zmiany opłucnowe nie mają większego znaczenia klinicznego, a rozległym zmianom towarzyszy duszność i hiperwentylacja.

Rak płuc jest najpowszechniejszym nowotworem złośliwym, którego występowanie jest związane między innymi z ekspozycją na pył azbestowy. W latach 2000-2009 stwierdzono w Polsce 289 przypadków zachorowań na raka płuc spowodowanych narażeniem na pył azbestu (w województwie dolnośląskim 31 przypadków), co stanowi 13,8% wszystkich zachorowań na choroby zawodowe związane z azbestem. Wszystkie rodzaje azbestu powodują zwiększone ryzyko zachorowania na raka płuc. Zagrożenie zachorowaniem uzależnione jest od typu, średnicy, długości i kształtu włókna, technologii przetwórstwa, zawartości włókien respirabilnych oraz dawki i stężenia pyłu. Okres latencji wynosi zazwyczaj 30-40 lat, ale odnotowano też skrócenie tego okresu do 5 lat. Rak płuc występuje o wiele częściej u osób palących niż u osób niepalących. Ryzyko zachorowania na raka płuc wzrasta ok. 50-krotnie w przypadku osób narażonych na kontakt z pyłem azbestowym i dodatkowo palących papierosy.

Międzybłonna opłucnej jest trudną do zdiagnozowania, nieuleczalną chorobą i prowadzi zazwyczaj do śmierci w ciągu 12-18 miesięcy od daty stwierdzenia choroby. W latach 2000-2009 odnotowano w Polsce 175 przypadków zachorowań na międzybłonna opłucnej (w województwie dolnośląskim 2 przypadki), co stanowi 8,4% wszystkich zachorowań na choroby zawodowe związane z azbestem. Okres latencji wynosi przeciętnie 30-40 lat. Zachorowania powoduje głównie krokidolit, rzadziej amozyt i tremolit. Chryzotyl nie wywołuje międzybłonna.

Na występowanie i rodzaj zachorowania wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Szczegółne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej $3\mu\text{m}$, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej $5\mu\text{m}$, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Najbardziej niebezpieczną dla organizmu formą azbestu jest krokidolit (azbest niebieski), natomiast można przyjąć, że wszystkie rodzaje azbestu są dla ludzi kancerogenne (rakotwórcze).

W rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie najwyższych dopuszczalnych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy ustalono wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Aktualnie obowiązujące wartości NDS dla pyłów zawierających azbest (jeden lub więcej rodzajów azbestu) wynoszą:

- pył całkowity – $0,5\text{mg}/\text{m}^3$,
- włókna respirabilne – $0,1\text{wł}/\text{cm}^3$.

Podczas przeprowadzonych w 2008r. badań stężeń włókien azbestu w strefie oddychania pracowników podczas usuwania wyrobów zawierających azbest stwierdzono, że istnieje duża zależność wielkości stężenia włókien od miejsca prowadzenia prac i rodzaju demontowanych wyrobów. Podczas demontażu płyt eternitowych prowadzonego na wolnym powietrzu stężenia włókien w strefie oddychania pracowników wahały się w granicach $0,001\text{--}0,08\text{wł}/\text{cm}^3$, tj. poniżej obowiązującej wartości NDS. Podczas natomiast prac prowadzonych wewnątrz pomieszczeń, polegających na usuwaniu wyrobów miękkich (sznury izolacyjne, ścianki działowe) stężenia włókien wynosiły od 110 do $120000\text{wł}/\text{cm}^3$ – znacznie powyżej NDS.

Powyższe wyniki badań oraz opinie lekarskie wskazują na to, że przeprowadzenie jednorazowo prac rozbiórkowych polegających na usuwaniu płyt azbestowo-cementowych na wolnym powietrzu nie stanowi zagrożenia wystąpienia patologii azbestozależnych. Dlatego też w POKZA wskazano, że planowane jest rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do usuwania wyrobów azbestowych, po ich właściwym przeszkoleniu. Na zorganizowanie szkoleń lokalnych dla tych podmiotów przewidziane zostało w POKZA wsparcie finansowe ze środków Ministra Gospodarki.

2.5. Przepisy prawne i dokumenty krajowe w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz postępowania z odpadami zawierającymi azbest

W Polsce obowiązują następujące akty prawne i programy rozwoju kraju regulujące kwestie związane z gospodarowaniem wyrobami zawierającymi azbest oraz odpadami azbestowymi (wg stanu na listopad 2011r.):

- „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032” – przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą z dnia 14 lipca 2009r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą: „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu lata 2009–2032” (M.P. z 2009r. Nr 50, poz. 735 ze zmianą).
- „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002r.
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2004r. Nr 3 poz. 20, ze zmianami).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2010r. Nr 243 poz. 1623 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2010r. Nr 185, poz. 1243 ze zmianami).

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1495 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 28 października 2002r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002r. Nr 199, poz. 1671 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 11 stycznia 2001r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. z 2009r. Nr 152, poz. 1222 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. – Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 1998r. Nr 21, poz. 94 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004r. Nr 71, poz. 649 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011r. Nr 8, poz. 31).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005r. Nr 216, poz. 1824).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. z 2005r. Nr 186, poz. 1553 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002r. Nr 217, poz. 1833 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. z 2002r. Nr 191, poz. 1595).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 sierpnia 2007r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów na składowiska podziemne (Dz. U. z 2007r. Nr 163, poz. 1156).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 października 2007r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane nieselektywnie na składowiskach podziemnych (Dz. U. z 2007r. Nr 209, poz. 1514).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009r. Nr 124, poz. 1033).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. z 2005r. Nr 260, poz. 2181 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2002r. Nr 122, poz. 1055).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010r. Nr 16, poz. 87).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001r. Nr 112, poz. 1206).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne (Dz. U. z 2004r. Nr 128, poz. 1347).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2010r. Nr 249, poz. 1673).

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. z 2010r. Nr 249, poz. 1674).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. z 2003r. Nr 61, poz. 549 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. z 2002r. Nr 220, poz. 1858 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002r. Nr 236, poz. 1986).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002r. Nr 237, poz. 2011 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005r. w sprawie kursów kształcących dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. z 2005r. Nr 187, poz. 1571).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003r. Nr 120, poz. 1126).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2002r. Nr 108, poz. 953 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005r. Nr 13, poz. 109).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. z 2003r. Nr 171, poz. 1666 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2004r. Nr 280, poz. 2771 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. z 2005r. Nr 189, poz. 1603).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2011r. Nr 33, poz. 166).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. z 2004r. Nr 183, poz. 1896).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004r. Nr 1920, poz. 1920 ze zmianami).
- Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. z 1996r. Nr 19, poz. 231).

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010r. Nr 213, poz. 1397).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 196, poz. 1217).

2.5.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032” (POKzA) - przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą z dnia 14 lipca 2009r. i zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010r., utrzymuje cele i aktualizuje działania opisane w przyjętym przez Radę Ministrów 14 maja 2002r. „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Cele POKzA są następujące:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Zgodnie z § 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, wyroby zawierające azbest wykorzystuje się w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032r., a instalacje lub urządzenia zawierające azbest oczyszcza się przez usunięcie wyrobów zawierających azbest lub ich wymianę na bezazbestowe w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.

Ww. rozporządzenie dopuszcza możliwość wykorzystywania bez ograniczeń czasowych dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu oraz pozostawienia w ziemi bez ograniczeń czasowych rur azbestowo-cementowych i elementów wyłączonych z użytkowania instalacji ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych podziemnych zawierających rury azbestowo-cementowe, zainstalowanych przed wejściem w życie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. W rozporządzeniu określono szczegółowe warunki bezterminowego wykorzystywania dróg utwardzonych azbestem oraz pozostawienia w ziemi rur azbestowo-cementowych.

W POKzA została przedstawiona diagnoza stanu z której wynika, że dotychczasowe tempo usuwania wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest niezadowalające i konieczna jest intensyfikacja działań. Szacuje się, że w 2003r. na terytorium Polski użytkowano 15,5mln Mg wyrobów zawierających azbest. W latach 2003-2008 usunięto ok. 1mln Mg, a w latach 2009-2010 unieszkodliwiono kolejnych 214,8tys. Mg odpadów azbestowych. Obecnie na terenie kraju użytkowanych jest ok. 14,25mln ton wyrobów zawierających azbest. W POKzA oszacowano, że w latach 2009-2032 koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia wszystkich wyrobów azbestowych wyniesie łącznie ok. 40mld zł.

Zadania określone w POKzA zostały zgrupowane w następujących blokach tematycznych:

1. zadania legislacyjne,
2. działania edukacyjno-informacyjne,
3. zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące usuwanie azbestu z obiektów i oczyszczanie terenu nieruchomości oraz budowę składowisk

przyjmujących odpady zawierające azbest i urządzeń do przetwarzania odpadów zawierających azbest,

4. monitoring realizacji POKzA w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej,
5. działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia,
6. finansowanie usuwania azbestu.

Z uwagi na to, że dotychczasowe tempo usuwania wyrobów zawierających azbest jest niewystarczające, konieczne jest podjęcie działań mających na celu intensyfikację usuwania azbestu. To tych działań należy:

1. określenie rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest,
2. przyspieszenie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
3. zwiększenie wsparcia finansowego tych działań,
4. zwiększenie aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania,
5. oczyszczenie z azbestu obiektów użyteczności publicznej, dróg i placów, oraz byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest.

W POKzA określono, że właściciel nieruchomości jest podmiotem odpowiedzialnym za usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych oraz oczyszczanie terenu nieruchomości z odpadów zawierających azbest. Ponadto wskazano, że o ile istnieją możliwości obniżenia kosztów usuwania wyrobów azbestowych poprzez różne formy wsparcia finansowego, o tyle po stronie właścicieli nieruchomości pozostają koszty nowych, bezazbestowych wyrobów zastępujących wyroby azbestowe.

Zadania wyszczególnione w POKzA są realizowane na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim oraz lokalnym. Zadania na poziomie centralnym realizuje Rada Ministrów, Minister Gospodarki i w strukturze Ministerstwa Gospodarki Główny Koordynator. Na poziomie wojewódzkim zadania realizuje samorząd województwa, a na poziomie lokalnym samorząd powiatowy i samorząd gminny.

W POKzA wskazano, że do zadań samorządów powiatowych i gminnych należy:

1. Gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa.
2. Przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami.
3. Organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez usług wyspecjalizowanych firm. (W związku z tym, że przeprowadzenie jednorazowo prac rozbiórkowych na wolnym powietrzu nie stanowi zagrożenia wystąpienia patologii azbestozależnych, planowane jest rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do usuwania wyrobów zawierających azbest.)
4. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w POKzA.
5. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.
6. Współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów

zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania wyrobów zawierających azbest.

7. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.
8. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację POKZA.
9. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

W podsumowaniu POKZA wskazano, że realizacja zadań określonych przez jednostki odpowiedzialne za ich wykonywanie na poszczególnych szczeblach wpłynie na poprawę warunków ochrony zdrowia i życia ludności oraz przyniesie korzyści w sferze społecznej, ekologicznej i ekonomicznej.

2.5.2. Baza Azbestowa

W ramach zadań określonych w POKZA Ministerstwo Gospodarki utworzyło Bazę Azbestową, która stanowi ogólnopolskie narzędzie służące prowadzeniu monitoringu realizacji programu krajowego. Baza jest narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych w wyniku inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Podmiotami odpowiedzialnymi za wprowadzanie danych inwentaryzacyjnych są urzędy gminne i urzędy marszałkowskie. Korzystanie z Bazy jest bezpłatne. Baza jest również miejscem, gdzie można znaleźć informacje o gminnych, powiatowych i wojewódzkich Programach Usuwania Azbestu.

Ogólnodostępne są zbiory zawierające informacje o:

- przedsiębiorcach uprawnionych do wykonywania prac w kontakcie z azbestem - zbiór „Firmy”,
- składowiskach odpadów zawierających azbest - zbiór „Składowiska”,
- obowiązujących aktach prawnych dotyczących problematyki azbestu - zbiór „Akty prawne”,
- sposobie przedkładania informacji o posiadanych wyrobach zawierających azbest przez ich właścicieli - zbiór „Słownik”,
- definicjach stosowanych pojęć - zbiór „Słownik”,
- stosowanych przelicznikach ilościowych - zbiór „Słownik”.

W zakładce „Pliki do pobrania” umieszczono dokumenty, publikacje książkowe – poradniki, filmy przybliżające problematykę związaną z usuwaniem wyrobów azbestowych od strony praktycznej i finansowej.

3. Zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

W Polsce problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest została uszeregowana w bloku tematycznym obejmującym łącznie 6 procedur („Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” – Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003). Procedury te wynikają z przepisów prawa. W niniejszym „Programie” przedstawiono zaktualizowane procedury, po wprowadzeniu zmian w oparciu o obowiązujące na listopad 2011r. akty prawne.

Procedury:

- Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.
Procedura 1 – dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.

Procedura 2 – dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6 – dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

W znowelizowanej ustawie o odpadach wprowadzono zapisy dopuszczające przetwarzanie odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych zapewniających takie przekształcenie włókien azbestu, aby nie stwarzały one zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi oraz dla środowiska, zgodnie ze stosownymi aktami wykonawczymi w postaci rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki. Rozporządzenie ma zawierać:

- Szczegółowe warunki przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych, w tym parametry takie, jak: temperatura, ciśnienie, czas prowadzenia procesu oraz stopień rozdrobnienia odpadów.
- Sposób i warunki przygotowania odpadów zawierających azbest do przetwarzania.
- Sposób i zakres prowadzenia monitoringu procesu, w tym parametrów, o których mowa powyżej oraz metodykę i częstotliwość badań odpadów powstałych w wyniku prowadzenia procesów przetwarzania odpadów zawierających azbest.
- Warunki prowadzenia procesu odzysku dla odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych.

Obecnie nie obowiązują żadne rozporządzenie określające warunki prowadzenia procesu przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych oraz nie opracowano żadnych procedur obowiązujących osoby prowadzące działalność w zakresie przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych.

3.1. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest	Sporządzenie „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”
Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest	Sporządzenie informacji dla wójta/burmistrza/prezydenta lub marszałka województwa (corocznie)
Opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest	Oznakowanie pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest
Bieżąca kontrola stanu oraz konserwacja wyrobów zawierających azbest zabudowany w obiekcie	Zaznaczenie na planach sytuacyjnych terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres posiadania budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeżeli znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest ma obowiązek sporządzenia - w jednym egzemplarzu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (wzór w załączniku nr 1 do „Programu”). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone, a w uprzednio przeprowadzonej „Ocenie...” ustalono stopień pilności III (do 90 punktów),
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne uszkodzenia oraz ustalono stopień pilności II (od 95 do 115 punktów).

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – stopień pilności I oraz 120 i więcej punktów wg sporządzonej „Oceny...”, powinny zostać bezzwłocznie usunięte (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczone. Po dokonaniu zabezpieczenia, należy ponownie sporządzić „Ocena...” w terminie 30 dni od przeprowadzenia zabezpieczenia.

Egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca obowiązany jest przechowywać łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, „Ocena...” powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji służą do sporządzenia „Informacji o wyrobach zawierających azbest” (wzór w załączniku nr 2 do „Programu”). „Informację...” sporządza się w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz „Informacji...” przedkłada się właściwemu organowi, tj. marszałkowi województwa lub wójtowi, burmistrzowi albo prezydentowi miasta właściwemu dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi

azbest. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają „Informację...” wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, a pozostałe podmioty marszałkowi województwa. Drugi egzemplarz „Informacji...” przechowuje się przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej „Informacji...”.

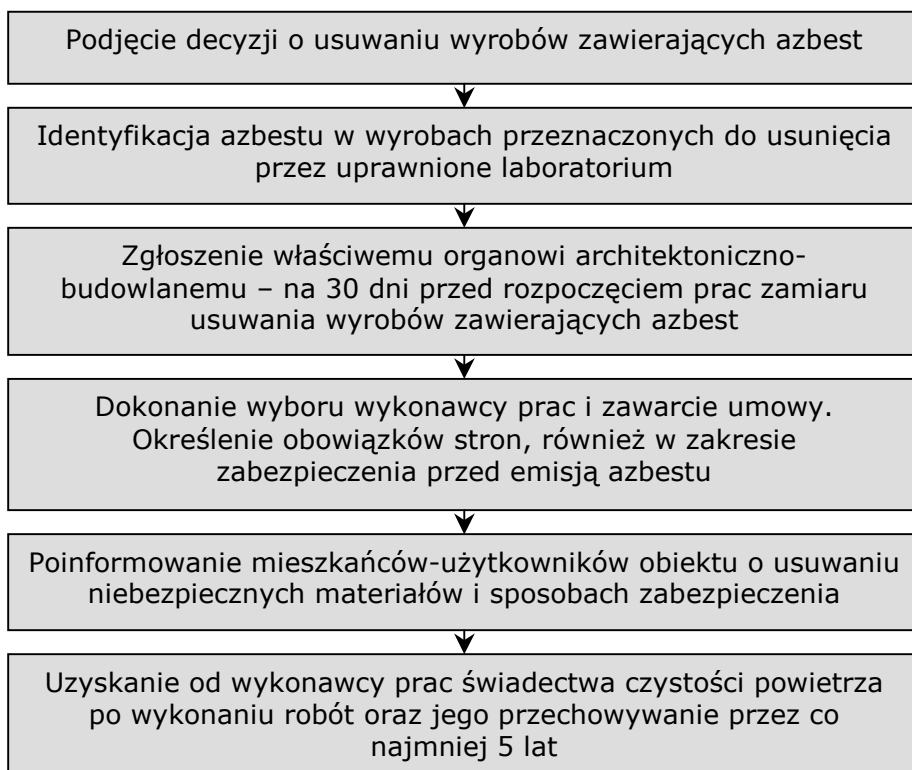
„Informację...” przedkłada się corocznie w terminie do dnia 31 stycznia, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Zgodnie z art. 346 ust. 1 i 2 ustawy Prawo ochrony środowiska osoba, która wykorzystując substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (np. azbest) nie przekazuje okresowo właściwym organom „Informacji...”, podlega karze grzywny.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (załączniki nr 3 i 4 do „Programu”),
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym oraz w dokumentacji technicznej miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli, zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac w zakresie usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac w zakresie zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny...”,
- sporządzaniu „Informacji...” dla właściwych organów,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac w zakresie zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac w zakresie zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

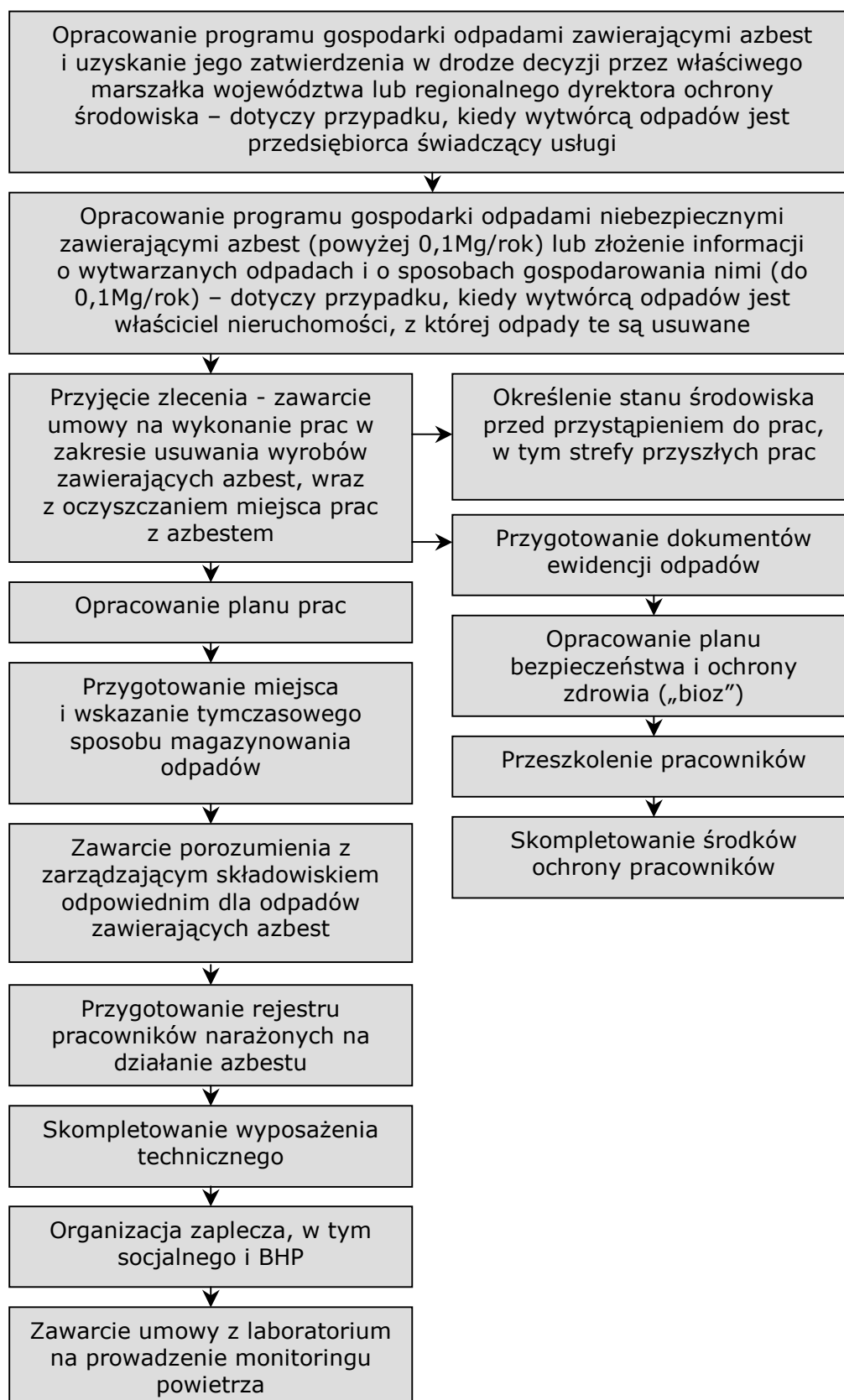
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej, na 30 dni przed ich rozpoczęciem. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30 ustawy Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac w zakresie zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej pięciu lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

3.2. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

W rozumieniu art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy odpadach „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”. Z powyższej definicji wynika, że wykonawca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest jest jednocześnie wytwórcą odpadów azbestowych.

Wytwórcą odpadów może być właściciel lub zarządzający nieruchomością, który we własnym zakresie wykonuje prace w zakresie zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Właściciel lub zarządzający jest obowiązany do uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (jeżeli wytwarza odpady niebezpieczne w ilości powyżej 0,1Mg rocznie) lub przedłożenia informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami (jeżeli wytwarza odpady niebezpieczne w ilości do 0,1Mg rocznie).

W przypadku natomiast, gdy wytwórcą odpadów jest podmiot prowadzący działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw, a także przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych, wytwórcą, zgodnie z art. 17 ust. 1a ustawy o odpadach, obowiązany jest do opracowania programu gospodarki odpadami zawierającymi azbest oraz uzyskania jego zatwierdzenia przez organ właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania wytwórcy odpadów.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zatwierdza programy gospodarki odpadami dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych, a marszałek województwa w pozostałych przypadkach.

Program gospodarki odpadami dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej program, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadkach gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady, organ właściwy może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu odpadów na środowisko,
- opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie rodzaju magazynowanych odpadów oraz sposobu ich magazynowania,
- oznaczenie obszaru prowadzonej działalności.

Wniosek o zatwierdzenie programu gospodarki odpadami, do którego dołącza się ten program, wytwórcą odpadów jest obowiązany przedłożyć właściwemu organowi na 30 dni przed dniem rozpoczęcia działalności powodującej wytwarzanie odpadów lub dniem zmiany tej działalności wpływającej na rodzaj, ilość wytwarzanych odpadów lub sposób gospodarowania nimi.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac w zakresie zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem technicznych środków,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany "planem bioz", obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożeń,
 - c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany zorganizować przeszkolenie wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, oraz przez upoważnioną instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem. Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone

przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu (załącznik nr 5 do „Programu”),
- karta przekazania odpadu (załącznik nr 6 do „Programu”).

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem, odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub przygotowana kwatera na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1 000kg/m³, lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i wzięcia prysznica po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie - czyste i brudne,
- pomieszczenia przeznaczonego do spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace w zakresie zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu, terenu, instalacji z azbestu

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców (wytwórców odpadów) prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed ich rozpoczęciem.

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległość od dróg komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 1 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze białoczerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,

- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. wyroby miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

- kartę ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- kartę przekazania odpadów (załącznik nr 6).

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest (wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych) wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

3.3. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania dotyczących przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania poczynając od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Prowadzenie transportu odpadów wymaga uzyskania zezwolenia. Zezwolenie na transport odpadów wydaje regionalny dyrektor ochrony środowiska (dla przedsiębiorstw i zdarzeń na terenach zamkniętych) lub starosta (dla pozostałych przedsiębiorstw), właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania transportującego odpady.

Wniosek o zezwolenie na transport odpadów powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do transportu, w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- oznaczenie obszaru prowadzenia działalności,
- wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
- przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie transportu odpadów,
- przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie transportu odpadów.

Zezwolenie na transport odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków transportującego odpady niebezpieczne należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przyjęcia odpadu do transportu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Podmiot transportujący odpady zawierające azbest obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doszkalającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nieodblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

3.4. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest

Opis procedury

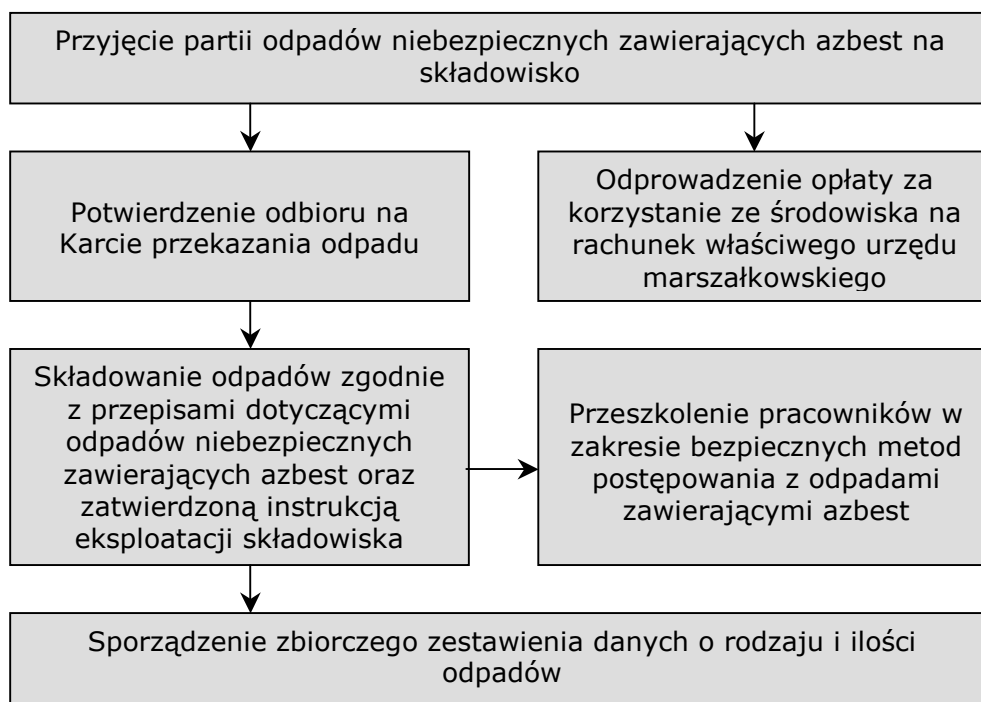
Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących składowania odpadów zawierających azbest na składowiskach odpadów lub w wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk odpadów, przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania poczynając od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do

sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis procedury

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnienie deponowania odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- racjonalne wykorzystanie pojemności eksploatacyjnej składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05*, niezawierające substancji niebezpiecznych innych niż azbest w postaci związanej wraz z włóknami związanymi czynnikiem wiążącym, mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne albo na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych. Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Odpady te składowane są w opakowaniu, w którym zostały dostarczone na składowisko odpadów. Przy składowaniu odpadów należy spełnić następujące wymagania:

- każdorazowo po umieszczeniu odpadów na składowisku odpadów ich powierzchnię zabezpiecza się przed emisją pyłów przez przykrycie izolacją syntetyczną lub warstwą ziemi,
- na składowisku odpadów lub kwaterze nie prowadzi się robót mogących powodować uwolnienie włókien.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji marszałek województwa lub regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest opłatę za przyjęcie odpadów do składowania. Odprowadza natomiast opłatę za korzystanie ze środowiska na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów azbestowych o kodach 17 06 01* i 17 06 05* niezawierających substancji niebezpiecznych innych niż azbest w postaci związanej wraz z włóknami związanymi czynnikiem wiążącym, w postaci nieprzekształconej, nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (w zakresie monitoringu wód podziemnych, powierzchniowych i odciekowych oraz gazu składowiskowego).

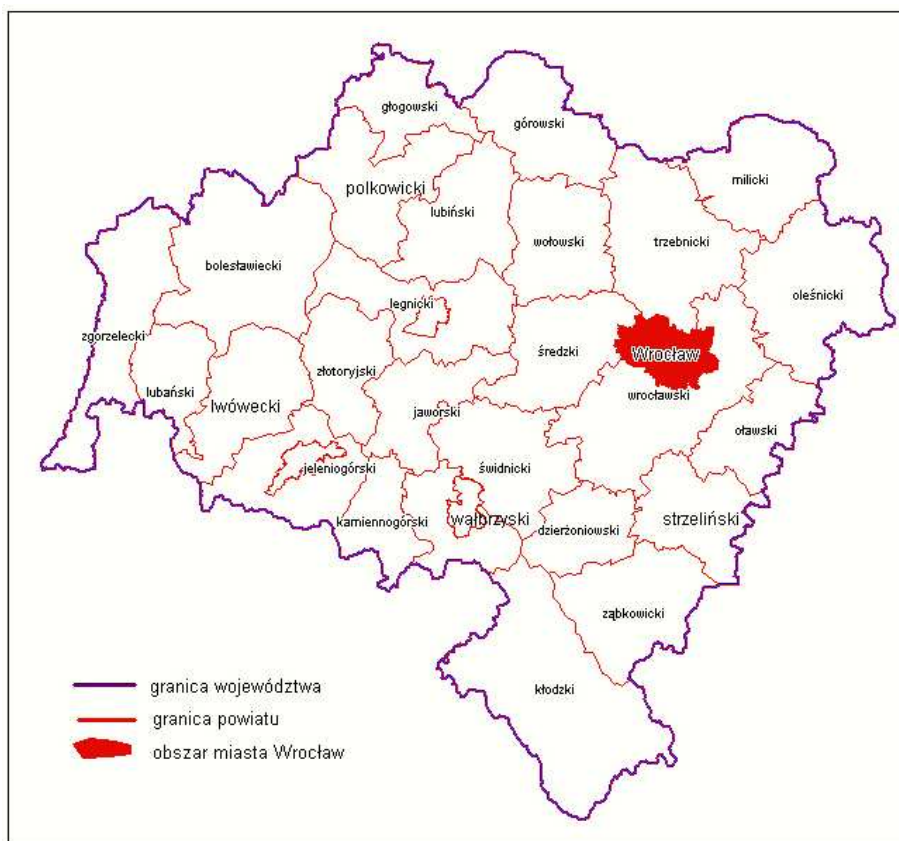
Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji marszałek województwa lub regionalny dyrektor ochrony środowiska, po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

4. Aktualny stan wykorzystywania wyrobów azbestowych na terenie Wrocławia

4.1. Ogólna charakterystyka miasta Wrocław

Wrocław jest miastem położonym w południowo - zachodniej Polsce, na Nizinie Śląskiej. Pełni funkcję stolicy województwa dolnośląskiego. Jest miastem na prawach powiatu oraz siedzibą władz powiatu wrocławskiego obejmującego 9 okolicznych gmin. Jest jednym z najważniejszych w Polsce ośrodków gospodarczych, regionalnym centrum życia kulturalnego i naukowego.

Rysunek 1. Podział terytorialny województwa dolnośląskiego

Rzeźba terenu miasta ma charakter nizinny. Wysokości bezwzględne nie przekraczają 155m n.p.m. Najwyżej położone punkty miasta są zlokalizowane na Maślicach, na wysokości 155m n.p.m. (zrehabilitowane składowisko odpadów) oraz przy ul. Bardzkiej – 155,3m n.p.m. (Wzgórze Gajowe). Najniższy położony punkt miasta znajduje się na osiedlu Pracze Odrzańskie, na wysokości 105m n.p.m.

Sieć hydrograficzną Wrocławia stanowi rzeka Odra (25km w granicach miasta) i jej dopływy, które zasilają Odrę w obrębie miasta: Bystrzyca (15km w granicach miasta), Oława (8km w granicach miasta), Ślęza (16km w granicach miasta) i Widawa (20km w granicach miasta). Miasto poprzecinane jest licznymi kanałami, z których największe to: kanał Powodziowy, Żeglugowy, Boczny, Miejski, Graniczny i Odpływowy.

Klimat Wrocławia ma charakter klimatu przejściowego strefy szerokości umiarkowanych, podlegającego wpływom oceanicznym i kontynentalnym. Ten typ klimatu wiąże się z częstymi zmianami pogody. Średnia temperatura powietrza w 2010r. wynosiła 8,2°C, najzimniejszego miesiąca –5,1°C (grudzień), a najcieplejszego 21,3°C (lipiec). Roczna suma opadów w 2010r. wynosiła 693mm, średnia prędkość wiatru 3,3m/s. W mieście dominują kierunki wiatru z sektorów zachodniego i południowego. Z uwagi na zurbanizowany charakter i jednocześnie silny wpływ czynników antropogenicznych, we Wrocławiu występuje zjawisko wzrostu temperatury w mieście w stosunku do terenów otaczających, znane jako miejska wyspa ciepła.

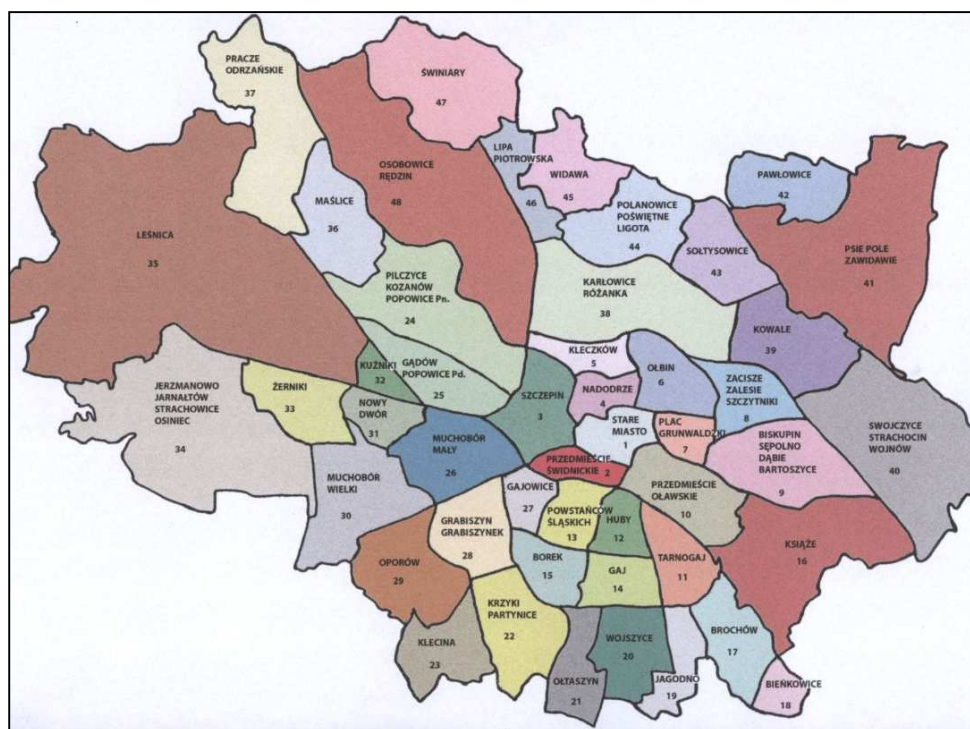
Obszar Wrocławia obejmuje powierzchnię 293,7km². Długość granic administracyjnych wynosi 106,7km. Rozciągłość z zachodu na wschód wynosi 26km oraz z południa na północ 20,5km. Największą powierzchnię miasta zajmują użytki rolne – 132km², tereny osiedlowe – 85,08km², tereny komunikacyjne – 28,48km², lasy i zadrzewienia – 16,5km², wody – 9,6km², nieużytki – 3,9km², pozostałe 17,44km².

Obszary prawnie chronione w granicach miasta zajmują 17% powierzchni Wrocławia. W skład obszarów chronionych wchodzi: fragment Parku Krajobrazowego Doliny Bystrzycy o powierzchni 684ha, obszary europejskiej sieci Natura 2000: Las

Pliczycki, Dolina Widawy, Grądy w Dolinie Odry, Grądy Odrzańskie, Łęgi nad Bystrzycą, Kumaki Dobrej oraz 3 użytki ekologiczne. Na terenie Wrocławia znajduje się fizycznie 108 pomników przyrody w skład których wchodzi 187 obiektów przyrodniczych, są to przede wszystkim drzewa. Wśród gatunków pomnikowych dominują dęby szypułkowe i platany klonolistne.

We Wrocławiu na 1 mieszkańca przypada 25m² zieleni (nie licząc zieleni osiedlowej). Zieleń miejską stanowią parki, lasy i ogrody. Na terenie miasta znajduje się łącznie 45 parków. Najstarszym i największym parkiem Wrocławia jest założony w XVIII wieku Park Szczytnicki o powierzchni 103,4ha. Lasy zajmują w mieście powierzchnię 2,19ha. Największe kompleksy leśne są zlokalizowane w północno-zachodniej i wschodniej części miasta. Lasy Skarbu Państwa zajmują 59%, lasy gminne 39%, a lasy prywatne 2% ogólnej powierzchni lasów na terenie miasta. We Wrocławiu mieści się Ogród Zoologiczny - najstarszy i największy pod względem liczby wystawianych zwierząt ogród zoologiczny w Polsce. Wrocławski Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego jest natomiast drugim, po ogrodzie krakowskim, najstarszym tego typu obiektem w Polsce.

W latach 1952-1990 Wrocław był podzielony administracyjnie na pięć dzielnic o zróżnicowanej powierzchni: Stare Miasto, Śródmieście, Krzyki, Psie Pole i Fabryczna. W 1991r. uchwałą Rady Miejskiej XX/110/91 z dnia 20 marca 1991r. dotychczasowy podział administracyjny na dzielnice zastąpiono podziałem na osiedla. Osiedla stanowią jednostki pomocnicze miasta. Utworzono 48 osiedli, które posiadają organy uchwałodawcze - rady osiedlowe oraz organy wykonawcze - zarządy. Podział miasta na osiedla został przedstawiony na rysunku 2.

Rysunek 2. Podział Wrocławia na osiedla

Wrocław jest czwartym co do ilości mieszkańców, po Warszawie, Łodzi i Krakowie, miastem w Polsce. Całkowita liczba mieszkańców, na podstawie danych GUS z końca grudnia 2010r., wynosiła 632 996. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 2155osób/km². Od 1991 roku obserwuje się tendencję spadkową w liczbie ludności, jednak w ostatnim roku stwierdzono wzrost liczby mieszkańców o 850 osób. Rozkład liczby mieszkańców w poszczególnych dzielnicach miasta oraz powierzchnie poszczególnych dzielnic przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Wrocławia i gęstość zaludnienia w poszczególnych dzielnicach, stan na 31.12.2010r.

Dzielnica	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [osób/km ²]
Fabryczna	198 051	118,9	1 666
Krzyki	167 491	54,3	3 085
Psie Pole	94 862	97,7	971
Stare Miasto	53 162	6,8	7 818
Śródmieście	119 430	16,0	7 464
Łącznie	632 996	293,7	2 155

W mieście, wg stanu na koniec 2010r., mieszkało 338 036 kobiet i 294 960 mężczyzn. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej populacji wyniósł 14,7%, osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 65,7%, a w wieku poprodukcyjnym 19,6%. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 52,2 osób w wieku nieprodukcyjnym. Struktura wiekowa mieszkańców potwierdza postępujący od lat proces starzenia się społeczeństwa.

Wg danych GUS na koniec marca 2011r., na terenie Wrocławia było zlokalizowanych 102 144 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. Jednostki mające swoją siedzibę we Wrocławiu stanowiły 30,8% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w województwie dolnośląskim. Do sektora prywatnego należało 97,0% ogółu wrocławskich jednostek. Osoby fizyczne stanowiły 68,6% ogółu firm prowadzących działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów działało w sekcji handel, naprawa pojazdów samochodowych, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz w budownictwie i obsłudze rynku nieruchomości. Liczba bezrobotnych, wg stanu na koniec września 2011r., wynosiła 15 719 osób. Stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 4,9%.

Wrocław to prężny ośrodek kultury. Jest siedzibą dziewięciu teatrów, Filharmonii, Opery, 14 muzeów, kilkunastu kin i galerii sztuki. Corocznie odbywają się liczne festiwale, z których najbardziej znane to Międzynarodowy Festiwal "Wrocław Cantans", Festiwal "Jazz nad Odrą", Dni Muzyki Starych Mistrzów, Przegląd Piosenki Aktorskiej, Międzynarodowe Zaduszki Jazzowe, Wrocławskie Spotkania Teatrów Jednego Aktora i Małych Form Teatralnych, Międzynarodowy Festiwal Dialog Wrocław. Miasto słynie także z dużej ilości klubów muzycznych, dyskotek i pubów. Największa ich liczba znajduje się w Rynku i okolicach. Wrocław został wybrany na Europejską Stolicę Kultury roku 2016.

Wrocław należy do największych w Polsce ośrodków uniwersyteckich. Na terenie miasta funkcjonują 34 uczelnie wyższe, zarówno państwowe jak i prywatne, a główne z nich to: Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Przyrodniczy, Politechnika Wrocławska, Akademia Medyczna, Uniwersytet Ekonomiczny, Akademia Muzyczna, Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Wychowania Fizycznego i Wyższa Szkoła Oficerska.

Wrocław jest położony na przecięciu ważnych węzłów komunikacyjnych. Przez miasto przebiega droga E67 z Warszawy przez Oleśnicę do Kudowy, E261 ze Świecia przez Bydgoszcz do Bolkowa i autostrada A4. W 2011r. oddano do użytku Autostradą Obwodnicę Wrocławia, której rolą jest przejęcie ruchu tranzytowego i wyprowadzenie go poza ulice miasta. We Wrocławiu znajdują się dwa duże dworce kolejowe: Wrocław Główny i Wrocław Nadodrze, dwa porty żeglugi rzecznej oraz międzynarodowy port lotniczy Wrocław - Strachowice im. Mikołaja Kopernika.

4.2. Informacja o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Wrocławia

Inwentaryzację wyrobów zawierających azbest występujących na terenie miasta przeprowadził Wydział Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego Wrocławia. Inwentaryzacja została sporządzona w oparciu o zgłoszenia osób fizycznych, ankiety oraz dane Urzędu Marszałkowskiego i Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego. Wg

stanu na koniec 2010r., łącznie na terenie miasta jest wykorzystywanych 2,17tys. Mg wyrobów zawierających azbest.

Pomimo istniejącego od 2004r. obowiązku przedkładania właściwym organom „Informacji o wyrobach zawierających azbest”, w okresie do sierpnia 2010r. do Prezydenta Wrocławia nie wpłynęła żadna „Informacja...” od osób fizycznych. W związku z powyższym, w okresie od sierpnia do grudnia 2010r., Wydział Środowiska i Rolnictwa przeprowadził akcję informacyjną na temat obowiązku zgłaszania wyrobów zawierających azbest oraz o przystąpieniu przez Wydział do tworzenia „Programu”. Ogłoszenia o inwentaryzacji zostały zamieszczone na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego Wrocławia bip.um.wroc.pl oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego Wrocławia www.wroclaw.pl. W audycji zrealizowanej i wyemitowanej przez TVP S.A. Oddział we Wrocławiu w cyklu tematycznym poświęconym zagadnieniom związanym z ochroną środowiska pt. „Żyj bezpiecznie”, przedstawiono temat szkodliwości azbestu oraz obowiązku sporządzenia oceny i inwentaryzacji wyrobów azbestowych przez ich użytkowników. Ponadto ogłoszenia o inwentaryzacji azbestu przesłano do wszystkich Osiedli Wrocławia stanowiących jednostki pomocnicze Miasta z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń. Ogłoszenia zostały również przesłane do Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Ogrodów Działkowych z prośbą o wywieszenie na tablicach informacyjnych wszystkich występujących na terenie miasta Rodzinnych Ogrodów Działkowych.

W wyniku podjętych działań, Wydział otrzymał zgłoszenia o występowaniu azbestu na terenie 17 ze 158 Rodzinnych Ogrodów Działkowych zlokalizowanych na terenie miasta. Ponadto napłynęły łącznie 32 zgłoszenia osób fizycznych z nieruchomości innych niż ogrody działkowe. Osoby fizyczne zgłosiły ogółem wykorzystywanie 80,895Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 27,048Mg (33,4%) wyrobów azbestowych jest wykorzystywanych na terenie Rodzinnych Ogrodów Działkowych.

W ramach inwentaryzacji dane o azbecie pozyskano również w wyniku ankietyzacji zarządców i spółdzielni mieszkaniowych zlokalizowanych na terenie miasta. Ankiety przesłano do 84 spółdzielni mieszkaniowych i 53 zarządców nieruchomości. W ankietach zwrócono się o udostępnienie danych dotyczących wykorzystywania wyrobów azbestowych w zakresie identycznym z zakresem informacji wymaganym przy sporządzaniu „Informacji...”. Na pismo odpowiedziało łącznie 50 spółdzielni mieszkaniowych i 19 zarządców. 8 spółdzielni i 10 zarządców potwierdziło wykorzystywanie wyrobów azbestowych w swoich zasobach. 42 spółdzielnie i 9 zarządców przekazało informację o braku wyrobów azbestowych na terenie zarządzanych obiektów. Nie uzyskano odpowiedzi od 34 spółdzielni i 34 zarządców, a brak odpowiedzi uznano za równoznaczny z brakiem wyrobów azbestowych w zasobach tych podmiotów. Na terenach spółdzielni mieszkaniowych zinwentaryzowano łącznie 280,72Mg wyrobów azbestowych, na terenach zarządców nieruchomości łącznie 161,24Mg oraz w obiektach zarządzanych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową 2,15Mg.

Ankiety dotyczące wykorzystywania wyrobów azbestowych przekazano wrocławskim uczelniom wyższym. W odpowiedzi uzyskano dane ze wszystkich uczelni. Największa ilość wyrobów azbestowych jest wykorzystywana na terenie nieruchomości Uniwersytetu Wrocławskiego – 54,6Mg. Dodatkowo są to wyroby znajdujące się w złym stanie technicznym, a zgodnie z przeprowadzoną oceną kwalifikują się do natychmiastowego usunięcia lub zabezpieczenia. Duża ilość wyrobów azbestowych jest wykorzystywana w obiektach Politechniki Wrocławskiej (42,19Mg), Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych (33,06Mg) i Uniwersytetu Przyrodniczego (10,21Mg). Akademia Medyczna zgłosiła wykorzystywanie wyrobów azbestowych w postaci sprzętu laboratoryjnego. Łącznie w obiektach uczelni wyższych jest wykorzystywanych 143,36Mg wyrobów azbestowych.

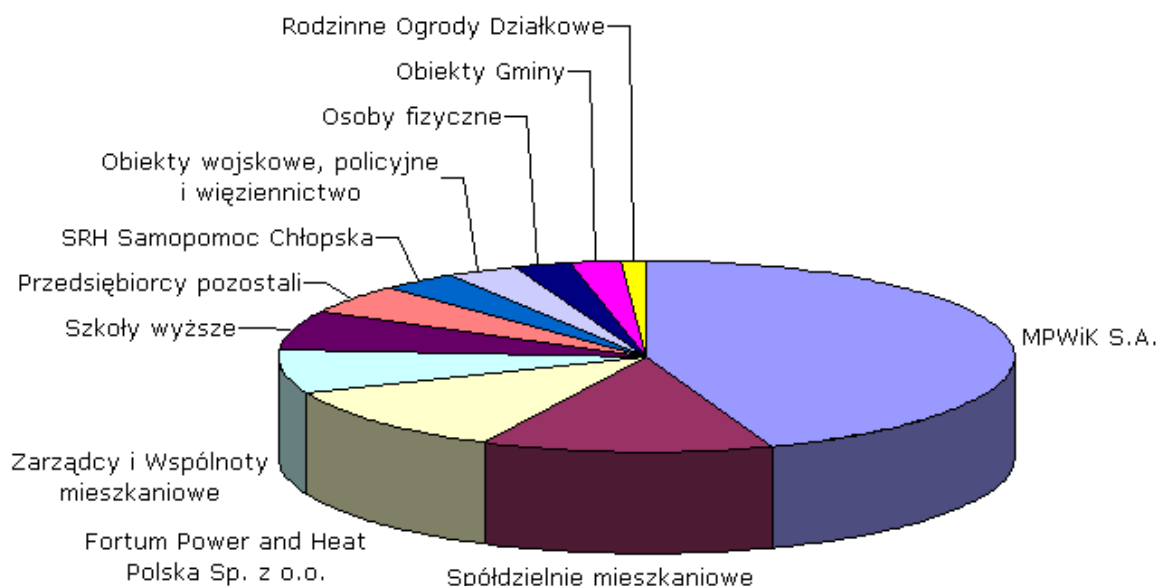
Zinwentaryzowano również azbest wykorzystywany w zasobach Gminy Wrocław. Na terenie obiektów znajdujących się w zarządzie Zarządu Zasobu Komunalnego jest wykorzystywanych 3,27Mg azbestu w postaci płyt azbestowo-cementowych. Na terenie nieruchomości zarządzanych przez Spółkę z o.o. Wrocławskie Mieszkania znajduje się łącznie 19,56Mg wyrobów azbestowych. W placówkach Wydziału Edukacji zgłoszono

występowanie 18,1Mg płyt azbestowo-cementowych, a w placówkach Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych 3,606Mg płyt azbestowo-cementowych.

Dodatkowo informacje o występowaniu wyrobów azbestowych zostały pozyskane od podmiotów, które w latach ubiegłych informowały Urząd Miejski o wykorzystywaniu wyrobów azbestowych - MPWiK S.A. oraz Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o. W zasobach MPWiK wykorzystywanych jest łącznie 965,89Mg wyrobów azbestowych, z czego większość, tj. 957,87Mg stanowią rury i złącza azbestowo-cementowe o długości ok. 20,58km użytkowane w miejskiej sieci wodociągowej. Spółka Fortum Power and Heat Polska zgłosiła łącznie 249,06Mg wyrobów azbestowych stanowiących głównie płaszcz azbestowo-cementowy izolacji termicznej. Ponadto zyskano informacje z Wrocławskiej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Samopomoc Chłopska”, w której zasobach znajduje się łącznie 74,62Mg płyt azbestowo-cementowych. Pozostałe informacje o azbeście wykorzystywanym przez podmioty niebędące osobami fizycznymi pozyskano z bazy danych Urzędu Marszałkowskiego i Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego we Wrocławiu. Na podstawie tych informacji określono, że w obiektach wojskowych, policyjnych i więziennictwie wykorzystywanych jest ogółem 64,73Mg wyrobów azbestowych, a pozostałe podmioty wykorzystują łącznie 106,41Mg tych wyrobów.

Dane dotyczące ilości wyrobów azbestowych wykorzystywanych przez poszczególne podmioty zostały przekazane w różnych jednostkach – długości [m], powierzchni [m²], objętości [m³] lub masy [kg, Mg]. W celu ujednolichenia danych przeliczono ilości wyrobów azbestowych na jednostkę masy. Zastosowano przeliczniki udostępnione w Bazie Azbestowej na stronie internetowej www.bazaazbestowa.pl, wg których np. masa 1m² płyt azbestowo-cementowych wynosi 11kg. Do obliczeń masy rur azbestowo-cementowych posłużono się przelicznikami z Katalogu Biura Sprzedaży Wyrobów Odlewniczych „Centrolew” w Radomiu (Wyd. Wema 1971r.), które różnicują masę rur zależnie od ich średnicy (masa 1mb rur o średnicy 50mm wynosi 4,8kg, masa 1mb rur o średnicy 400mm wynosi 110,1kg)

Zestawienie ilości wszystkich wyrobów azbestowych zgłoszonych przez ich posiadaczy przedstawiono w tabeli 3 i na rysunku 3. Szczegółowy wykaz zgromadzonych danych o ilości, rodzaju i stanie technicznym wykorzystywanych na terenie Wrocławia wyrobów azbestowych stanowi załącznik nr 7 do niniejszego „Programu”.

Rysunek 3. Użytkowanie wyrobów azbestowych przez różne podmioty na terenie Wrocławia

Tabela 3. Ilość wyrobów azbestowych użytkowanych na terenie Wrocławia

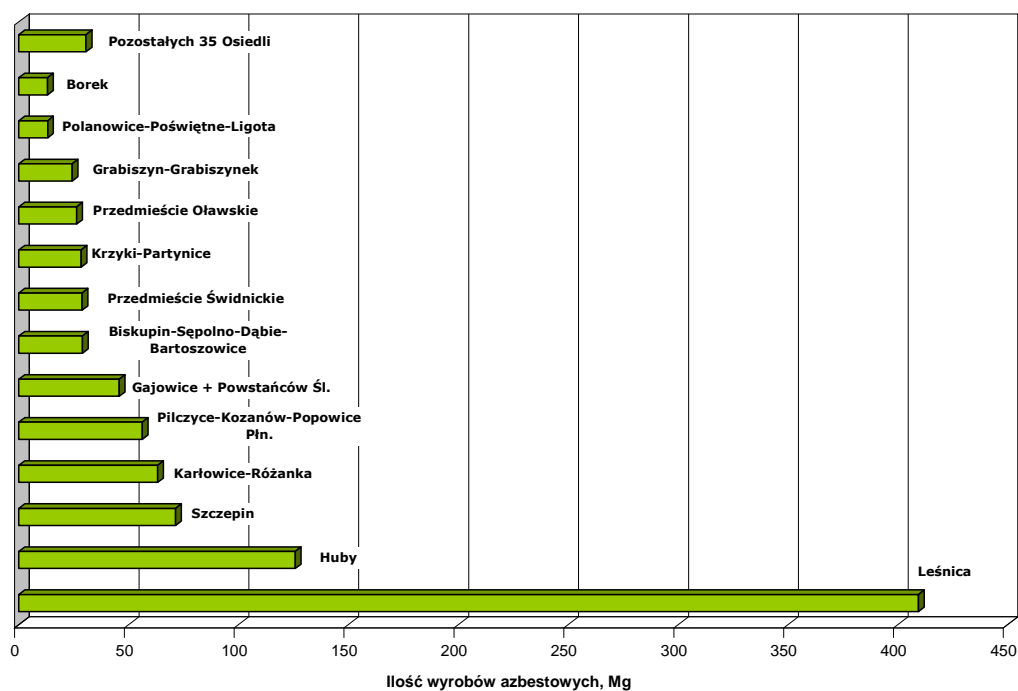
L.p.	Posiadacz wyrobów azbestowych	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ilość [Mg]	Udział procentowy
1.	MPWiK S.A.	20584m + 3,5Mg + 250,1m ²	965,87	44,4
2.	Spółdzielnie mieszkaniowe	15459,65m ² + 26,55m ³ + 67,13Mg + 147m	280,72	12,9
3.	Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o.	13836,3m ²	249,06	11,5
4.	Zarządcy i wspólnoty mieszkaniowe	14536,68m ²	161,24	7,4
5.	Szkoły wyższe	11758,5m ² + 14Mg	143,36	6,6
6.	Pozostali przedsiębiorcy	19362,6m ² + 960kg	106,41	4,9
7.	SRH Samopomoc Chłopska	6784m ²	74,62	3,4
8.	Wojsko, policja i więziennictwo	5240,5m ² + 2147kg	66,87	3,1
9.	Osoby fizyczne	4662,5m ² + 500kg	53,85	2,5
10.	Obiekty Gminy Wrocław	3507,0m ² + 18,1Mg	44,54	2,0
11.	Rodzinne Ogrody Działkowe	2458,9m ²	27,05	1,2
Łącznie			2 173,56	

Na podstawie zgromadzonych danych zsumowano ilości poszczególnych rodzajów wykorzystywanych na terenie Wrocławia wyrobów azbestowych. Wyniki przedstawiono w tabeli 4.

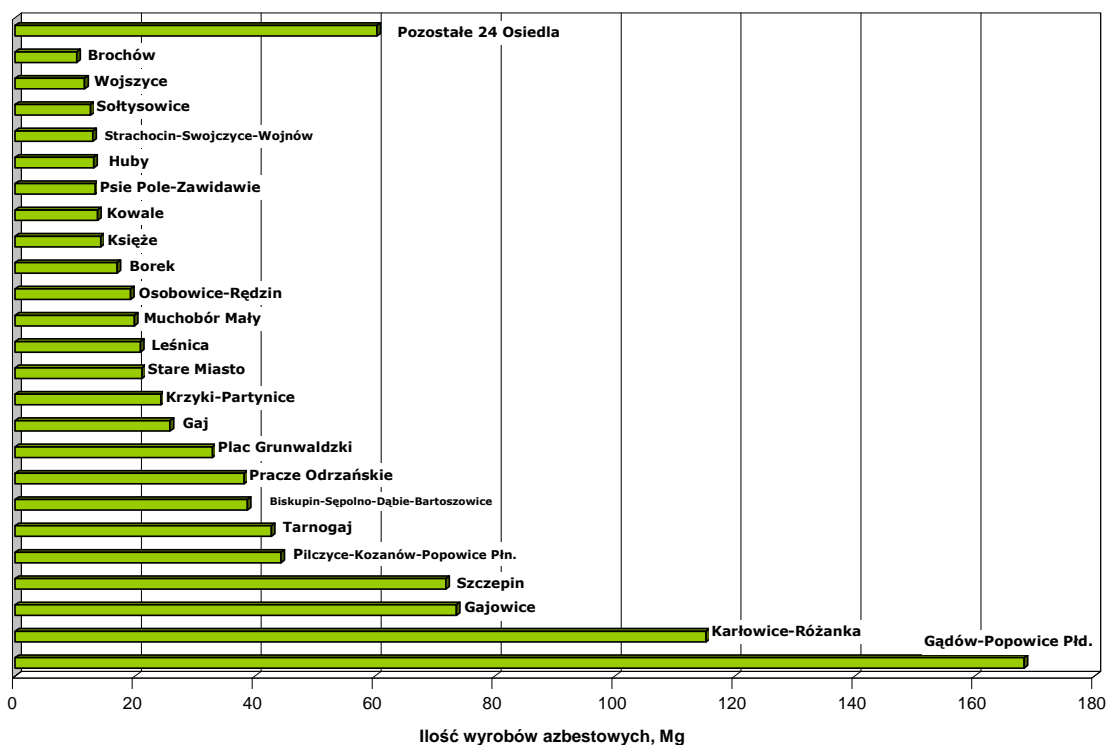
Tabela 4. Ilość poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych występujących na terenie Wrocławia

L.p.	Rodzaj wyrobu	Ilość [m ²]	Ilość [Mg]	Udział procentowy
1.	Płyty azbestowo-cementowe (pokrycia dachowe)	14 988	164,87	9,18
2.	Płyty azbestowo-cementowe, (materiały elewacyjne, osłony balkonowe)	70 266	772,92	33,97
3.	Rury i złącza azbestowo-cementowe	-	964,16	44,36
4.	Pozostałe (materiały izolacyjne, leje zsypowe, sprzęt laboratoryjny)	-	271,61	12,50
Łącznie			2 173,56	

Z obliczeń wynika, że rury i złącza azbestowo-cementowe stanowią największą pod względem masy ilość wyrobów azbestowych użytkowanych na terenie miasta. Większość tych wyrobów to rury i złącza sieci wodociągowej stanowiące własność MPWiK, których jest ogółem 957,87Mg. Łączna ilość rur azbestowo-cementowych wynosi 964,16Mg, co stanowi 44,36% ogółu wszystkich wyrobów azbestowych wykorzystywanych na terenie miasta. Na podstawie posiadanych informacji przeanalizowano lokalizację rur i złączy azbestowo-cementowych w różnych częściach miasta. Na rysunku 4 przedstawiono ilości rur azbestowo cementowych zlokalizowanych na terenie poszczególnych osiedli Wrocławia. Największa ilość rur azbestowo-cementowych znajduje się na terenie Osiedla Leśnica (409,3Mg), które jest jednocześnie największym powierzchniowo osiedlem Wrocławia.

Rysunek 4. Lokalizacja rur i złączy azbestowo-cementowych na poszczególnych osiedlach Wrocławia (źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji)

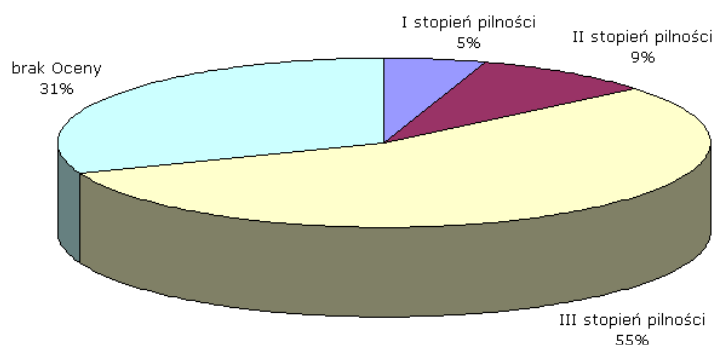

Rysunek 5. Lokalizacja płyt azbestowo-cementowych na poszczególnych osiedlach Wrocławia (źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji)

Równie dużą ilość wyrobów azbestowych stanowią płyty azbestowo-cementowe wykorzystywane jako pokrycia dachowe, materiały elewacyjne i osłony balkonowe. Jest ich łącznie 937,79Mg, tj. 43,15% wszystkich wyrobów azbestowych. Na rysunku 5 przedstawiono ilości zinwentaryzowanych płyt azbestowo cementowych falistych i płaskich umiejscowionych na terenie poszczególnych osiedli Wrocławia. Największa ilość płyt azbestowo-cementowych znajduje się w obiektach zlokalizowanych na terenie Osiedli Gądów-Popowice Płd. (168,3Mg) i Karłowice Różanka (115,2Mg).

Większość przedłożonych „Informacji o wyrobach zawierających azbest” i ankiet zawierała kompletne dane o wykorzystywanych wyrobach. Część dokumentów zawierała jednak braki. Najczęściej właściciele nieruchomości nie wskazywali przewidywanego terminu usunięcia wyrobów oraz stopnia pilności wynikającego z „Oceny stanu...”.

Dla 30,9% zinwentaryzowanej masy wyrobów azbestowych nie wskazano stopnia pilności usunięcia wyrobów. Ze zgromadzonych danych wynika, że ponad połowa wyrobów azbestowych znajduje się w dobrym stanie technicznym, ponieważ dla 55,1% (1198,4Mg) wyrobów ustalono III stopień pilności. Dla 9,1% (197,5Mg) wyrobów wskazano II stopień pilności, co oznacza drobne uszkodzenia. Dla 4,9% (106,3Mg) wyrobów azbestowych wskazano I stopień pilności, co oznacza że znajdują się one w złym stanie technicznym i kwalifikują się do natychmiastowego usunięcia lub zabezpieczenia.

Rysunek 6. Stan techniczny wyrobów azbestowych (źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji)

Po przeanalizowaniu wyników pozyskanych informacji o wyrobach azbestowych wykorzystywanych na terenie miasta oraz zaangażowania mieszkańców i przedsiębiorców w udzielenie odpowiedzi na temat wykorzystywania azbestu stwierdzono, że mimo podjętych przez Wydział działań istnieje duże prawdopodobieństwo, że do części podmiotów nie dotarła informacja o przeprowadzanej inwentaryzacji i tworzeniu „Programu”, a część zignorowała skierowaną do nich korespondencję. Osoby te mogły nie zgłosić posiadania wyrobów azbestowych. Z tego względu istnieje konieczność dalszego prowadzenia kampanii edukacyjnej wśród mieszkańców w zakresie informowania o obowiązku przedkładania właściwym organom „Informacji o wyrobach azbestowych” oraz o zasadach postępowania z azbestem i o jego szkodliwości.

Biorąc pod uwagę możliwość niepełnej inwentaryzacji zakłada się, że faktyczna ilość wyrobów azbestowych na terenie miasta jest co najmniej o ok. 20% większa, tj. wynosi ok. 2,61tys. Mg. Taką ilość przyjęto w „Programie” do dalszych szacunków kosztów usunięcia azbestu i określenia tempa usuwania azbestu koniecznego do zakończenia działań do końca 2032r.

Przy uwzględnieniu powyższych założeń, ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na powierzchnię miasta wynosi 8,91Mg/km², a w przeliczeniu na mieszkańca 4,1kg/osobę. W tabeli 5 zestawiono ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Wrocławia, województwa dolnośląskiego i Polski oraz wskaźniki porównawcze w postaci ilości wyrobów azbestowych przeliczonej na jednostkę powierzchni oraz na osobę.

Tabela 5. Porównanie ilości wyrobów azbestowych występujących we Wrocławiu, województwie dolnośląskim i na terenie kraju w 2011r. (źródło: POKzA, Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Woj. Dolnośląskiego, GUS).

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Wrocław	Województwo dolnośląskie	Polska
1.	Ilość wyrobów zawierających azbest	[tys. Mg]	2,61	434,419	14 250
2.	Powierzchnia	[km ²]	293	19 947	312 679
3.	Liczba mieszkańców	-	632 996	2 877 840	38 200 037
4.	Ilość azbestu na jednostkę powierzchni	[Mg/km ²]	8,91	21,78	45,57
5.	Ilość azbestu na osobę	[kg/osobę]	4,1	151,0	373,0

Z zestawienia wynika, że ilość azbestu na jednostkę powierzchni we Wrocławiu jest 2,4 razy mniejsza niż wskaźnik ten obliczony dla województwa i 5,1 razy mniejsza niż wartość obliczona dla terenu całego kraju. Wskaźnik ilości azbestu na mieszkańca jest we Wrocławiu 37 razy mniejszy niż w województwie dolnośląskim i 91 razy mniejszy niż w kraju.

Przyczyną znacznie mniejszej ilości wyrobów azbestowych przypadających na jednostkę powierzchni i ilości wyrobów przypadających na osobę we Wrocławiu jest prawdopodobnie stosunkowo niewielka liczba zabudowań gospodarczych, w których często były wykorzystywane wyroby zawierające azbest. Ponadto z posiadanych przez Wydział Środowiska i Rolnictwa informacji wynika, że duże wrocławskie spółdzielnie mieszkaniowe (np. „Nowy Dwór” i „Metalowiec”) w ramach realizacji programów termomodernizacji elewacji budynków mieszkalnych, w ciągu ostatniego dziesięciolecia dokonywały wymiany wyrobów azbestowych na bezazbestowe.

4.3. Stężenie włókien azbestu na terenie Wrocławia

W opracowaniu Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera pn. „Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z badań” przedstawiono wyniki przeprowadzonych na terenie Polski w latach 2004-2010 pomiarów stężenia włókien azbestu.

W województwie dolnośląskim pomiary wykonano w 2008r. Na terenie Wrocławia wyznaczono 5 punktów pomiarowych poboru powietrza atmosferycznego. W każdym punkcie pomiarowym pobrane zostały 3 próbki powietrza. Stężenie włókien azbestu w poszczególnych punktach pomiarowych miasta wynosiło odpowiednio:

- 245wł/m³ (95% przedział ufności: 82-733),
- 119wł/m³ (95%pu: 32-441),
- 177wł/m³ (95%pu: 53-585),
- 119wł/m³ (95%pu: 32-441),
- 322wł/m³ (95%pu: 117-884).

Średnie stężenie włókien azbestu we Wrocławiu wynosiło 198 wł/m³ (95%pu: 117-332) i było mniejsze od średniego stężenia włókien w województwie dolnośląskim (247wł/m³), znacznie mniejsze niż średnie stężenie na terenie kraju (492wł/m³) oraz znacznie mniejsze od obowiązującej wartości NDS. Powyższe dane odpowiadają ilościom wyrobów azbestowych we Wrocławiu, województwie dolnośląskim i w kraju, które zostały przedstawione w punkcie 4.2 „Programu”.

5. Gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest na terenie Wrocławia

5.1. Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego

Obowiązujący „Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015” został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Nr XL/650/09 z dnia 30 kwietnia 2009r.

W części Wojewódzkiego Planu dotyczącej wyrobów azbestowych określono, że oszacowana w 2008r. ilość tych wyrobów występujących na terenie województwa dolnośląskiego wynosi ok. 437122Mg. Założono realizację w latach 2008-2015 sukcesywnego i bezpiecznego dla środowiska oraz zdrowia mieszkańców usuwania wyrobów zawierających azbest. Przewidziano usunięcie z terenu województwa do 2011r. ok. 69,9tys. Mg azbestu, a do roku 2015 kolejnych ok. 76,5tys. Mg. Przewidziano zakończenie usuwania azbestu do końca roku 2032.

Ponadto określono, że w celu bezpiecznego i terminowego usunięcia azbestu z terenu województwa konieczne jest podjęcie następujących działań:

- przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na szczeblu gminnym,
- zapewnienie wystarczającej pojemności składowisk odpadów azbestowych poprzez ich rozbudowę lub budowę nowych obiektów,
- organizacja kampanii edukacyjno – informacyjnej w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- wytworzenie mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych.

W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych założono rozbudowę istniejących i/lub budowę nowych składowisk odpadów azbestowych oraz kwater na funkcjonujących składowiskach (w tym budowę kwatery na odpady azbestowe na składowisku należącym do PUO Świdnica o pojemności 5 460m³).

W „Sprawozdaniu z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego za lata 2009-2010” wskazano, że w 2009r. na terenie województwa wytworzono 1463,6Mg odpadów azbestowych, a w 2010r. 1239,6Mg. Łącznie w latach 2009-2010 na terenie województwa wytworzono 2703,1Mg odpadów azbestowych. Największymi wytwórcami tych odpadów były następujące firmy:

- P.P.H.U. „EKO-MIX”, ul. Grabiszyńska 163 we Wrocławiu,
- AM TRANS PROGRES Sp. z o.o., ul. Sarmacka 7 w Poznaniu,
- SPE-BAU Sp. z o.o., ul. Mielecka 21/1 we Wrocławiu.

Odpady zostały przekazane do unieszkodliwienia na przeznaczonych do tego celu składowiskach.

Biorąc powyższe pod uwagę, obecnie ilość wykorzystywanych na terenie województwa dolnośląskiego wyrobów azbestowych wynosi ok. 434419Mg.

5.2. Plan gospodarki odpadami dla miasta Wrocławia

Obecnie obowiązujący, zaktualizowany „Plan Gospodarki Odpadami dla miasta Wrocławia na lata 2009-2012” został opracowany w latach 2008-2009 i przyjęty uchwałą Nr XLV/1361/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 21 stycznia 2010r.

Plan uwzględnia zapisy Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami i zakłada usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Wrocławia do końca 2032r. Podczas opracowywania Planu dane dotyczące ilości wykorzystywanych na terenie miasta wyrobów azbestowych pozyskano z bazy danych Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu. Były to wówczas jedyne dostępne dane i pochodziły wyłącznie od osób prawnych. Ilość wyrobów azbestowych wynosiła na terenie miasta 1 503,994Mg. W Planie określono, że przy założeniu systematycznego usuwania wyrobów azbestowych, każdego roku należy z terenu miasta usunąć ok. 60Mg tych wyrobów.

Jednocześnie w Planie wskazano, że zinwentaryzowana ilość wyrobów azbestowych jest niedoszacowana i dlatego założono konieczność przeprowadzenia pełnej inwentaryzacji w latach 2009-2012. W tym samym przedziale czasowym przewidziano opracowanie i wdrożenie programu usuwania wyrobów zawierających azbest i stworzenie, w ramach tego programu systemu dofinansowywania działań związanych z usuwaniem azbestu. Ponadto założono konieczność podnoszenia świadomości społecznej w zakresie szkodliwości stosowania wyrobów zawierających azbest oraz sukcesywnie, bezpieczne dla zdrowia ludzi i środowiska, usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Na lata 2013-2016 założono realizację programu usuwania azbestu oraz dalsze, sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi i środowiska.

5.3. Przedsiębiorcy uprawnieni do usuwania wyrobów zawierających azbest

Od 1 stycznia 2011r., po zmianie ustawy o odpadach, przedsiębiorcy prowadzący działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest są obowiązani do posiadania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami uwzględniającej wytwarzanie odpadów zawierających azbest. Program gospodarki odpadami zatwierdza regionalny dyrektor ochrony środowiska - dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych, a w pozostałych przypadkach - marszałek województwa. Właściwość miejscową organu ustala się wg miejsca siedziby lub zamieszkania przedsiębiorcy. Przedsiębiorca w programie określa obszar prowadzonej działalności, którym najczęściej jest teren całego kraju.

Wykaz przedsiębiorców uprawnionych do usuwania wyrobów zawierających azbest, udostępniony przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, stanowi załącznik nr 7 do „Programu”. Wykaz przedsiębiorców obejmujący wszystkie województwa jest dostępny na stronie internetowej Bazy Azbestowej.

5.4. Ilości wyrobów zawierających azbest usuniętych w latach 2007-2010

Na podstawie informacji posiadanych przez Wydział Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego oraz Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, w latach 2007-2010 z terenu miasta usunięto łącznie 509Mg wyrobów azbestowych, średnio w ciągu roku usuwano 127,3Mg wyrobów. Ilości wyrobów azbestowych usuniętych w poszczególnych latach zostały przedstawione w tabeli 6.

Tabela 6. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Wrocławia w latach 2007-2010

Rok	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest [Mg]
2007	193
2008	87,1
2009	68,9
2010	160
łącznie	509

Przyjmując dotychczasowe tempo usuwania azbestu, do końca 2032r. zostanie usuniętych z terenu miasta 2,8tys. Mg wyrobów azbestowych. Jest to zatem ilość porównywalna z ilością zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych (2,17tys. Mg) oraz zakładaną faktyczną ilością wykorzystywanych wyrobów azbestowych (2,61tys. Mg).

5.5. Instalacje do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest

Na terenie województwa dolnośląskiego istnieją następujące składowiska odpadów, na których są składowane odpady zawierające azbest (źródło: „Sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego za lata 2009-2010”, stan na dzień 31.12.2010r.):

- Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne, posiadające wydzielone kwatery do składowania odpadów zawierających azbest:
 - Składowisko odpadów komunalnych w Marcinowie, gm. Trzebnica, należące do Gminy Trzebnica.
Pojemność całkowita: 1000m³
Pojemność wypełniona: 50m³
Pojemność pozostała: 950m³
Masa zeskladowanych odpadów: 114,5Mg
Masa odpadów do przyjęcia: ok. 6000Mg.

- Składowisko odpadów komunalnych w Trzebczu, gm. Polkowice. Zarządzający – Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. w Polkowicach.
Pojemność całkowita: 12500m³
Pojemność wypełniona: 11295m³
Pojemność pozostała: 1205m³
Masa zeskładowanych odpadów: 38,42Mg
Masa odpadów do przyjęcia: 988,1Mg.
- Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których nie są składowane odpady komunalne, posiadające wydzielone kwatery do składowania odpadów zawierających azbest:
 - Składowisko odpadów przemysłowych Mo-Bruk J. Mokrzycki Sp.K. w Wałbrzychu, gm. Wałbrzych. Zarządzający – Mo-Bruk S.A., Niecew 68, 33-322 Korzena.
Pojemność całkowita: 74889m³
Pojemność wypełniona: 43096m³
Pojemność pozostała: 31793m³
Masa zeskładowanych odpadów: 50692Mg
Masa odpadów do przyjęcia: 41567Mg.
 - Składowisko odpadów przemysłowych w Biechowie, gm. Głogów. Zarządzający – KGHM Polska Miedź S.A., Oddział Huta Miedzi Głogów, ul. Żukowiecka 1, Głogów.
Pojemność całkowita: 592m³
Pojemność wypełniona: 356,5m³
Pojemność pozostała: 235,5m³
Masa zeskładowanych odpadów: 434,8Mg
Masa odpadów do przyjęcia: 287,2Mg.

Ww. dane dotyczą wyłącznie odpadów zawierających azbest.

Na terenie województwa dolnośląskiego nie są eksploatowane składowiska odpadów niebezpiecznych, na których byłyby składowane odpady zawierające azbest.

Z powyższego zestawienia wynika, że łączna wolna pojemność składowisk przeznaczonych do unieszkodliwiania wyrobów azbestowych na terenie województwa wynosi 34184m³, a masa odpadów do przyjęcia to 48842Mg. Pojemność składowisk na terenie województwa dolnośląskiego jest zatem wystarczająca do unieszkodliwiania azbestu wykorzystywanego na terenie Wrocławia, nie wystarczy natomiast do składowania wyrobów azbestowych z terenu całego województwa. W skali całego kraju ilość składowisk przyjmujących do unieszkodliwiania odpady azbestowe jest również niewystarczająca. W POKza przewidziano budowę w Polsce, w latach 2009-2032, 56 nowych składowisk lub kwater przystosowanych do składowania azbestu.

6. Możliwości dofinansowywania przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z obowiązującymi przepisami obowiązek usunięcia azbestu spoczywa na właścicielach nieruchomości na których azbest jest wykorzystywany. Oznacza to, że koszty zadań związanych z wymianą wyrobów azbestowych na bezazbestowe pokrywane powinny być przez właścicieli obiektów. Istnieje jednak możliwość uzyskania wsparcia finansowego na prace związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem azbestu.

Inwestycje związane z gospodarką odpadami mogą być finansowane ze źródeł krajowych i zagranicznych. Źródła krajowe to pożyczki, dotacje i dopłaty z Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Powiatowych i Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Istnieje ponadto możliwość uzyskania preferencyjnych kredytów przez np. Bank Ochrony Środowiska S.A. Źródła zagraniczne to w szczególności środki Unii Europejskiej.

Dotacje i dopłaty

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zajmuje się finansowaniem działań dotyczących ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w zakresie określonym w ustawie Prawo ochrony środowiska.

W ramach przedsięwzięć w zakresie ochrony ziemi w 2011r. obowiązuje program priorytetowy Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, w ramach którego, w części 2, przewiduje się dofinansowanie działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest. Celem programu jest wzrost ilości unieszkodliwionych oraz zabezpieczonych odpadów zawierających azbest. Budżet programu na lata 2011-2015 wynosi łącznie 102mln zł. Program jest wdrażany w latach 2010-2016, alokacja środków przewidziana jest na lata 2011-2015, a wydatkowanie środków do końca 2016r.

W ramach programu przewiduje się dofinansowywanie wyłącznie przedsięwzięć w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnych z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Dotacja udzielana jest przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW. Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 100% jego kosztów kwalifikowanych, w tym do 50% kosztów kwalifikowanych ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, w formie dotacji. Minimalne łączne zaangażowanie środków wojewódzkiego funduszu w realizację programu to 35% kosztów kwalifikowanych. Kosztami kwalifikowanymi są koszty niezbędne do osiągnięcia efektu ekologicznego i obejmują wyłącznie koszty demontażu, zbierania, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest. Udostępnienie środków z NFOŚiGW jest nieodpłatne i bezzwrotne. Zwrotowi podlegają niewykorzystane środki udostępnione wojewódzkim funduszom oraz pożytki z udostępnionych środków.

Beneficjentem końcowym programu są jednostki samorządu terytorialnego za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Warunkiem uzyskania dofinansowania jest przeprowadzenie na terenie gminy inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, posiadanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest zatwierdzonego przez Radę Gminy oraz przeprowadzanie procedur związanych z wyłonieniem wykonawcy zadania zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych. Jednostki samorządu terytorialnego pośredniczące w przekazywaniu dofinansowania ostatecznemu odbiorcy stosują zasady pomocy publicznej i są zobowiązane do zapewnienia zgodności pomocy publicznej z zasadami jej udzielania oraz realizacji innych obowiązków podmiotu udzielającego pomocy.

Procedura naboru i rozpatrywania wniosków odbywa się zgodnie z wewnętrznymi regulacjami poszczególnych WFOŚiGW. W regulaminie konkursu dofinansowania przedsięwzięć związanych z realizacją gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, ogłoszonego w czerwcu 2011r. przez WFOŚiGW we Wrocławiu określono, że budżet na dofinansowanie przedsięwzięć w latach 2011-2012 wynosi 4mln zł, z czego 85% stanowią środki z dotacji z NFOŚiGW i WFOŚiGW, a 15% - udział własny beneficjenta. Ocena wniosków ma na celu wyłonienie najlepiej przygotowanych i najbardziej efektywnych przedsięwzięć, a wyboru dokonuje się w drodze selekcji kompletnych wniosków złożonych w terminie.

Środki powiatowych i gminnych funduszy przeznaczone są na wspomaganie, w formie dotacji, zadań określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska.

Kredyty

Bank Ochrony Środowiska S.A. Oddział we Wrocławiu udziela kredytów z własnych środków z dopłatami z WFOŚiGW do oprocentowania. Przedmiotem kredytowania jest eliminacja odpadów azbestowych z obiektów budowlanych i tymczasowych obiektów budowlanych, obejmująca demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów budowlanych zawierających azbest z powierzchni dachowych i elewacyjnych. Kredyty są przeznaczone dla osób fizycznych i osób prawnych (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego) oraz dla wspólnot mieszkaniowych, będących właścicielami lub zarządcami obiektów

budowlanych lub tymczasowych obiektów budowlanych oraz dla ich współwłaścicieli lub użytkowników (pod warunkiem zgody właścicieli na wykonanie prac).

Warunki kredytowania (stan na październik 2011r.) są następujące:

- kwota kredytu: do 100 tys. zł, lecz nie więcej niż 100% wartości przedsięwzięcia,
- okres realizacji: do 6 miesięcy od dnia postawienia kredytu do dyspozycji kredytobiorcy,
- okres kredytowania: do 5 lat,
- okres karencji: do 6 miesięcy licząc od daty zakończenia zadania określonej w umowie kredytu,
- oprocentowanie: zmienne, aktualnie: WIBOR 3M pomniejszony o 0,5p.p., lecz nie mniej niż 3,5% w skali roku,
- przewidują:
 - osoby fizyczne, mikroprzedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe – od 1,5% kwoty kredytu, jednak nie mniej niż 200zł,
 - podmioty segmentu samorządów i finansów publicznych – od 1,5% kwoty kredytu, jednak nie mniej niż 1000zł.

Bank Ochrony Środowiska S.A. oferuje również kredyty EKOodnowa dla firm, ze środków Banku KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau). Kredyt EKOodnowa dla firm to długoterminowe finansowanie przeznaczone na realizowanie przez klienta przedsięwzięć mających na celu zwiększenie wartości jego majątku trwałego poprzez realizację inwestycji przyjaznych środowisku, w tym m. in. unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest. Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o kredyt są małe i średnie przedsiębiorstwa, w tym mikroprzedsiębiorstwa. Kredyt jest oferowany klientom którzy złożą wniosek wraz z niezbędną dokumentacją, posiadają rachunek w BOŚ S.A. (w przypadku nie posiadania zalecane jest założenie rachunku), posiadają zdolność kredytową tj. zdolność do spłaty kredytów i innych rodzajów finansowania wraz z odsetkami w terminach i na warunkach określonych w umowie oraz posiadają prawne zabezpieczenia zwrotu kredytu.

Okres finansowania wynosi do 10 lat i jest ustalany w zależności od planowanego okresu realizacji inwestycji oraz oceny zdolności kredytowej klienta. Kredyt jest udzielany w euro lub zł. Kwota kredytu wynosi 85% wartości kredytowanego przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż 250 000 euro lub równowartość w zł. Minimalny wkład własny kredytobiorcy wynosi 15%. Spłata kredytu odbywa się w miesięcznych lub kwartalnych ratach. Możliwa jest karencja w spłacie kredytu do 2 lat. Możliwe jest łączenie różnych źródeł finansowania - kredyty z linii KfW5 mogą współfinansować projekty wsparte środkami z Unii Europejskiej.

Źródła zagraniczne

Wsparcie finansowe z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w latach 2007-2013 jest przyznawane w ramach programów operacyjnych. Na terenie województwa dolnośląskiego, w Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2007-2013 nie jest przewidziana możliwość sfinansowania projektów, których przedmiotem jest wyłącznie usuwanie azbestu.

7. Planowane działania dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Wrocławia

W celu terminowego i bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwienia odpadów azbestowych z terenu Wrocławia konieczne jest podjęcie i kontynuacja przez Urząd Miejski Wrocławia działań w następujących obszarach:

1. Aktualizacja danych o wyrobach zawierających azbest.

Istniejący wykaz miejsc, ilości i rodzaju wykorzystywanych wyrobów azbestowych na terenie miasta wymaga systematycznej aktualizacji w zakresie usuniętych wyrobów, a także wprowadzenia nowych, dotychczas niezgłoszonych informacji o wyrobach azbestowych. Zgromadzone dane będą uaktualniane w oparciu o „Informacje o wyrobach azbestowych” przedkładane corocznie przez posiadaczy wyrobów azbestowych właściwym organom. Osoby fizyczne są

obowiązane do przedkładania „Informacji...” Prezydentowi Wrocławia, natomiast dane o przedsiębiorcach będą pozyskiwane z bazy danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

2. Współpraca z innymi organami w zakresie przepływu danych.

Prezydent ma obowiązek przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów azbestowych. Informacje te są przedkładane raz w roku, do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, wg stanu na dzień 31 grudnia. Sposób przekazywania informacji określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodom informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Ponadto dane o wyrobach azbestowych będą na bieżąco zamieszczane w Bazie Azbestowej przez organy właściwe do przyjęcia „Informacji...”. Do zadań jednostek gminnych należy również współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację POKZA oraz organami kontrolnymi.

3. Działania edukacyjne i informacyjne.

Przeprowadzanie okresowo kampanii informacyjno - edukacyjnych przedstawiających zakres obowiązków osób wykorzystujących wyroby azbestowe, procedury bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych, jak i przybliżających problematykę szkodliwości zdrowotnej azbestu oraz możliwości pozyskania dofinansowania działań w zakresie demontażu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych. Działania te będą prowadzone poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych Urzędu Miejskiego, ogłoszenia na tablicach ogłoszeń Urzędu, w mediach oraz rozpowszechnianie ulotek. Ponadto na stronach internetowych Urzędu Miejskiego zostanie udostępniony wykaz przedsiębiorców posiadających stosowne decyzje w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami zawierającymi azbest.

4. Usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwianie odpadów azbestowych z terenu Gminy Wrocław zgodnie z przepisami prawa i w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska. W pierwszej kolejności powinny zostać usunięte wyroby znajdujące się w złym stanie technicznym i jednocześnie stanowiące największe zagrożenie dla zdrowia człowieka. Za usuwanie wyrobów odpowiedzialni są właściciele miejsc zawierających azbest, natomiast jednostki gminne powinny udzielać im wsparcia w pozyskaniu środków finansowych na ten cel oraz rozważyć przeznaczenie środków gminnych na dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem azbestu.

5. Likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów zawierających azbest.

Zaangażowanie jednostek miejskich w identyfikację i likwidację nielegalnych wysypisk odpadów azbestowych, o ile takie wysypiska występują lub będą występować na terenie miasta.

6. Monitoring i sprawozdawczość z realizacji „Programu”.

Wdrożenie monitoringu realizacji „Programu” polegającego na corocznym podsumowaniu ilości i rodzaju usuniętych wyrobów zawierających azbest i korygowaniu planów na następne lata. Sprawozdania z realizacji „Programu” powinny być wykonywane z częstotliwością co 2 lata. Dokumenty w postaci Aktualizacji „Programu” powinny być opracowywane co 4 lata.

8. Szacunkowe koszty planowanych działań

Nakłady finansowe związane z realizacją zadań w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych obejmują koszty następujących działań:

- demontażu wyrobów azbestowych,
- transportu odpadów zawierających azbest do miejsc ich unieszkodliwiania,
- unieszkodliwiania odpadów azbestowych na składowiskach,
- wymiany wyrobów azbestowych na bezazbestowe.

Koszty poszczególnych prac uzależnione są od wielu czynników. Najbardziej zróżnicowane są koszty demontażu wyrobów azbestowych, uzależnione od rodzaju

wyrobu, jego umiejscowienia, dostępu do miejsca wykonywania prac oraz zakresu prac. Koszty transportu są natomiast uwarunkowane przede wszystkim odległością pomiędzy miejscem prowadzonych prac a składowiskiem odpadów, na którym odpady te będą unieszkodliwiane.

W celu oszacowania kosztów usuwania wyrobów azbestowych z terenu miasta zwrócono się do przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie usuwania wyrobów azbestowych z terenu Wrocławia i posiadających właściwe uprawnienia do wykonywania tego typu prac o przedstawienie cennika świadczonych usług. Uzyskane informacje przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7. Koszty jednostkowe demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów azbestowych

Rodzaj wyrobu	Średni koszt jednostkowy netto
<i>Demontaż, transport i unieszkodliwienie płyt azbestowo-cementowych płaskich i falistych</i>	
Pokrycia dachowe	18-21zł/m ²
Elewacje jednowarstwowe	30zł/m ²
Elewacje dwuwarstwowe (płyty typu PW3)	60-70zł/m ²
Oslony balkonowe	50zł/m ²
<i>Demontaż, transport i unieszkodliwienie rur azbestowo-cementowych</i>	
Rury wodno-kanalizacyjne	1 100zł/Mg lub 45zł/mb
Leje zsypowe	150-300zł/mb
<i>Demontaż, transport i unieszkodliwienie izolacji azbestowo-cementowych</i>	
Rury c.o.	50zł/m ²
Izolacje ścian (np. maty)	25zł/m ²
Rurociągi o średnicy do 300 mm	55zł/mb
Rurociągi o średnicy powyżej 300 mm oraz izolacja ze zbiorników	75zł/mb
<i>Transport i unieszkodliwienie zdemontowanych materiałów azbestowych</i>	
Materiały zapakowane zgodnie z przepisami	450zł/Mg
Materiały wymagające przepakowania	650zł/Mg
Gruz azbestowo-cementowy z nielegalnych wysypisk	850zł/Mg

Na podstawie powyższych kosztów jednostkowych oraz w oparciu o dane zgromadzone w ramach przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenie Wrocławia oszacowano przybliżone koszty usunięcia azbestu z terenu miasta. Do obliczeń przyjęto ceny brutto z uwzględnieniem 8% podatku VAT. Wyniki obliczeń przedstawiono w tabeli 8.

W obliczeniach tych założono, że wszystkie rury i złącza azbestowo-cementowe zostaną usunięte i unieszkodliwione na składowisku odpadów. Dopuszczalne jest co prawda pozostawienie w ziemi bez ograniczeń czasowych rur a-c i elementów wyłączonych z użytkowania instalacji zawierających rury a-c, zainstalowanych przed wejściem w życie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, jednak w przypadku terenów miejskich, gdzie istnieje często zwarta zabudowa, a sieć podziemnych instalacji jest niezwykle zróżnicowana i zagęszczona, istnieje duże prawdopodobieństwo, że rury i złącza a-c pozostawione w ziemi będą nadal stanowiły zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska z uwagi na potencjalny kontakt człowieka z wyrobami zawierającymi azbest podczas prowadzenia prac ziemnych. Dodatkowo na terenie miasta utrudnione jest prawidłowe oznakowanie pozostawionych w ziemi rur a-c.

Tabela 8. Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Wrocławia

L.p.	Rodzaj wyrobu	Ilość [m ²]	Ilość [Mg]	Średni koszt brutto
1.	Płyty azbestowo-cementowe (pokrycia dachowe)	14 988	164,87	14 988 x 21zł = 314 748 zł
2.	Płyty azbestowo-cementowe (osłony balkonowe)	3 375	37,13	3 375 x 54zł = 182 250 zł
3.	Płyty azbestowo-cementowe (materiały elewacyjne i inne)	66 891	735,79	66 891 x 54zł = 3 612 114 zł
4.	Rury i złącza azbestowo-cementowe	-	964,16	964,16 x 1177zł = 1 134 816 zł
5.	Leje zsypowe	-	11,27	11,27:0,04* x 241zł = 67 902 zł
6.	Materiały izolacyjne	-	255,58	255,58 x 1700zł = 434 486 zł
7.	Pozostałe (elementy pojazdów, sprzęt laboratoryjny)	-	4,76	4,76 x 696zł = 3 313 zł
Łącznie			2173,56	5 749 629 zł

*) 1 mb rur a-c waży 40kg (wg przelicznika z Bazy Azbestowej)

Zakładając, że faktyczna ilość wykorzystywanych na terenie Wrocławia wyrobów zawierających azbest jest o ok. 20% większa i wynosi ok. 2,61tys. Mg, należy również założyć, że koszty usunięcia azbestu będą o ok. 20% większe od przedstawionych w tabeli powyżej i wyniosą ok. 6,90mln zł.

Biorąc pod uwagę termin całkowitego usunięcia azbestu do końca 2032r. oraz zakładając systematyczne jego usuwanie w latach 2012-2032, w ciągu każdego roku należy usunąć ok. 124,3Mg wyrobów azbestowych, a przybliżone nakłady finansowe na demontaż, transport i unieszkodliwienie azbestu wyniosą ok. 328,6tys. zł/rok.

Istotną częścią nakładów finansowych związanych z realizacją zadań w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych są koszty związane z wymianą wyrobów azbestowych na bezazbestowe. Koszty te ponosi wyłącznie właściciel nieruchomości, ponieważ o ile możliwe jest pozyskanie wsparcia finansowego na usuwanie wyrobów azbestowych, o tyle koszty zakupu i montażu nowych materiałów zastępujących wyroby azbestowe nie mogą być pokryte w ramach wsparcia finansowego z krajowych lub unijnych funduszy ochrony środowiska.

9. Harmonogram realizacji prac na lata 2012-2032

Tabela 9. Harmonogram realizacji prac na lata 2012-2032

L.p.	Zadanie	Koszt realizacji [tys. zł]		Odpowiedzialny	Termin
		rocznie	ogółem		
1.	Aktualizacja bazy danych o wyrobach zawierających azbest na podstawie „Informacji o wyrobach azbestowych” przedkładanych przez właścicieli nieruchomości	-	-	Urząd Miejski	2012-2032
2.	Systematyczne wykonywanie „Oceny...” wyrobów azbestowych i coroczne przedkładanie „Informacji...” właściwym organom	-	-	Właściciele nieruchomości	2012-2032

3.	Edukacja ekologiczna w zakresie: - bezpiecznego usuwania azbestu, - szkodliwości azbestu.	10	210	Urząd Miejski	2012-2032
4.	Działalność informacyjna w zakresie: - obowiązku corocznego przedkładania „Informacji...”, - możliwości dofinansowania usuwania azbestu, - udostępniania wykazu przedsiębiorców uprawnionych do usuwania azbestu.	-	-	Urząd Miejski	2012-2032
5.	Współpraca różnych organów w zakresie przepływu danych	-	-	Urząd Miejski, Urząd Marszałkowski, PINB, WIOŚ	2012-2032
6.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	6 900	328,6	Właściciele nieruchomości	2012-2032
7.	Pomoc finansowa	bd	bd	NFOŚiGW, WFOŚiGW, BOŚ S.A., Urząd Miejski	2012-2032
8.	Likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów zawierających azbest	1 493*	31 353*	Urząd Miejski, ZDiUM, Straż Miejska	2012-2032
9.	Monitoring realizacji „Programu”: - Sprawozdania z realizacji „Programu”. - Opracowanie Aktualizacji „Programu”	- 50 co 2 lata - 50 co 4 lata	- 500 - 200	Urząd Miejski	- co 2 lata do 2033r. - co 4 lata do 2028r.

*) ogólne koszty ponoszone przez Gminę na likwidację nielegalnych wysypisk (w 2010r. zlikwidowano 27 wysypisk, co kosztowało Gminę 1 493 340 zł)

10. Monitoring realizacji Programu

Właściwa ocena stanu realizacji celów i zadań określonych w „Programie” wymaga systematycznego monitorowania jego realizacji.

Z uwagi na braki w posiadanych danych o wyrobach azbestowych wynikające z przekazania niepełnych „Informacji o wyrobach azbestowych” oraz prawdopodobnego braku zgłoszenia części wyrobów użytkowanych na terenie Wrocławia, konieczne jest aktywizowanie właścicieli nieruchomości do przedkładania corocznie pełnych „Informacji...” poprzez organizowanie kolejnych akcji informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców. Na podstawie przedkładanych „Informacji...” systematycznie będzie dokonywana aktualizacja bazy danych o wyrobach zawierających azbest.

Sprawozdania z realizacji „Programu” uwzględniające aktualizację bazy danych oraz tempo i ocenę realizacji poszczególnych zadań przez właściwe jednostki, powinny być sporządzane z częstotliwością co 2 lata począwszy od 2014r. Ostatnie sprawozdanie zostanie sporządzone w 2033r.

Zapisy „Programu” będą musiały ulec modyfikacjom uwzględniającym potencjalne zmiany przepisów prawnych, kosztów usuwania azbestu, strategii działania oraz ilości

użytkowanych wyrobów azbestowych. W przypadku opracowania „Wojewódzkiego Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest” dla województwa dolnośląskiego, konieczne będzie dostosowanie zapisów „Programu” do tego dokumentu. Ze względu na powyższe, przewiduje się aktualizację wrocławskiego „Programu” z częstotliwością co 4 lata, począwszy od 2016r. Ostatnia Aktualizacja zostanie sporządzona w 2028r.

W tabeli 10 przedstawiono wskaźniki monitoringu pomocne przy ocenie poszczególnych zadań i celów wyszczególnionych w „Programie”.

Tabela 10. Wskaźniki monitorowania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Wrocławia”

L.p.	Wskaźnik	Jednostka
1.	Ilość przedłożonych „Informacji o wyrobach azbestowych”	szt./rok
2.	Ilość użytkowanych wyrobów azbestowych	Mg
3.	Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na mieszkańca	kg/osobę
4.	Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na powierzchnię miasta	Mg/km ²
5.	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych ogółem	Mg/rok
6.	Ilość usuniętych płyt azbestowo-cementowych	Mg/rok
7.	Ilość usuniętych rur i złączy a-c	Mg/rok
8.	Ilość usuniętych materiałów izolacyjnych	Mg/rok
9.	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych (pozostałych, oprócz poz. 6-8))	Mg/rok
10.	Ilość zinwentaryzowanych i zlikwidowanych nielegalnych wysypisk odpadów zawierających azbest	szt./rok
11.	Wolna pojemność kwater na składowiskach odpadów azbestowych na terenie województwa dolnośląskiego	m ³
12.	Nakłady finansowe poniesione przez Gminę na usuwanie wyrobów azbestowych	zł/rok
13.	Ilość i skuteczność akcji informacyjno-edukacyjnych	szt. - opis

W celu pozyskania powyższych wskaźników monitoringu „Programu” niezbędna będzie współpraca Urzędu Miejskiego i pozyskiwanie danych z innych organów – Urzędu Marszałkowskiego, PINB, WIOŚ, a także Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta i Straży Miejskiej oraz analiza zawartości Bazy Azbestowej.

11. Podsumowanie i wnioski

W wyniku inwentaryzacji przeprowadzonej przez Wydział Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego Wrocławia w oparciu o analizę „Informacji o wyrobach azbestowych” przedłożonych przez osoby fizyczne, ankiet oraz danych pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego i Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, we Wrocławiu stwierdzono użytkowanie ogółem 2,17tys.Mg wyrobów azbestowych. Największą pod względem masy ilość wyrobów azbestowych użytkowanych na terenie miasta stanowią rury i złącza azbestowo-cementowe, których jest łącznie 964,16Mg, co stanowi 44,36% ogółu wszystkich wyrobów azbestowych. Większość tych wyrobów to ok. 20,58km rur i złączy sieci wodociągowej stanowiących własność MPWiK S.A. Płyty azbestowo-cementowe wykorzystywane jako pokrycia dachowe, materiały elewacyjne i osłony balkonowe stanowią łącznie 43,15% ogółu wyrobów azbestowych, ich masa wynosi 937,79Mg.

Największa ilość rur azbestowo-cementowych znajduje się na terenie Osiedla Leśnica (409,3Mg), które jest jednocześnie największym powierzchniowo osiedlem Wrocławia. Największa ilość płyt azbestowo-cementowych znajduje się w obiektach

zlokalizowanych na terenie Osiedli Gądów-Popowice Płd. (168,3Mg) i Karłowice Różanka (115,2Mg).

Stan techniczny większości zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych jest dobry. Dla 55,1% (1198,4Mg) wyrobów ustalono III stopień pilności. Dla 9,1% (197,5Mg) wyrobów wskazano II stopień pilności, co oznacza drobne uszkodzenia. Dla 4,9% (106,3Mg) wyrobów azbestowych wskazano I stopień pilności, co oznacza że znajdują się one w złym stanie technicznym i kwalifikują się do natychmiastowego usunięcia lub zabezpieczenia. Dla 30,9% zinwentaryzowanej masy wyrobów azbestowych właściciele nieruchomości nie wskazali stopnia pilności usunięcia wyrobów.

Z uwagi na prawdopodobieństwo niepełnej inwentaryzacji wyrobów azbestowych w „Programie” założono, że faktyczna ich ilość na terenie miasta jest co najmniej o ok. 20% większa, tj. wynosi ok. 2,61tys. Mg. Taką ilość przyjęto do oszacowania kosztów i określenia tempa usuwania azbestu do końca 2032r.

Przy uwzględnieniu powiększonej o 20% całkowitej ilości wyrobów azbestowych, w przeliczeniu na powierzchnię miasta ilość wykorzystywanych wyrobów azbestowych wynosi 8,91Mg/km², a w przeliczeniu na mieszkańca 4,12kg/osobę. Są to wartości znacznie mniejsze od ilości wyrobów azbestowych przypadających na jednostkę powierzchni i ilości wyrobów przypadających na osobę średnio w województwie dolnośląskim (odpowiednio 21,78Mg/km² i 151kg/osobę w 2011r.) oraz w kraju (odpowiednio 45,57Mg/km² i 373kg/osobę w 2011r.).

Stężenie włókien azbestu zmierzone w 2008r. na terenie Wrocławia, odpowiada ilości wyrobów azbestowych i ich stanowi technicznemu. Średnie stężenie włókien azbestu we Wrocławiu, wynosiło 198wł/m³ (95%pu: 117-332) i było mniejsze od średniego stężenia włókien w województwie dolnośląskim (247wł/m³), znacznie mniejsze niż średnie stężenie na terenie kraju (492wł/m³) oraz znacznie mniejsze od obowiązującej wartości NDS.

Wolna pojemność składowisk przeznaczonych do unieszkodliwiania wyrobów azbestowych na terenie województwa dolnośląskiego wynosi ogółem 34 184m³ i jest wystarczająca do unieszkodliwiania azbestu wykorzystywanego na terenie Wrocławia, nie wystarczy natomiast do składowania odpadów azbestowych wytworzonych na terenie całego województwa. Konieczne jest zatem zaplanowanie przez Urząd Marszałkowski i realizacja nowych składowisk i kwater przeznaczonych do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Szacunkowe koszty usunięcia zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych (2,17tys.Mg) przy uwzględnieniu obowiązujących w 2011r. cen jednostkowych usunięcia poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych oraz transportu i unieszkodliwiania wytworzonych odpadów wynoszą łącznie brutto 5,75mln zł. W obliczeniach uwzględniono usunięcie i unieszkodliwienie wszystkich wyrobów azbestowych, łącznie z rurami i złączami a-c. Przy uwzględnieniu powiększonej o 20% całkowitej ilości wyrobów azbestowych (2,61tys.Mg) koszty usunięcia azbestu będą również o ok. 20% większe i wyniosą ok. 6,90mln zł.

Biorąc pod uwagę termin całkowitego usunięcia azbestu do końca 2032r. oraz zakładając systematyczne jego usuwanie w latach 2012-2032, w ciągu każdego roku należy usunąć ok. 124,3Mg wyrobów azbestowych, a przybliżone nakłady finansowe na demontaż, transport i unieszkodliwienie azbestu wyniosą ok. 328,6tys.zł/rok. Dotychczasowe tempo usuwania wyrobów azbestowych w latach 2007-2010 wynosiło średnio 127,3Mg wyrobów/rok. Utrzymanie dotychczasowego tempa usuwania azbestu uzależnione jest przede wszystkim od możliwości finansowania zarówno usuwania wyrobów azbestowych, jak i wymiany wyrobów azbestowych na bezazbestowe.

Za usuwanie wyrobów azbestowych odpowiada właściciel nieruchomości. Możliwe jest pozyskanie wsparcia finansowego na usuwanie wyrobów azbestowych z różnych źródeł, np. funduszy ochrony środowiska, środków unijnych oraz pozyskanie preferencyjnych kredytów bankowych na ten cel. Gmina powinna wspierać właścicieli nieruchomości w pozyskiwaniu środków oraz rozważyć przeznaczenie środków gminnych na dofinansowanie zadań w zakresie usuwania azbestu. Jest to o tyle ważne, że istotną częścią nakładów finansowych związanych z realizacją zadań w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych są koszty związane z zakupem i montażem wyrobów

bezaazbestowych, które to koszty nie mogą być pokryte w ramach wsparcia finansowego z krajowych lub unijnych funduszy ochrony środowiska.

Realizację zadań w ramach „Programu” zaplanowano w perspektywie czasowej 2012-2032. Zadania te obejmują bieżącą aktualizację wykazu miejsc, ilości i rodzaju wykorzystywanych na terenie miasta wyrobów azbestowych w oparciu o „Informacje o wyrobach azbestowych” przedkładane corocznie przez posiadaczy wyrobów azbestowych właściwym organom. Ponadto zakłada się współpracę Urzędu Miejskiego z innymi organami w zakresie przepływu danych o azbecie oraz zamieszczanie danych pozyskanych od osób fizycznych w Bazie Azbestowej. Terminowa realizacja celów „Programu” uzależniona jest od świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń związanych ze szkodliwością azbestu, możliwości finansowych oraz od zaangażowania właścicieli nieruchomości w prace związane z bezpiecznym usuwaniem wyrobów azbestowych. W związku z powyższym niezbędne jest przeprowadzanie okresowo kampanii informacyjno - edukacyjnych przedstawiających zakres obowiązków osób wykorzystujących wyroby azbestowe, procedury bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych, jak i przybliżających problematykę szkodliwości zdrowotnej azbestu oraz możliwości pozyskania dofinansowania na działania w zakresie demontażu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych. Wyroby azbestowe powinny być sukcesywnie usuwane z terenu miasta, a w pierwszej kolejności powinny zostać usunięte wyroby znajdujące się w złym stanie technicznym i jednocześnie stanowiące największe zagrożenie dla zdrowia człowieka. Wykorzystywane na terenie miasta rury i złącza azbestowo-cementowe powinny zostać usunięte i unieszkodliwione na składowisku odpadów. Ponadto jednostki miejskie powinny się zaangażować w identyfikację i likwidację nielegalnych wysypisk odpadów azbestowych, o ile takie wysypiska występują lub będą występować na terenie miasta. W celu przeprowadzenia rzetelnej oceny tempa realizacji zadań i celów określonych w „Programie”, konieczne jest sukcesywne monitorowanie realizacji „Programu” przy użyciu wskaźników monitoringu określonych w tabeli 10. Sprawozdania z realizacji „Programu” będą wykonywane z częstotliwością co 2 lata, a kompleksowe Aktualizacje dokumentu co 4 lata.

Podejmowanie działań określonych w niniejszym „Programie” jest niezbędne dla bezpiecznego usunięcia wyrobów azbestowych z terenu miasta do końca 2032r. Brak tych działań skutkowałby przede wszystkim zwiększeniem groźnego dla zdrowia stężenia pyłu azbestowego w powietrzu w związku z pogarszaniem się stanu technicznego wykorzystywanych obecnie wyrobów azbestowych i jednocześnie uwalnianiem włókien azbestu. Włókna azbestu mogłyby się przedostawać do powietrza w wyniku korozji odpadów azbestowych zalegających na dzikich wysypiskach. Szkodliwy pył azbestowy mógłby być również emitowany w wyniku nieumiejętnego demontażu wyrobów azbestowych. Istnieje także prawdopodobieństwo niewłaściwego zagospodarowywania odpadów azbestowych przez przedsiębiorców. Zwiększenie stężenia pyłu azbestowego w powietrzu mogłoby skutkować wzrostem zachorowań mieszkańców na choroby azbestozależne, głównie choroby układu oddechowego.

Systematyczna realizacja zadań i celów określonych w „Programie” spowoduje zmniejszenie stężenia pyłu azbestowego w powietrzu i jednocześnie zmniejszenie ryzyka zachorowań na choroby układu oddechowego oraz poprawę ochrony zdrowia mieszkańców Wrocławia. Poprawie ulegnie stan obiektów w związku z wymianą zużytych materiałów azbestowych na nowe o lepszych parametrach. Usunięcie i wymiana wyrobów azbestowych na bezaazbestowe wpłynie pozytywnie na stan techniczny i wygląd zewnętrzny obiektów budowlanych oraz na wartość nieruchomości, na których obiekty te są zlokalizowane.

12. Wykorzystane materiały

1. „Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z badań” Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera. Łódź 2010
2. „Technologia materiałów budowlanych. Tom II”. W. Skalmowski. Arkady. Warszawa 1973r.
3. „Azbest. Historyczne obciążenie z XX wieku”. Łuniewski A., Łuniewski S., Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko. 2010r.

4. „Azbest – występowanie, wykorzystanie i sposób postępowania z odpadami azbestowymi”. Pyssa J., Rokita G.M., Gospodarka Surowcami Mineralnymi. t. 23. z. 1. 2007r.
5. „Usuwanie azbestu. Polsko-niemiecka platforma wymiany doświadczeń” – materiały z konferencji zorganizowanej przez Wessling Consult Sp. z o.o. ze środków Ministerstwa Gospodarki przeznaczonych na realizację POKZA na lata 2009-2032. Warszawa. 8 września 2011r.
6. „Realizacja POKZA na lata 2009-2032 w praktyce – raport”. Federacja Zielonych Gaja. Szczecin 2010.
7. „Poradnik. Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2009-2013”. Ministerstwo Gospodarki. Warszawa 2009.
8. „Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Wrocławia na lata 2009-2012”. Wrocław 2009r.
9. „Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”, Wrocław 2008r.
10. „Sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego za lata 2009-2010”, Wrocław, wrzesień 2011r.
11. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2010r.
12. „Informacja o realizacji w latach 2009-2010 Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Ministerstwo Gospodarki. Warszawa 2011r.
13. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” - Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2002r.
14. „Środowisko Wrocławia. Informator 2010”. Lemitor Ochrona Środowiska Sp. z o.o. we Wrocławiu. Wrocław 2010r.
15. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003
16. Strona internetowa Bazy Azbestowej - <http://www.bazaazbestowa.pl>
17. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego - <http://www.stat.gov.pl/gus>
18. Strona internetowa Banku Ochrony Środowiska S.A. - <http://www.bosbank.pl>
19. Strona internetowa NFOŚiGW - <http://www.nfosigw.gov.pl>
20. Strona internetowa WFOŚiGW - <http://www.fos.wroc.pl>

Załącznik nr 1

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
(wzór)

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

.....

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

.....

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

.....

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

.....

Ilość wyrobów⁴⁾:

.....

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

.....

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywiewiania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

1	2	3	4
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca /obiektu /urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 2

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾
(wzór)

(na podstawie załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest /Dz. U. z 2011r. Nr 8, poz. 31/).

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....
.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....
.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:

8. Stopień pilności⁷⁾:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:

a) nazwa i numer dokumentu:

b) data ostatniej aktualizacji:

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1% lub więcej azbestu.

- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującej formie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010r. Nr 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

**Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest
oraz rur azbestowo-cementowych**

Pomieszczenie zawiera azbest*

* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}H$ szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
- 3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu

Wszystkie drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 30 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}$ H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40 \% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60 \% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

WZÓR KARTY EWIDENCJI ODPADU

KARTA EWIDENCJI ODPADU ¹⁾					Nr karty		Rok kalendarzowy			
Kod odpadu ²⁾										
Rodzaj odpadu ²⁾										
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾										
Posiadacz odpadów ⁴⁾										
Adres posiadacza odpadów ⁵⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy		
Ulica				Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy		
Miejsce prowadzenia działalności ⁶⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy		
Ulica				Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy		
Działalność w zakresie:⁷⁾ <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> W ☐ </div> <div style="text-align: center;"> Zb ☐ </div> <div style="text-align: center;"> Od ☐ </div> <div style="text-align: center;"> Un ☐ </div> <div style="text-align: center;"> Ok ☐ </div> </div>										
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^{8, 9)}	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg] ^{8, 10, 11)}	Masa przyjętych odpadów [Mg] ⁸⁾	Nr karty przekazania odpadu ¹²⁾	Gospodarowanie odpadami					
					we własnym zakresie			odpady przekazane		imię i nazwisko osoby sporządzającej
					masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku R ¹⁴⁾	metoda unieszkodliwiania D ¹⁵⁾	masa [Mg] ⁸⁾	nr karty przekazania odpadu ¹⁶⁾	

Objaśnienia:

- ¹⁾ W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.
- ²⁾ Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- ³⁾ Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- ⁴⁾ Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązany do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- ⁵⁾ Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- ⁶⁾ Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.
- ⁷⁾ Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W – wytwarzanie odpadów, Zb – zbieranie odpadów, O – odzysk, Un – unieszkodliwienie odpadów, Ok – odbieranie odpadów komunalnych.
- ⁸⁾ Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ⁹⁾ Nie dotyczy odpadów komunalnych.
- ¹⁰⁾ Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ¹¹⁾ Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- ¹²⁾ Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać „Przywóz do RP”. W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.
- ¹³⁾ Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.
- ¹⁴⁾ Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ¹⁵⁾ Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ¹⁶⁾ Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać „Wywóz poza RP”. W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać „Przekazane os. fiz.”. W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

WZÓR KARTY PRZEKAZANIA ODPADU

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}		Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ²⁾
Adres⁵⁾	Adres^{5,6)}		Adres⁵⁾
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6, 7)}		Nr REGON ⁶⁾
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnioskuje o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾		TAK ☐	NIE ☐
Kod odpadu ¹¹⁾	Rodzaj odpadu ¹¹⁾		
Data/miesiąc^{12,13)}	Masa przekazanych odpadów [Mg]¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy	
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,6)}	Potwierdzam przejęcie odpadu	

Objaśnienia:

- 1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 4) Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- 6) O ile posiada.
- 7) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 8) Podać adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu transportującemu odpady.
- 9) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 10) Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607, z późn. zm.).
- 11) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 12) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
- 13) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
- 14) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 15) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

Informacja o wyrobach zawierających azbest na terenie miasta Wrocławia

Tabela 1. Osoby fizyczne

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
1.	ul. Pęgowska 5	płyty azbestowo-cementowe faliste	100 m ²	bd	bd	1,1	-
2.	ul. Osiniecka 61	płyty azbestowo-cementowe faliste	148 m ²	bd	2011-2012r.	1,628	-
3.	ul. Stanów Zjednoczonych 19	płyty azbestowo-cementowe faliste	120 m ²	brak uszkodzeń, płyty konserwowane i malowane	do 2020r.	1,32	pokrycie dachu budynku mieszkalnego
4.	ul. Zajączkowska 51	płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	150 m ²	stopień pilności I	bd	1,65	-
5.	ul. Brzozowa 6A,	płyty azbestowo-cementowe płaskie	75 m ²	stopień pilności III	2011-2016r.	0,825	pokrycie dachu budynku mieszkalnego
6.	ul. Szachistów 1	płyty azbestowo-cementowe faliste	580 m ²	stopień pilności III	bd	6,38	budynek mieszkalno-gospodarczy
7.	ul. Trzmielowicka 64/2	płyty azbestowo-cementowe faliste	16 m ²	stopień pilności II	II kw. 2012r.	0,176	pokrycie dachu budynku gospodarczego
8.	ul. Traktorowa 14	płyty azbestowo-cementowe płaskie	100 m ²	stopień pilności II	bd	1,1	pokrycie dachu budynku mieszkalnego
9.	ul. Zatorska 10B	płyty azbestowo-cementowe faliste	140,3 m ²	bd	bd	1,5433	budynek mieszkalny
10.	ul. Olszewskiego 145	płyty azbestowo-cementowe faliste	140 m ² / 2500 kg	bd	bd	2,5	zdemontowane płyty
11.	ul. Jagodzińska 35	płyty azbestowo-cementowe faliste	200 m ²	bd	2012r.	2,2	-
12.	ul. Oksywska 19a	płyty azbestowo-cementowe faliste	150 m ²	bd	bd	1,65	-

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
13.	ul. Stanisławowska 109	płyty azbestowo-cementowe faliste	45 m ²	bd	bd	0,495	-
14.	ul. Piramowicza 3	płyty azbestowo-cementowe faliste	23 m ²	bd	bd	0,253	płyty osadzone w gruncie w ogrodzie
15.	ul. Szkolna 4	płyty azbestowo-cementowe faliste	130 m ²	stopień pilności III	bd	1,43	materiał znajduje się na podwórku
16.	ul. Miodowa 84	płyty azbestowo-cementowe faliste	200 m ²	stopień pilności III	bd	2,2	budynek gospodarczy i wiata
17.	ul. Miodowa 86	płyty azbestowo-cementowe faliste	70 m ²	stopień pilności III	bd	0,77	budynek przemysłowy
18.	ul. Niborska 26	płyty azbestowo-cementowe faliste	35 m ²	bd	bd	0,385	garaż
19.	ul. Sucharskiego 19	płyty azbestowo-cementowe faliste	110 m ²	stopień pilności III	do 5 lat	1,21	budynek mieszkalny
20.	ul. Liońska 14	płyty azbestowo-cementowe faliste	40 m ²	bd	bd	0,44	budynek gospodarczy
21.	ul. Kmieca 2	płyty azbestowo-cementowe faliste	100 m ²	stopień pilności III	2032r.	1,1	budynek mieszkalny
22.	ul. Armii Ludowej 75	płyty azbestowo-cementowe faliste	60 m ²	bd	bd	0,66	budynek gospodarczy
23.	ul. Armii Ludowej 73	płyty azbestowo-cementowe faliste	125 m ²	bd	bd	1,375	budynek gospodarczy
24.	ul. Armii Ludowej 86	płyty azbestowo-cementowe faliste	500 kg	bd	bd	0,5	budynek mieszkalny
25.	ul. Pilnikarska 7/1	płyty azbestowo-cementowe faliste	37 m ²	stopień pilności II	bd	0,407	ściany budynku mieszkalnego
26.	ul. Stabłowicka 120	płyty azbestowo-cementowe	1641,6 m ²	bd	bd	18,0576	ściany działowe i sufity budynku oraz zdemontowane płyty
27.	ul. Oksywska 21	płyty azbestowo-cementowe faliste	6,6 m ²	bd	bd	0,0726	pomieszczenie gospodarcze
28.	ul. Obornicka 197/1	płyty azbestowo-cementowe faliste	110 m ²	stopień pilności II	bd	1,21	pokrycie dachu budynku mieszkalnego

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
29.	ul. Lwowska 7/18	wyroby azbestowe	bd	bd	bd	bd	pokrycie dachowe
30.	ul. W. Orkana 60	płyty azbestowo-cementowe faliste	65 m ²	stopień pilności II	2012r.	0,715	pokrycie dachu budynku gospodarczego
31.	ul. Będzińska 13	płyty azbestowo-cementowe faliste	30 m ²	stopień pilności I	2012r.	0,33	dach i ściany budynku gospodarczego
32.	ul. Okólna 26/1	płyty azbestowo-cementowe faliste	15 m ²	stopień pilności III	bd	0,165	dach budynku gospodarczego
<u>Razem</u>			<u>4662,5 m² + 500 kg</u>			<u>53,8475</u>	

Tabela 2. Rodzinne Ogrody Działkowe we Wrocławiu

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
1.	ROD "Poświętne", ul. Poświęcka	eternit	176 m ²	bd	bd	1,936	pokrycie dachowe altan (w 60% zabezpieczone lakierem)
2.	ROD "Spokojna Dolina", ul. Starogajowa, działka nr C6	płyty azbestowo-cementowe faliste	24 m ²	bd	2032	0,264	pokrycie dachowe altan
3.	ROD "Spokojna Dolina", ul. Starogajowa, działka nr C19	płyty azbestowo-cementowe faliste	30 m ²	bd	2032	0,33	pokrycie dachowe altan

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
4.	ROD "Spokojna Dolina", ul. Starogajowa, działka nr E32	płyty azbestowo-cementowe faliste	25 m ²	bd	2032	0,275	pokrycie dachowe altan
5.	ROD "Spokojna Dolina", ul. Starogajowa, działka nr F29	płyty azbestowo-cementowe faliste	30 m ²	bd	2032	0,33	pokrycie dachowe altan
6.	ROD "Spokojna Dolina", ul. Starogajowa, działka nr G22	płyty azbestowo-cementowe faliste	30 m ²	bd	2032	0,33	pokrycie dachowe altan
7.	ROD "Spokojna Dolina", ul. Starogajowa, działka nr D35	płyty azbestowo-cementowe płaskie	20 m ²	bd	2032	0,22	pokrycia dachowe altan
8.	ROD „Magnolia”, ul. Buraczana 24	płyty azbestowo-cementowe faliste	100 m ²	bd	bd	1,1	pokrycie dachowe trzech altan
9.	ROD "Stokrotka", ul. Smętna, działka nr 3	płyty azbestowo-cementowe	22 m ²	bd	bd	0,242	ściany altany obłożone płytami z eternitu
10.	ROD "Przedświt", ul. Avicenny 50, działka nr 38	płyty azbestowo-cementowe faliste	16 m ²	bd	bd	0,176	pokrycie dachowe
11.	ROD "Tęcza", ul. Gosławicka, działka nr 103R	płyty azbestowo-cementowe płaskie	12 m ²	stopień pilności III	bd	0,132	
12.	ROD "Tęcza", ul. Gosławicka, działka nr 89R	płyty azbestowo-cementowe	12 m ²	stopień pilności III	bd	0,132	
13.	ROD "Tęcza", ul. Gosławicka, działka nr 46R	płyty azbestowo-cementowe faliste	25 m ²	stopień pilności III	bd	0,275	dach

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
14.	ROD "Tęcza", ul. Gosławicka działka nr 27T	płyty azbestowo- cementowe faliste	25 m ²	stopień pilności III	bd	0,275	dach
15.	ROD "Tęcza", ul. Gosławicka działka nr 24T	płyty azbestowo- cementowe faliste	25 m ²	stopień pilności III	bd	0,275	dach
16.	ROD "Tęcza", ul. Gosławicka działka nr 71T	płyty azbestowo- cementowe faliste	25 m ²	stopień pilności III	bd	0,275	dach
17.	ROD "Zdrówko", ul. Polanowicka 17/49	płyty faliste azbestowo- cementowe	500 m ²	bd	bd	5,5	
18.	ROD "Związkowiec", ul. Przejazdowa 22	płyty azbestowo- cementowe faliste	133 m ²	bd	okres dwóch lat	1,463	ściany Domu Działkowca
19.	ROD „Nad Widawą”, ul. Sołtysowicka, działka nr 248	płyty azbestowo- cementowe faliste	35 m ²	stopień pilności III	bd	0,385	altana
20.	ROD „Górnik”, ul. Motylkowa 1	eternit	128,85 m ²	bd		1,417	elewacja baraku administracyjno- magazynowego
21.	ROD „Sahara”, ul. Strachowicka 50, działka nr 21	płyty azbestowo- cementowe faliste	15 m ²	stopień pilności III	bd	0,165	altana
22.	ROD „Cicha Dolina”, ul. Starogajowa, działki nr A-19, G-1, D-61	płyty azbestowo- cementowe	103 m ²	bd	bd	1,133	pokrycie dachowe altan
23.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 274	płyty azbestowo- cementowe faliste	52 m ²	bd	bd	0,572	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
24.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 330	płyty azbestowo- cementowe faliste	35 m ²	bd	bd	0,385	
25.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 340	płyty azbestowo- cementowe faliste	26 m ²	bd	bd	0,286	
26.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 370	płyty azbestowo- cementowe faliste	42 m ²	bd	bd	0,462	
27.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 382	płyty azbestowo- cementowe faliste	50 m ²	bd	bd	0,55	
28.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 416	płyty azbestowo- cementowe faliste	32 m ²	bd	bd	0,352	
29.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 419	płyty azbestowo- cementowe faliste	40 m ²	bd	bd	0,44	
30.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 455	płyty azbestowo- cementowe faliste	32 m ²	bd	bd	0,352	
31.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 460	płyty azbestowo- cementowe faliste	50 m ²	bd	bd	0,55	
32.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 497	płyty azbestowo- cementowe faliste	22 m ²	bd	bd	0,242	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
33.	ROD "Maciejka", ul. Grota Roweckiego 215, działka nr 499	płyty azbestowo- cementowe faliste	72 m ²	bd	bd	0,792	
34.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 21	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
35.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 22	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
36.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 23	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
37.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 38	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
38.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 69	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
39.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 74	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
40.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 78	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
41.	ROD "Dolinka", ul. Krzycka b/n, działka nr 83	płyty azbestowo- cementowe	30 m ²	bd	bd	0,33	pokrycie dachowe altany
42.	ROD "Radość życia", ul. Klecińska, działka nr 181	płyty azbestowo- cementowe płaskie	37 m ²	bd	bd	0,407	altana
43.	ROD "Radość życia", ul. Klecińska, działka nr 183	płyty azbestowo- cementowe płaskie	37 m ²	bd	bd	0,407	altana

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
44.	ROD "Złocień", ul. Wiaduktowa, działka nr 169	płyty azbestowo-styropianowo-cementowe płaskie	7,5 m ²	stopień pilności III	bd	0,083	kompostownik
45.	ROD „Bajki”, ul. Borowska 133	płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	płyty faliste – 150 m ² / płyty płaskie – 22,5 m ²	stopień pilności III	bd	1,8975	altana gospodarcza, altana działkowa
<u>Razem</u>			<u>2458,85 m²</u>			<u>27,0475</u>	

Tabela 3. Spółdzielnie mieszkaniowe

L.p.	Adres, miejsce	Nazwa, rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
<i>Spółdzielnia Mieszkaniowa Gądów, ul. Na Ostatnim Groszu 24, Wrocław</i>							
1.	ul. Bystrzycka 57-63	płyty azbestowo-cementowe	191,1 m ²	bd	bd	2,10	
2.	ul. Bystrzycka 65-67	płyty azbestowo-cementowe	174,8 m ²	bd	bd	1,92	
3.	ul. Bystrzycka 69-69a	płyty azbestowo-cementowe	174,8 m ²	bd	bd	1,92	
4.	ul. Bystrzycka 71-71a	płyty azbestowo-cementowe	328,7 m ²	bd	bd	3,62	
5.	ul. Bystrzycka 73-83	płyty azbestowo-cementowe	220,5 m ²	bd	bd	2,43	

L.p.	Adres, miejsce	Nazwa, rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
6.	ul. Kłodnicka 3-5	płyty azbestowo-cementowe	313,5 m ²	bd	bd	3,45	
7.	ul. Kłodnicka 7-9	płyty azbestowo-cementowe	313,5 m ²	bd	bd	3,45	
8.	ul. Kłodnicka 27-45	płyty azbestowo-cementowe	437 m ²	bd	bd	4,81	
9.	ul. Kwiska 11-13	płyty azbestowo-cementowe	174,8 m ²	bd	bd	1,92	
10.	ul. Kwiska 15-21	płyty azbestowo-cementowe	191,1 m ²	bd	bd	2,10	
11.	ul. Kwiska 23-33	płyty azbestowo-cementowe	1322 m ²	bd	bd	14,54	
12.	ul. Kwiska 35-39	płyty azbestowo-cementowe	130,2 m ²	bd	bd	1,43	
13.	ul. Kwiska 41-43	płyty azbestowo-cementowe	174,8 m ²	bd	bd	1,92	
14.	ul. Kwiska 45-51	płyty azbestowo-cementowe	95,6 m ²	bd	bd	1,05	
15.	ul. Kwiska 53-63	płyty azbestowo-cementowe	661 m ²	bd	bd	7,27	
16.	ul. Legnicka 74-100	płyty azbestowo-cementowe	510 m ²	bd	bd	5,61	
17.	ul. Legnicka 118-128	płyty azbestowo-cementowe	220,5 m ²	bd	bd	2,43	

L.p.	Adres, miejsce	Nazwa, rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
18.	ul. Legnicka 130-140	płyty azbestowo-cementowe	220,5 m ²	bd	bd	2,43	
19.	ul. Legnicka 142-156	płyty azbestowo-cementowe	292 m ²	bd	bd	3,21	
20.	ul. Małopanewska 1-3	płyty azbestowo-cementowe	313,5 m ²	bd	bd	3,45	
21.	ul. Małopanewska 5-7	płyty azbestowo-cementowe	313,5 m ²	bd	bd	3,45	
22.	Na Ostatnim Groszu 10-12	płyty azbestowo-cementowe	174,8 m ²	bd	bd	1,92	
23.	Na Ostatnim Groszu 14-16	płyty azbestowo-cementowe	174,8 m ²	bd	bd	1,92	
24.	Na Ostatnim Groszu 28-34	płyty azbestowo-cementowe	191,1 m ²	bd	bd	2,10	
25.	Na Ostatnim Groszu 36-46	płyty azbestowo-cementowe	1322 m ²	bd	bd	14,54	
26.	Na Ostatnim Groszu 48-52	płyty azbestowo-cementowe	130,2 m ²	bd	bd	1,43	
27.	Na Ostatnim Groszu 54-56	płyty azbestowo-cementowe	328,7 m ²	bd	bd	3,62	
28.	Na Ostatnim Groszu 58-64	płyty azbestowo-cementowe	191,1 m ²	bd	bd	2,10	
29.	Na Ostatnim Groszu 66-76	płyty azbestowo-cementowe	661 m ²	bd	bd	7,27	

L.p.	Adres, miejsce	Nazwa, rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
30.	Na Ostatnim Groszu 78-82	płyty azbestowo-cementowe	130,2 m ²	bd	bd	1,43	
31.	Na Ostatnim Groszu 84-86	płyty azbestowo-cementowe	328,7 m ²	bd	bd	3,62	
32.	Na Ostatnim Groszu 88-94	płyty azbestowo-cementowe	191,1 m ²	bd	bd	2,10	
33.	Na Ostatnim Groszu 96-106	płyty azbestowo-cementowe	1322 m ²	bd	bd	14,54	
34.	Na Ostatnim Groszu 24a (barak)	płyty azbestowo-cementowe	1124,55 m ²	stopień pilności II	przy rozbiórce baraku	12,37	
Razem			13043,65 m²			143,48	
Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa Energetyk, ul. Powstańców Śląskich 159, Wrocław							
1.	ul. Dokerska 2-28	otulina instalacji sanitarnej	1 m ³	bd	2030r.	0,3	
2.	ul. Dokerska 30-54	otulina instalacji sanitarnej	1 m ³	bd	2030r.	0,3	
3.	ul. Dokerska 27-29	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2026r.	0,15	
4.	ul. Dokerska 23-25	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2026r.	0,15	
5.	ul. Dokerska 31-33	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2026r.	0,15	

L.p.	Adres, miejsce	Nazwa, rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
6.	ul. Dokerska 35-37	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2026r.	0,15	
7.	ul. Gwarecka 1-15	płyty azbestowe, otulina instalacji sanitarnej	1,05 m ³	bd	2012-2020r.	1,995	
8.	ul. Kozanowska 73-93	otulina instalacji sanitarnej	1 m ³	bd	2024r.	0,3	
9.	ul. Kozanowska 95-117	otulina instalacji sanitarnej	1 m ³	bd	2024r.	0,3	
10.	ul. Koszykarska 6A-8A	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2022r.	0,15	
11.	ul. Koszykarska 60A	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2020r.	0,15	
12.	ul. Lotnicza 139-141	płyty azbestowe	9,4 m ³	bd	2020r.	17,86	
13.	ul. Lotnicza 147	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2020r.	0,15	
14.	ul. Lotnicza 149	otulina instalacji sanitarnej	0,5 m ³	bd	2020r.	0,15	
15.	ul. Papiernicza 2	płyty azbestowe	2,85 m ³	bd	2018r.	5,415	
16.	ul. Papiernicza 4-6	płyty azbestowe	5,25 m ³	bd	2018r.	9,975	

L.p.	Adres, miejsce	Nazwa, rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Razem			26,55 m³			37,645	
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Cichy Kącik", ul. S. Czarnieckiego , Wrocław							
1.	ul. Szczepińska 6 - 8	płyty azbestowo - cementowe płaskie	840 m ² /12,1 Mg	stopień pilności III	2012	12,1	
2.	ul. Ścinawska 2 - 4	płyty azbestowo - cementowe płaskie	620 m ² /8,93 Mg	stopień pilności III	2012	8,93	
3.	ul. Ścinawska 12 - 14	płyty azbestowo - cementowe płaskie	620 m ² /8,93 Mg	stopień pilności III	2012	8,93	
4.	ul. Inowrocławska 5-7	płyty azbestowo - cementowe płaskie	840 m ² /12,1 Mg	stopień pilności III	bd	12,1	
5.	ul. Inowrocławska 1 - 3	płyty azbestowo - cementowe płaskie	840 m ² /12,1 Mg	stopień pilności III	2012	12,1	
6.	ul. Chojnowska 2	płyty azbestowo - cementowe płaskie	140 m ² /1,7 Mg	stopień pilności III	2014	1,7	
Razem			55,86 Mg			55,86	
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Pod Jaworami", ul. Sudecka 147b, Wrocław							
1.	al. Dębowa 9B	płyty azbestowo - cementowe	160 m ²	bd	bd	1,76	wiata
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Rotunda", ul. Metalowców 29/100, Wrocław							

L.p.	Adres, miejsce	Nazwa, rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
1.	ul. Metalowców 29-29A	płyty azbestowo-cementowe płaskie	2256 m ²	bd	przewiduje się osłonięcie styropianem	24,82	budynek typu Lipsk
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Nowy Dwór", ul. Zemska 35, Wrocław							
1.	ul. Zemska 1, 3, 5, 7	rury azbestowo-cementowe	7,1 Mg	stopień pilności III	2032r.	7,1	leje zsypowe z wew. rurą stalową
Międzyzakładowa Spółdzielnia Mieszkaniowa "Energetyk", ul. Energetyczna 12, Wrocław							
1.	ul. Energetyczna 10, 10a, 12	rury azbestowo-cementowe	4,17 Mg	stopień pilności I	bd	4,17	leje zsypowe
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Metalowiec", ul. Inżynierska 17, Wrocław							
1.	ul. Inżynierska 56-60, 62-66; Al. Pracy 27abc	rury azbestowo-cementowe	147 m	stopień pilności III	2023r.	5,88	osiedłowa sieć wodociągowa zasilająca budynki (DN 100 i DN 80)
<u>Łącznie</u>			<u>15459,65 m² + 26,55 m³ + 67,13 Mg + 147 m</u>			<u>280,715</u>	

Tabela 4. Zarządcy nieruchomości i wspólnoty mieszkaniowe

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
ADMIROM-5 Sp. z o.o. Zarządzanie mieszkaniem komunalnym, ul. Manganowa 7/1-2, Wrocław							

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
1.	ul. Grabiszyńska 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131	płyty azbestowo-cementowe faliste	225 m ²	bd	2032r.	2,48	elementy balustrady balkonowej
2.	ul. Grabiszyńska 132, 134, 136, 138, 140	płyty azbestowo-cementowe faliste	90 m ²	bd	2032r.	0,99	elementy balustrady balkonowej
3.	ul. Jemiołowa 25, 27, 29, 31, 33, 35	płyty azbestowo-cementowe faliste	190 m ²	bd	2032r.	2,09	elementy balustrady balkonowej
4.	ul. Oporowska 3, 5, 7, 9, 10, 11, 13	płyty azbestowo-cementowe faliste	108 m ²	bd	2032r.	1,19	elementy balustrady balkonowej
5.	ul. Pereca 26, 28	płyty azbestowo-cementowe faliste	36 m ²	bd	2032r.	0,40	elementy balustrady balkonowej
6.	ul. Spiżowa 1, 3, 5, 7, 9	płyty azbestowo-cementowe faliste	90 m ²	bd	2032r.	0,99	elementy balustrady balkonowej
7.	ul. Stalowa 51, 53, 55, 57, 59, 61	płyty azbestowo-cementowe faliste	108 m ²	bd	2032r.	1,19	elementy balustrady balkonowej
8.	ul. Szczęśliwa 5	płyty azbestowo-cementowe faliste	30 m ²	bd	2032r.	0,33	elementy balustrady balkonowej
9.	ul. Szczęśliwa 15	płyty azbestowo-cementowe faliste	30 m ²	bd	2032r.	0,33	elementy balustrady balkonowej
10.	ul. Żelazna 39/41	płyty azbestowo-cementowe faliste	40 m ²	bd	2032r.	0,44	elementy balustrady balkonowej
11.	ul. Żelazna 45, 47, 49	płyty azbestowo-cementowe faliste	90 m ²	bd	2032r.	0,99	elementy balustrady balkonowej
12.	ul. Żelazna 49a	płyty azbestowo-cementowe faliste	20 m ²	bd	2032r.	0,22	elementy balustrady balkonowej

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
13.	ul. Żelazna 53	płyty azbestowo-cementowe faliste	30 m ²	bd	2032r.	0,33	elementy balustrady balkonowej
Razem			1087 m²			11,96	
ROMDOM-3 Sp. z o.o., al. Hallera 149, Wrocław							
1.	ul. Cynowa 1	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,90	
2.	ul. Cynowa 2	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,90	
3.	ul. Cynowa 3	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,69	
4.	ul. Cynowa 4	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2011r.	0,69	
5.	ul. Cynowa 5	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,90	
6.	ul. Cynowa 6	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2015r.	0,69	
7.	ul. Cynowa 8	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,90	
8.	ul. Gajowicka 109	płyty azbestowo-cementowe faliste	160 m ²	stopień pilności II	2030r.	1,76	
9.	ul. Grabiszyńska 156	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,69	
10.	ul. Grabiszyńska 158	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,69	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
11.	ul. Grabiszyńska 160	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2020r.	0,90	
12.	ul. Grabiszyńska 166	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2015r.	0,90	
13.	ul. Grabiszyńska 168	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,69	
14.	ul. Grabiszyńska 170	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,90	
15.	ul. Grochowa 2	płyty azbestowo-cementowe faliste	160 m ²	stopień pilności II	2030r.	1,76	
16.	ul. Grochowa 12	płyty azbestowo-cementowe faliste	116 m ²	stopień pilności II	2014r.	1,28	
17.	ul. Hallera 31	płyty azbestowo-cementowe faliste	192 m ²	stopień pilności II	2015r.	2,11	
18.	ul. Krucza 43	płyty azbestowo-cementowe faliste	205 m ²	stopień pilności II	2030r.	2,26	
19.	ul. Nikłowa 1	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,90	
20.	ul. Nikłowa 3	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,69	
21.	ul. Nikłowa 7	płyty azbestowo-cementowe faliste	82 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,90	
22.	pl. Srebrny 2	płyty azbestowo-cementowe faliste	63 m ²	stopień pilności II	2030r.	0,69	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
23.	ul. Stalowowska 7	płyty azbestowo-cementowe	359 m ²	stopień pilności II	2020r.	3,95	
24.	ul. Stalowowska 8	płyty azbestowo-cementowe	359 m ²	stopień pilności II	2020r.	3,95	
25.	ul. Stalowowska 9	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
26.	ul. Stalowowska 10	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
27.	ul. Stalowowska 11	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
28.	ul. Stalowowska 12	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
29.	ul. Stalowowska 13	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
30.	ul. Stalowowska 14	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
31.	ul. Stalowowska 15	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
32.	ul. Stalowowska 16	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
33.	ul. Stalowowska 17	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	
34.	ul. Stalowowska 18	płyty azbestowo-cementowe	199,5 m ²	stopień pilności II	2020r.	2,19	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
35.	ul. Stalowowska 19	płyty azbestowo-cementowe	359 m ²	stopień pilności II	2020r.	3,95	
36.	ul. Stalowowska 20	płyty azbestowo-cementowe	359 m ²	stopień pilności II	2020.r	3,95	
Razem			5506 m²			60,57	
Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Centrum Sp. z o.o., ul. Łaciarska 30/33, Wrocław							
1.	ul. Kotlarska 29	płyty azbestowo-cementowe	20,0 m ²	bd	bd	0,22	
2.	ul. Wita Stwosza 43	płyty azbestowo-cementowe	50,0 m ²	bd	bd	0,55	
3.	ul. Szewska 29	płyty azbestowo-cementowe	115 m ²	bd	bd	1,265	
4.	ul. Szewska 31	płyty azbestowo-cementowe	230 m ²	bd	bd	2,53	
5.	ul. Piaskowa 5	płyty azbestowo-cementowe	4,20 m ²	bd	bd	0,0462	
6.	ul. Piaskowa 7	płyty azbestowo-cementowe	2,00 m ²	bd	bd	0,022	
7.	ul. Piaskowa 9	płyty azbestowo-cementowe	4,20 m ²	bd	bd	0,0462	
8.	ul. Piaskowa 11	płyty azbestowo-cementowe	2,00 m ²	bd	bd	0,022	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
9.	ul. Piaskowa 13	płyty azbestowo-cementowe	4,20 m ²	bd	bd	0,0462	
10.	pl. Nowy Targ 9	płyty azbestowo-cementowe	142 m ²	bd	bd	1,562	
11.	pl. Nowy Targ 10	płyty azbestowo-cementowe	150 m ²	bd	bd	1,65	
12.	pl. Nowy Targ 11	płyty azbestowo-cementowe	150 m ²	bd	bd	1,65	
13.	pl. Nowy Targ 12	płyty azbestowo-cementowe	150 m ²	bd	bd	1,65	
14.	pl. Nowy Targ 13	płyty azbestowo-cementowe	150 m ²	bd	bd	1,65	
15.	pl. Nowy Targ 14	płyty azbestowo-cementowe	141 m ²	bd	bd	1,551	
16.	pl. Nowy Targ 22	płyty azbestowo-cementowe	2,00 m ²	bd	bd	0,022	
17.	pl. Nowy Targ 23	płyty azbestowo-cementowe	4,20 m ²	bd	bd	0,0462	
18.	pl. Nowy Targ 24	płyty azbestowo-cementowe	2,00 m ²	bd	bd	0,022	
19.	pl. Nowy Targ 25	płyty azbestowo-cementowe	4,20 m ²	bd	bd	0,0462	
20.	pl. Nowy Targ 26	płyty azbestowo-cementowe	2,00 m ²	bd	bd	0,022	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
21.	pl. Nowy Targ 27	płyty azbestowo-cementowe	4,20 m ²	bd	bd	0,0462	
Razem			1333,2 m²			14,665	
<i>Prywatny Zarząd Mieszkaniami Sp. z o.o., ul. Sienkiewicza 8, Wrocław</i>							
1.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Nowowiejskiej 65	płyty azbestowo-cementowe faliste	50,0 m ²	bd	31.12.2020r.	0,55	
2.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Nehringa 16	płyty azbestowo-cementowe płaskie	68,6 m ²	bd	do 2020r.	0,75	płyty dachowe karo
3.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. M. Reja 23	płyty azbestowo-cementowe płaskie	123,5 m ²	bd	do 2015r.	1,36	płyty dachowe karo
4.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. M. Skłodowskiej 65	płyty azbestowo-cementowe płaskie	69,7 m ²	bd	do 2020r.	0,77	płyty dachowe karo
5.	ul. Wyszyńskiego 65	płyty azbestowo-cementowe płaskie	100 m ²	bd	2015r.	1,10	dach kamienicy
Razem			411,8 m²			4,53	
<i>Capital INC Sp. z o.o., Plac Wolności 7, Wrocław</i>							
1.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Piaskowej 1	płyty azbestowo-cementowe	145 m ²	bd	2011-2012r.	1,60	dach z papy dodatkowo pokryty azbestem
2.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Piaskowej 3	płyty azbestowo-cementowe	145 m ²	bd	2011-2012r.	1,60	dach z papy dodatkowo pokryty azbestem

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Razem			290 m²			3,20	
Zarządzanie Nieruchomościami HJW Sp. z o.o., ul. Hallera 14b, Wrocław							
1.	ul. Ślężna 186	plyty azbestowo-cementowe płaskie	210 m ²	stopień pilności III	bd	2,31	
2.	ul. Ślężna 184	plyty azbestowo-cementowe płaskie	210 m ²	stopień pilności III	bd	2,31	
3.	ul. Ślężna 176	plyty azbestowo-cementowe płaskie	210 m ²	stopień pilności III	bd	2,31	
4.	ul. Ślężna 172	plyty azbestowo-cementowe płaskie	210 m ²	stopień pilności III	bd	2,31	
5.	ul. Ślężna 170	plyty azbestowo-cementowe płaskie	210 m ²	stopień pilności III	bd	2,31	
Razem			1050 m²			11,55	
Drapała Zarządzanie Nieruchomościami, ul. Wronia 2a, Wrocław							
1.	ul. Osobowicka 112c	plyty azbestowo-cementowe płaskie	600 m ²	bd	bd	6,60	pokrycie dachu

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Domestia Sp. z o.o., ul. Komuny Paryskiej 28, Wrocław							
1.	ul. Krynicka nr 54, 56, 60, 66, 72, 76, 78, 80, 84, 86; ul. Wieczysta nr 167, 169, 171, 173, 175; ul. Widna nr 1, 3; ul. Łódzka 16, 20, 30, 40, 46; ul. Orzechowa 51	płyty azbestowo-cementowe	1200 m ²	bd	bd	13,2	płyty w panelach międzyokiennech
Zespół Zarządców Nieruchomości WAM Sp. z o.o., ul. Słowicza 16, Wrocław							
1.	ul. Orzechowa 91-113	płyty azbestowo-cementowe płaskie	1087,68 m ²	stopień pilności III	2032r.	11,964	filarki międzyokienne przykryte ociepleniem
Domus Nieruchomości Sp. z o.o., ul. Purkyniego 1, Wrocław							
1.	ul. Krynicka 62	płyty azbestowo-cementowe płaskie	61 m ²	stopień pilności III	2032r.	0,671	okładzina ścian na balkonach
Rom Bud Zarządzanie Nieruchomościami i Usługi Ogólnobudowlane Romualda Fedorowicz, ul. Gajowa 74, Wrocław							
1.	ul. Wesoła 16, 22 i 24	płyty azbestowo-cementowe	330 m ² /4,95 t	bd	2014r.	4,95	ekrany międzyokienne
Przedsiębiorstwo Usługowe MERITUM, pl. Orłąt Lwowskich 20C, Wrocław							
1.	ul. Wesoła 25, 27 i 31	płyty azbestowo-cementowe płaskie	bd	bd	do 31.12.2032r.	bd	płyty międzyokienne, na elewacji

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Pozostałe Wspólnoty Mieszkaniowe							
1.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Buraczanej 2-4	płyty azbestowo-cementowe faliste	60 m ²	bd	bd	0,66	
2.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Odrzańskiej 4/5	wyroby azbestowe	200 m ²	bd	bd	2,20	ściana budynku
3.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Ślicznej 2	płyty azbestowo-cementowe płaskie	340 m ²	bd	2015r.	3,74	
Razem			600 m²			6,60	
Hotele robotnicze dawnej Cukrowni "Wrocław" S.A.							
1.	budynek hotelu robotniczego B (pustostan), Al. Poprzeczna 48	płyty faliste azbestowo-cementowe	580 m ²	stopień pilności II	bd	6,38	
2.	budynek hotelu robotniczego A, Al. Poprzeczna 48	płyty faliste azbestowo-cementowe	400 m ²	stopień pilności II	2015r.	4,40	
Razem			980 m²			10,78	
<u>Łącznie</u>			<u>14536,68 m²</u>			<u>161,24</u>	

Tabela 5. Szkoły wyższe

Lp.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Akademia Sztuk Pięknych, pl. Polski 3/4, 50-156 Wrocław							
1.	ul. Traugutta 19/21	płyty azbestowo-cementowe płaskie	11,5 m ²	przewidziane do demontażu	III kwartał 2011r.	0,127	obudowa szachtu wentylacyjnego w piwnicy pawilonu D
Akademia Muzyczna, pl. Jana Pawła II nr 2, 50-043 Wrocław							
1.	pl. Jana Pawła II nr 2	płyty faliste azbestowo-cementowe	85 m ²	stopień pilności III	2012-2016r.	0,935	płyty stanowią ściankę dociskową zewnętrznej izolacji, w całości przykryte gruntem
Akademia Wychowania Fizycznego, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław							
1.	ul. Banacha 9a	płyty faliste azbestowo-cementowe	202 m ²	stopień pilności II	bd	2,222	
Politechnika Wrocławska, Wybrzeże Wyspiańskiego 27, 50-370 Wrocław							
1.	D-9, pl. Grunwaldzki 9	płyty faliste azbestowo-cementowe	217 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	2,387	płyty stanowią okładzinę
2.	H-7, Wyb. Wyspiańskiego - Wyspa Szczytnicka	płyty faliste azbestowo-cementowe	75 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	0,825	obudowa ścian
3.	F-10, ul. Gdańska 7/9	płyty faliste azbestowo-cementowe	58,2 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	0,640	dach
4.	F-12, ul. Czerwonego Krzyża 2/4	płyty faliste azbestowo-cementowe	153,2 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	1,685	elewacja

Lp.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
5.	G-1, ul. Gdańska 13/15	plyty faliste azbestowo-cementowe	41,6 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	0,458	dach przybud.
6.	G-7, ul. Gdańska 13	plyty faliste azbestowo-cementowe	40,5 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	0,446	dach
7.	P-5, ul. Chełmońskiego 12	plyty faliste azbestowo-cementowe	675 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	7,425	obudowa ścian
8.	P-6, ul. Chełmońskiego 12	plyty faliste azbestowo-cementowe	675 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	7,425	obudowa ścian
9.	P-13, ul. Braci Gierymskich 164	plyty płaskie azbestowo-cementowe	1550 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	17,05	w ścianach pokryte tynkiem
10.	P-20, ul. Chełmońskiego 12	plyty płaskie azbestowo-cementowe	350 m ²	stopień pilności III	w ciągu 5 lat	3,85	obudowa ścian
Razem			3835,5 m²			42,191	
Uniwersytet Przyrodniczy, ul. Norwida 25, 50-375 Wrocław							
1.	pl. Grunwaldzki 49a (była kotłownia)	plyty faliste azbestowo-cementowe	28,5 m ²	stopień pilności II	bd	0,314	
2.	ul. Wschodnia 68	plyty faliste azbestowo-cementowe	900 m ²	stopień pilności II	bd	9,9	
Razem			928,5 m²			10,214	

Lp.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Uniwersytet Wrocławski, pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław							
1.	Wydział Biotechnologii, ul. Wyspa Tamka 2	płyty faliste azbestowo- cementowe	18 m ²	stopień pilności I	2030r.	0,198	
2.	ul. Świątnicka 30	płyty faliste azbestowo- cementowe	1380 m ²	stopień pilności I	2030r.	15,18	pokrycie dachu
3.	Dom Studencki „Słowianka”, pl. Grunwaldzki 26	płyty azbestowo- cementowe	1368 m ²	stopień pilności I	grudzień 2012r.	15,048	dach
4.	ul. Przesmyckiego 20	płyty płaskie azbestowo- cementowe	14 Mg	stopień pilności I	do 1 marca 2011r.	14,0	
5.	Dom Studencki „Parawanowiec”, pl. Grunwaldzki 28	płyty azbestowo- cementowe	905 m ²	stopień pilności I	czerwiec 2012r.	9,955	dach
6.	Ogród Botaniczny - wiata - pomieszczenie nr 225, ul. Sienkiewicza 23	płyty faliste azbestowo- cementowe	20 m ²	stopień pilności I	2030r.	0,22	
Razem			3691 m² + 14 Mg			54,601	
Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, ul. Czajkowskiego 109, 51 – 150 Wrocław							
1.	Kompleks wojskowy 2845 - budynek nr 15	płyty faliste azbestowo- cementowe	273 m ²	stopień pilności I	2011-2032r.	3,003	dach
2.	Kompleks wojskowy 2845 - budynek nr 19	płyty płaskie azbestowo- cementowe	1300 m ²	stopień pilności III	2011-2032r.	14,3	podsufitka z acekolu

Lp.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
3.	Kompleks wojskowy 2845 - budynek nr 115	płyty faliste azbestowo-cementowe	630 m ²	stopień pilności II	bd	6,93	pokrycie dachowe
4.	Kompleks wojskowy 2845 - budynek nr 142	płyty faliste azbestowo-cementowe	2 m ²	stopień pilności II	2011-2032r.	0,022	zwieńczenie ściany zewnętrznej
5.	Kompleks wojskowy 2845 - budynek nr 209	płyty płaskie azbestowo-cementowe	650 m ²	stopień pilności II	2011-2032r.	7,15	strop podwieszony
6.	Kompleks wojskowy 2845 - budynek nr 14	płyty faliste azbestowo-cementowe	150 m ²	stopień pilności III	2011-2032r.	1,65	strop podwieszony
Razem			3005 m²			33,055	
Akademia Medyczna Wybrzeże L. Pasteura 1, 50-367 Wrocław							
1.	Wydział Farmaceutyczny, Zakład Praktycznej Nauki Zawodu Analityka, ul. Grunwaldzka 2 (komora cieplna KC-200 - sala nr 19)	sznurek azbestowy	5 mb	w ciągłym użyciu	bd	bd	na obwodzie drzwiczek z szybą oraz na obwodzie obudowy zamknięcia
2.	Katedra i Zakład Farmakologii, ul. Pasteura 1	suszarka, uszczelnienie, taśmy tkane plecione	0,2 m ²	w ciągłym użyciu	w miarę zakupu nowych urządzeń	bd	
3.	Katedra i Zakład Histologii i Embriologii, pracownia mikroskopii elektronowej, ul. Chałubińskiego 6A	suszarka laboratoryjna - dwie uszczelki z taśm azbestowych tkanych (2cm x 220 cm i 3cm x 220cm)	0,11 m ²	nie przydatne - uszkodzone	po przeprowadzonej kasacji	bd	

Lp.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
4.	Katedra i Zakład Chemii i Immunochemii, sala nr 34 oraz pok. nr 28, ul. O. Bujwida 44a	12 szt. mieszadeł magnetycznych, 3 szt. suszarek	bd	użytkowane	bd	bd	
5.	Katedra i Zakład Chemii Leków, pomieszczenia dydaktyczne i laboratoryjne, ul. Tamka 1	8 szt. suszarek laboratoryjnych	10 kg	eksploatowane od ok. 20 lat	bd	0,01	
6.	Katedra i Zakład Technologii Leków, I piętro Katedry, magazyn sprzętu laboratoryjnego Katedry, pl. Nankiera 1	7 szt. suszarek laboratoryjnych, 23 szt. siatek azbestowych (do ogrzewania palnikowego)	bd	suszarki służą do suszenia szkła laboratoryjnego, siatki azbestowe przeznaczone do kasacji	bd	bd	uszczelnienie suszarek - sznurek azbestowy
7.	Katedra i Zakład Toksykologii, ul. R. Traugutta 57/59	suszarka uniwersalna z uszczelką azbestową, piec do spalań z uszczelką azbestową, płaszcze grzejne elektryczne ze spiralą azbestową	bd	suszarka jest używana, piec i płaszcze nieużywane	bd	bd	
8.	Katedra i Zakład Mikrobiologii, Pracownia Pożywek i Zmywalnia, ul. Tytusa Chałubińskiego 4	autoklawy i cieplarki	bd	bd	bd	bd	
<u>Łącznie</u>			<u>11758,5 m² + 14 Mg</u>			<u>143,355</u>	

Tabela 6. Zarząd Zasobu Komunalnego (obiekty gminne)

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
1.	ul. Gajowicka 96A	płyty azbestowo-cementowe płaskie	20 m ²	bd	II kwartał 2011r.	0,22	
2.	ul. Krzycka 14a	płyty azbestowo-cementowe płaskie	17 m ²	bd	II kwartał 2011r.	0,19	
3.	ul. Stabłowicka 121d	płyty azbestowo-cementowe płaskie	260 m ²	bd	II kwartał 2011r.	2.86	budynek przeznaczony do rozbiórki
Razem			297 m²			3,27	

Tabela 7. Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. (obiekty gminne)

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., ul. M. Reja 53-55							
1.	ul. Czajkowskiego 52-62	płyty azbestowo-cementowe faliste	225 m ² /3,375 Mg	bd	2012r.	3,375	pokrycie dachowe komórek

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
2.	ul. Jarocińska 11	płyty azbestowo-cementowe faliste	62 m ² /930 kg	bd	2012r.	0,93	pokrycie dachowe komórek lokatorskich
3.	ul. Jarocińska 21	płyty azbestowo-cementowe faliste	91 m ² /1365 kg	bd	2012r.	1,365	pokrycie dachowe komórek lokatorskich
4.	ul. Kapliczna 4	płyty azbestowo-cementowe faliste	60 m ² /0,9 Mg	bd	2012r.	0,9	dach (budynek przeznaczony do wykwaterowania)
5.	ul. Miłoszycka 65	płyty azbestowo-cementowe	100 m ² /1,5 Mg	bd	II kw. 2011r.	1,5	pokrycie dachowe komórek lokatorskich
6.	ul. Kielczowska 10	płyty azbestowo-cementowe faliste	36 m ² /0,54 Mg	bd	II kw. 2011r.	0,54	pokrycie dachowe komórek lokatorskich
7.	ul. Kowalska 54	płyty azbestowo-cementowe	10 m ² /0,15 Mg	bd	II kw. 2011r.	0,15	pokrycie dachowe komórek lokatorskich
8.	ul. Benedyktyńska 20	płyty faliste azbestowo-cementowe	100 m ² /1,5 Mg	bd	II kw. 2011r.	1,5	odpady zmagazynowane w pomieszczeniu na strychu budynku
9.	ul. Koreańska 1	płyty azbestowo-cementowe	300 m ²	bd	do 2012r.	3,3	ekrany międzyokienne
10.	ul. Pawia 38	płyty azbestowo-cementowe faliste	400 m ² /6 Mg	bd	2014r.	6,0	budynek do wykwaterowania

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
<u>Razem</u>			<u>1384 m²</u>			<u>19,56</u>	

Tabela 8. Placówki Wydziału Edukacji UM Wrocławia (obiekty gminne)

L.p.	Nazwa placówki	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
1.	Szkoła Podstawowa nr 22	ul. Stabłowicka 143	płyty azbestowo-cementowe faliste	870 m ² /10,5 Mg	stopień pilności I	2012r.	10,5	pokrycie dachowe
2.	Zespół Szkół Budowlanych	ul. Grabiszyńska 236	płyty azbestowo-cementowe faliste	373 m ² /4,5 Mg	stopień pilności I	2012r.	4,5	osłona elewacji budynku dydaktycznego
3.	Zespół Szkół nr 14	ul Brücknera 10	płyty azbestowo-cementowe faliste	255 m ² /3,1 Mg	stopień pilności I	2012r.	3,1	osłony elewacyjne
<u>Razem</u>				<u>18,1 Mg</u>			<u>18,1</u>	

Tabela 9. Placówki Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UM Wrocławia (obiekty gminne)

L.p.	Nazwa osoby prawnej	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
1.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych, ul. Mączna 3, Wrocław	ul. Mączna 3	płyty azbestowo-cementowe faliste	63,25 m ²	bd	bd	0,696	
2.	Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital dla Szkół Wyższych im. Prof. Szczeklika (w likwidacji)	ul. Chopina 5/7	płyty azbestowo-cementowe faliste	64,71 m ²	stopień pilności I	bd	0,71	pomieszczenie magazynowe
3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Strzegomska 6, Wrocław	ul Ciepła 15 (Dzienny Dom Pomocy Społecznej)	płyty azbestowo-cementowe faliste	200 m ²	stopień pilności II	bd	2,2	
<u>Razem</u>				<u>327,96 m²</u>			<u>3,606</u>	

Tabela 10. MPWiK S.A. we Wrocławiu

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]
1.	Most Osobowicki	izolacja cieplna rurociągów tłocznych	3,5 t	spełnia wymóg zabezpieczenia izolacji	po 2014r.	3,5

2.	ul. Starodworska (ZPW - budynek ozonowni)	izolacja cieplna	76,3 m ²	wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie	2010r.	1,3734
3.	ul. Starodworska (ZPW - pompownia 2 st.)	izolacja cieplna	12,7 m ²	wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie	2010r.	0,2286
4.	ul. Starodworska (ZPW - pompownia wody powrotnej)	izolacja cieplna	19,8 m ²	wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie	po 2010r.	0,3564
5.	ul. Starodworska (ZPW - budynek chemiczny)	izolacja cieplna	141,3 m ²	wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie	po 2010r.	2,54
6.	sieć wodociągowa	rury i złącza azbestowo-cementowe	20584 m	stopień pilności III	do 31.12.2032r.	957,8704
Razem			<u>250,1 m² + 3,5 Mg + 20584 m</u>			<u>965,868</u>

Tabela 11. Rurociągi azbestowo-cementowe użytkowane przez MPWiK S.A. we Wrocławiu

L.p.	Lokalizacja (ulica)	Długość [m]	Ilość [Mg]
DN 400			
1.	Św. Jerzego	280	
2.	Kamienna	200	
3.	Wieczysta	300	
4.	Kosmonautów (od Trójkątnej do Jeleniogórskiej)	3400	
5.	Białowieska (od Legnickiej do Popowickiej)	510	
Razem		4690	516,369

L.p.	Lokalizacja (ulica)	Długość [m]	Ilość [Mg]
DN 350			
6.	Skwierzyńska	287	
	Razem	287	25,2273
DN300			
7.	Kasprowicza (od Żmigrodzkiej do straży pożarnej)	883	
8.	Osobowicka (od mostu do słupa ogłoszeniowego)	36	
	Razem	919	57,6213
DN 250			
9.	Bacciarrellego	713	
10.	Śliczna	700	
11.	Ołtaszyńska	630	
12.	Grabiszyńska	453	
13.	Wrocławczyka (od Polaka do nr 29)	167	
	Razem	2663	107,8515
DN 200			
14.	Marszowicka (od Wolskiej do wieży)	1080	
15.	Na Niskich Łąkach	810	
16.	Poznańska (od Legnickiej do Czarnieckiego)	220	
17.	Poznańska (od Czarnieckiego do Ścinawskiej)	290	
18.	Poznańska (od Ścinawskiej do Długiej)	410	
19.	Inowrocławska (od Legnickiej do Zachodniej str. wsch)	280	
20.	Januszowicka	402	
21.	Ołtaszyńska	180	
22.	Zaporoska	190	

L.p.	Lokalizacja (ulica)	Długość [m]	Ilość [Mg]
Razem		3862	125,1288
DN 150			
23.	Piłsudskiego	670	
24.	Prosta	160	
25.	Prszenna	264	
26.	Skwierzyńska	137	
27.	Żytnia	264	
28.	Milicka (od Kamieńskiego do Prusickiej)	653	
29.	Dworcowa	80	
30.	Wieczysta	400	
31.	Krucza	250	
32.	Głogowska (od Legnickiej do Czarnieckiego)	150	
33.	Czarnieckiego (od Głogowskiej do Poznańskiej)	240	
34.	Lubińska (od Legnickiej do Czarnieckiego)	190	
35.	Lubińska (od Czarnieckiego do Zachodniej)	200	
36.	Szczepińska (od Legnickiej do Zachodniej)	240	
37.	Młodych Techników (od Zachodniej do Łęczyckiej)	390	
Razem		4288	85,76
DN 100			
38.	Wieczysta	340	
39.	Trzemeska (cała)	407	
40.	Rumiankowa (100/125)	120	
41.	Grabowa (cała)	722	
42.	Starodworska	270	
43.	Św. Ducha	110	
44.	Krucza	210	
45.	Ołtaszyńska	270	
46.	Trentowskiego	520	
47.	Zaporoska	175	
48.	Zielińskiego	200	

L.p.	Lokalizacja (ulica)	Długość [m]	Ilość [Mg]
49.	Giżycka	408	
50.	Kętrzyńska	123	
Razem		3875	39,9125
<u>Łącznie</u>			<u>957,8704</u>

Tabela 12. Wrocławska Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa „Samopomoc Chłopska”

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., ul. M. Reja 53-55							
1.	ul. Białowieska 13a	płyty azbestowo-cementowe płaskie	478 m ²	stopień pilności III	2029r.	5,258	pawilon handlowy
2.	ul. Trójkątna 27	płyty azbestowo-cementowe płaskie (158 m ²) i faliste (125 m ²)	283 m ²	stopień pilności III	2020r.	3,113	pawilon handlowy
3.	ul. Stoczniowa 12a	płyty azbestowo-cementowe płaskie	611 m ²	stopień pilności III	2019r.	6,721	pawilon handlowy
4.	ul. Morawska 18	płyty azbestowo-cementowe płaskie	482 m ²	stopień pilności III	2024r.	5,302	pawilon handlowy

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
5.	ul. Piwniczna 1	płyty azbestowo-cementowe płaskie warstwowe	627 m ²	stopień pilności III	ok. 2021r.	6,897	pawilon handlowy
6.	ul. Kominiarska 42	płyty azbestowo-cementowe faliste	149 m ²	stopień pilności II	2013r.	1,639	wiata magazynowa
7.	ul. Kominiarska 42	płyty azbestowo-cementowe płaskie	625 m ²	stopień pilności III	2020r.	6,875	pawilon handlowy
8.	ul. Brodzka 143	płyty azbestowo-cementowe płaskie	620 m ²	stopień pilności III	2030r.	6,82	pawilon handlowy
9.	ul. Jasienicy 1	płyty azbestowo-cementowe płaskie warstwowe	478 m ²	stopień pilności III	2030r.	5,258	pawilon handlowy
10.	ul. Maślicka 104	płyty azbestowo-cementowe płaskie	49 m ²	stopień pilności III	2029r.	0,539	pawilon handlowy
11.	ul. Wielkopolska 15-17	płyty azbestowo-cementowe płaskie	485 m ²	stopień pilności III	2018r.	5,335	pawilon handlowy
12	ul. Maślicka 191	płyty azbestowo-cementowe płaskie warstwowe	506 m ²	stopień pilności III	2028r.	5,566	pawilon handlowy

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
13	ul. Warciańska 31	płyty azbestowo-cementowe płaskie	279 m ²	stopień pilności III	2026r.	3,069	pawilon handlowy
14	ul. Skarbowców 27	płyty azbestowo-cementowe płaskie	618 m ²	stopień pilności III	2026r.	6,798	pawilon handlowy
15	ul. Waligórskiego 1	płyty azbestowo-cementowe płaskie	134 m ²	stopień pilności III	2021r.	1,474	kawiarnia
16	ul. Boguszowska 38b	płyty azbestowo-cementowe płaskie	360 m ²	stopień pilności III	2023r.	3,96	pawilon handlowy
Razem			6784 m²			74,624	

Tabela 13. Pozostali przedsiębiorcy

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o., ul. Walońska 3-5, Wrocław							
1.	piwnice budynków	płaszcz azbestowo-cementowy izolacji termicznej	10639 m ²	bd	do 31.12.3032r.	191,50	
2.	komory ciepłownicze	płaszcz azbestowo-cementowy izolacji termicznej	1996.3 m ²	bd	do 31.12.3032r.	35,9334	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
3.	węzły ciepłne	plaszcz azbestowo-cementowy izolacji termicznej	847 m ²	bd	do 31.12.3032r.	15,25	
4.	ul. Słubicka 20	plyty azbestowo-cementowe	354 m ² /6,372 Mg	bd	bd	6,372	budynek garażu
Razem			13836,3 m²			249,055	
EnergiaPro S.A., pl. Powstańców Śl. 20, Wrocław							
1.	ul. Lotnicza 152	plyty azbestowo-cementowe	38.5 m ²	stopień pilności II	bd	0,42	R-112 Pilczyce - stacja elektroenergetyczna
2.	ul. Jesiennicka 4	plyty azbestowo-cementowe	36 m ²	stopień pilności II	2032r.	0,40	R-114 Leśnica - stacja elektroenergetyczna
3.	ul. Jesiennicka 7	plyty azbestowo-cementowe faliste	36 m ² /0,65 Mg	stopień pilności II	bd	0,65	stacja elektroenergetyczna
4.	ul. Skarbowców	plyty azbestowo-cementowe	37 m ²	stopień pilności II	2032r.	0,41	R-134 Skarbowców - stacja elektroenergetyczna
5.	ul. Zakrzowska 16	plyty azbestowo-cementowe	25.7 m ²	stopień pilności II	2032r.	0,28	R-148 Psie Pole - stacja elektroenergetyczna
6.	ul. Wieczysta 2	plyty azbestowo-cementowe	31 m ²	stopień pilności II	2032r.	0,34	R-142 Wieczysta - stacja elektroenergetyczna

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
7.	ul. Dębowa 7	płyty azbestowo-cementowe faliste	28 m ² /0,5 Mg	stopień pilności II	bd	0,50	stacja elektroenergetyczna
Razem			232,2 m ²			3,00	
Dozamel Sp. z o.o., ul. Fabryczna 10, Wrocław							
1.	ul. Fabryczna 10 (obiekt C-13)	płyty azbestowo-cementowe faliste	131 m ²	stopień pilności II	2032r.	2,40	
2.	ul. Fabryczna 10 (obiekt A-4)	płyty azbestowo-cementowe faliste	897 m ²	stopień pilności II	2032r.	16,15	
Razem			1028 m ²			18,55	
Telekomunikacja Polska S.A., Oddział we Wrocławiu, ul. Purkyniego 2							
1.	ul. Potockiego 5-7	płyty azbestowo-cementowe faliste	96 m ²	stopień pilności II	bd	1,06	
2.	ul. Klimasa 8	płyty azbestowo-cementowe płaskie	1120 m ² /20,16 t	stopień pilności II	2032r.	20,16	
Razem			1216 m ²			21,22	
PGNiG S.A., Dolnośląski Oddział Obrotu Gazem Gazownia Wrocławska, ul. Gazowa 3							
1.	teren zakładu	płyty azbestowo-cementowe płaskie	340 m ²	bd	bd	3,74	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich Kogeneracja, ul. Łowiecka 24							
1.	elektrociepłownia	płyty azbestowo- kautzukowe	60 kg	bd	bd	0,06	uszczelnienia włazów w kotłach parowych
PKP Energetyka S.A. Zakład Dolnośląski, ul. Joannitów 13, Wrocław							
1.	ul. Paczkowska (dz. nr 4/56 AM-42, ob. Południe)	płyty azbestowo- cementowe	302,4 m ² /5,4 Mg	bd	2019r.	5,4	budynek warsztatowo- garażowy Sekcji Naprawczo- Pomiarowej
PKP CARGO S.A., Dolnośląski Zakład Spółki, ul. Pułaskiego 56, Wrocław							
1.	pojazdy trakcyjne	płyty azbestowo- cementowe płaskie, taśmy tkane, plecione, sznury	400 kg	bd	2032r.	0,4	wyroby azbestowe stosowane w stycznikach i wyłącznikach zainstalowa- nych w lokomoty- wach
Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu, ul. Ziębicka 34-38							
1.	ul. Łagiewnicka - dach wiaty magazynowej	płyty azbestowo- cementowe	1222 m ²	bd	bd	13,44	dach wiaty magazynowe j
Wytwórnia Filmów Fabularnych, ul. Wystawowa 1, Wrocław							
1.	Hala zdjęciowa A	tkanina azbestowa, przędza specjalna	498 m ²	bd	2011r.	4,35	

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Kea Sp. J. Irena I Bogdan Baszak, ul. Osobowicka 89, Wrocław							
1.	ul. Jarocińska 25	Płyty azbestowo-cementowe faliste	280 m ²	bd	2011-2012r.	3,08	płyty dachowe
Prasowe Zakłady Graficzne Sp. z o.o., ul. Paprotna 16, Wrocław							
1.	ul. Paprotna 16 -	płyty azbestowo-cementowe	1000 m ² /18 Mg	stopień pilności II	2012r.	18,0	pokrycia dachowe starej wiaty
Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich we Wrocławiu, ul. Krakowska 28							
1.	ul. Krakowska 28	płyty azbestowo-cementowe faliste	130 m ²	stopień pilności II	bd	1,43	pokrycie dachu
FAT - Fabryka Automatów Tokarskich S.A., ul. Grabiszyńska 281, Wrocław							
1.	ul. Grabiszyńska 281	izolacja gipsowa rur centralnego ogrzewania	500 kg	bd	bd	0,5	
3M Poland Sp. z o.o. Oddz. we Wrocławiu, ul. Kwidzyńska 6							
1.	teren zakładu	płyty azbestowo-cementowe płaskie	13244 kg	bd	bd	13,24	
<u>Łącznie</u>			<u>33198,9 m² + 960 kg</u>			<u>355,465</u>	

Tabela 14. Obiekty wojskowe, policyjne i więziennictwa

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
Agencja Mienia Wojskowego, ul. Zwycięska 14, Wrocław							
1.	ul. Graniczna 13	plyty azbestowo-cementowe płaskie	206,4 m ² /3,7 t	stopień pilności III	2032	3,70	budynek nr 233
2.	ul. Graniczna 13	plyty azbestowo-cementowe	156,4 m ² /2,81 t	stopień pilności I	bd	2,81	była chlewnia nr 83
3.	ul. Mieszczańska 9	plyty azbestowo-cementowe	150 m ² /2,7 t	stopień pilności I	bd	2,70	wiata nr 76
4.	ul. Graniczna 13	plyty azbestowo-cementowe	158,45 m ² /2,85 t	stopień pilności I	bd	2,85	wiata nr 188
Razem			671,25 m²			12,06	
Rejonowy Zarząd Infrastruktury, ul. Obornicka 126, Wrocław							
1.	jednostka nr 4213, ul. Graniczna 13,	plyty azbestowo-cementowe	24 m ² /0,28 t	bd	bd	0,28	kompleks 6041 - obiekty nr 55, 56, 57, 58 - zadaszenie stacji benzynowej
2.	jednostka nr 4213, ul. Graniczna 13	plyty azbestowo-cementowe	1425,6 m ² /17,1 t	bd	bd	17,10	kompleks 2848 - obiekt nr 59 - magazyn, nr 14 - kuchnia, nr 31 - magazyn

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
3.	Centrum Wojsk Inżynieryjnych i Chemicznych we W-wiu, ul. Obornicka 108	płyty azbestowo-cementowe	843,5 m ² /8,69 t	bd	bd	8,69	kompleks nr 2836, obiekt nr 61, 91
4.	jednostka nr 1946 ul. Zwycięska 62/68	płyty azbestowo-cementowe	1158 m ² /14,3 t	bd	bd	14,30	kompleks 2829 - obiekty nr 20, 25, 28, 43, 44, 45, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71
Razem			3451,1 m²			40,37	
Wojskowa Agencja Mieszkaniowa, ul. Sztabowa 32, Wrocław							
1.	ul. Sztabowa 32/32	płyty azbestowo-cementowe faliste	15,50 m ² /297 kg	dobry stan techniczny	31.12.2020r.	0,297	
2.	ul. Sztabowa 32/36	płyty azbestowo-cementowe faliste	80 m ² /1440 kg	dobry stan techniczny	31.12.2020r.	1,44	pokrycie dachu
3.	ul. Sztabowa 32/27	rury azbestowo-cementowe	21 m/410 kg	dobry stan techniczny	31.12.2020r.	0,41	
Razem			2147 kg			2,147	
Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu, ul. Podwale 31-33							
1.	ul. Kiełczowska 15	płyty azbestowo-cementowe faliste	119 m ²	stopień pilności II	bd	1,31	kojce dla psów

L.p.	Adres, miejsce	Rodzaj wyrobu	Ilość w jednostkach podanych przez posiadacza	Ocena stanu	Przewidywany termin usunięcia	Ilość [Mg]	Uwagi
2.	ul. Sokolnicza 12	płyty azbestowo-cementowe faliste	872,15 m ²	stopień pilności II	bd	9,59	budynki magazynowe
Razem			991,15 m ²			10,9	
Areszt Śledczy, ul. Świebodzka 1, Wrocław							
1.	ul. Świebodzka 1	pozostałe wyroby z azbestu	127 m ²	bd	2012r.	1,397	
<u>Łącznie</u>			<u>5240,5 m² + 2147 kg</u>			<u>66,874</u>	

Wykaz przedsiębiorców posiadających decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami w zakresie usuwania azbestu

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
1.	"TADEX" Tadeusz Wasilewski	ul. Polna 39, 59-630 Mirsk	22.04.2010r.	23/2010	cały kraj	20.04.2020r.
2.	Przedsiębiorstwo Budowlane "KOBUD" s.c.	ul. Legnicka 6, 55-300 Środa Śląska	07.06.2010r.	30/2010	cały kraj	06.06.2020r.
3.	Firma Remontowo-Budowlana Roman Gałafin	ul. Łużycka 23, 58-100 Świdnica	07.06.2010r.	34/2010	cały kraj	06.06.2020r.
4.	Usługi Remontowo-Budowlane "Kapuła Mateusz"	Jaczków 30, 58-379 Czarny Bór	23.06.2010r.	36/2010	województwo dolnośląskie	22.06.2020r.
5.	Spe-Bau Sp. z o.o.	ul. Mielecka 21/1, 53-401 Wrocław	25.06.2010r.	37/2010	cały kraj	24.06.2020r.
6.	Zakład Budowlano - Handlowy "ARBUD" Ryszard Kopeć, Pan Ryszard Kopeć	ul. Piasta 7/1, 58-304 Wałbrzych	27.07.2010r.	40/2010	województwo dolnośląskie	11.07.2020r.
7.	"METAL-TRANS" Piotr Maraj	ul. Wrzosowa 5, 55-200 Oława	02.07.2010r.	41/2010	cały kraj	01.07.2020r.
8.	Przedsiębiorstwo Usługowe "Z-NOVA" Zbigniew Szarek	ul. Łęczycka 5/15, 53-632 Wrocław	12.07.2010r.	43/2010	cały kraj	11.07.2020r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
9.	GEOTRADE Sp. z o.o.	ul. Trzebnicka 88/1A, 50-231 Wrocław	06.07.2010r.	45/2010	cały kraj	05.07.2020r.
10.	Firma Handlowa "ITOS" Wyburzenia Obiektów Przemysłowych Christos Stoicis Psary	ul. Parkowa 36, 51-180 Wrocław	09.07.2010r.	46/2010	cały kraj	08.07.2020r.
11.	Gazel s.c. Włodzimierz Krawczyk & Roman Krawczyk	ul. Mickiewicza 36, 58-300 Wałbrzych	16.07.2010r.	48/2010	województwo dolnośląskie	15.07.2020r.
12.	Zakład Budowlany "ANBUD" Andrzej Pyka	ul. Kraszewicka 70, 58-100 Świdnica	14.07.2010r.	51/2010	województwo dolnośląskie	13.07.2020r.
13.	Firma Ogólno-Budowlana Marcin Skoczeń	ul. Kamienna 29/31, 53-307 Wrocław	03.08.2010r.	53/2010	cały kraj	02.08.2020r.
14.	P.U.H.WALKOP	Złotniki Luańskie 64, 59-820 Leśna	30.07.2010r.	57/2010	cały kraj	29.07.2020r.
15.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Handlu i Usług "ROBKON"	ul. Młynarska 21, 57-200 Ząbkowice Śląskie	27.07.2010r.	58/2010	cały kraj	26.07.2020r.
16.	EnergoRecykling Jan Mech	ul. Neptuna 7/22, 59-220 Legnica	02.08.2010r.	59/2010	cały kraj	01.08.2020r.
17.	Kruszer-Rozbiórki, Wyburzenia Agnieszka Majda,	ul. Cieplicka 164, 58-570 Jelenia Góra	02.08.2010r.	60/2010	cały kraj	01.08.2020r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
18.	Przedsiębiorstwo Doradczo-Techniczne "EKOROTECH"	ul. Kościuszki 27E/3, 56-100 Wołów	3.08.2010r.	62/2010	cały kraj	02.08.2020r.
19.	BACTRANS Sp. z o.o.	ul. Kiełczowska 117/7, 51-315 Wrocław	16.08.2010r.	63/2010	cały kraj	15.08.2010r.
20.	"STAL-MET" - Grzegorz Nieczaj sp.k.	ul. Wrocławska 10, 55-220 Jelcz Laskowice	05.08.2010r.	65/2010	cały kraj	04.08.2020r.
21.	"DOMEX" Przedsiębiorstwo Remontowo Budowlane Sp. z o.o.	Al.. Wojska Polskiego 79, 58-150 Strzegom	09.08.2010r.	67/2010	cały kraj	08.08.2020r.
22.	Jerzy Stasiak "DORBUD" Usługi Ogólnobudowlane	al. Jana Matejki 13/19, 50-333 Wrocław	11.08.2010r.	68/2010	cały kraj	10.08.2020r.
23.	Przedsiębiorstwo Robót Kolejowych i Inżynierskich S.A.	ul. Kniaziewiczza 19, 50-950 Wrocław	17.08.2010r.	69/2010	cały kraj	16.08.2020r.
24.	Murarstwo-Malarstwo Dekarstwo -Betoniarnstwo Eugeniusz Szuba	ul. Słoneczna 14, 57-420 Radków	16.08.2010r.	73/2010	województwo dolnośląskie	15.08.2020r.
25.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo-Handlowe STALMONT Sp. z o.o.	ul. Traktatowa 1, 54-425 Wrocław	26.08.2010r.	78/2010	województwo dolnośląskie	25.08.2020r.
26.	ENVICARE	ul. Chopina 23/1, 55-050 Sobótka	23.08.2010r.	80/2010	cały kraj	22.08.2020r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
27.	"FORTIS" Przedsiębiorstwo Budowlano -Wyburzeniowe-Paweł Igieliński	ul. Jemiołowa 68/7, 53-426 Wrocław	23.08.2010r.	82/2010	cały kraj	22.08.2020r.
28.	Andrzej Krupiński ZIEMIX Zmechanizowane Roboty Ziemne	ul. Studzienna 11/22, 53-304 Wrocław	27.08.2010r.	85/2010	cały kraj	26.08.2015r.
29.	Wrocławskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego Nr 2 "WROBIS" S.A.	ul. Szewska 3, 50-053 Wrocław	31.08.2010r.	87/2010	cały kraj	30.08.2020r.
30.	Imoport-Export Zakład Usługowo Handlowy	Samborz 29, 55-311 Kostomłoty	30.08.2010r.	89/2010	cały kraj	29.08.2020r.
31.	Przedsiębiorstwo Budowlane Alfa-Dach Sp. z o.o.	ul. Tarnogajska 14, 50-512 Wrocław	06.09.2010r.	90/2010	cały kraj	05.09.2020r.
32.	Specjalistyczne Przedsiębiorstwo Budowlane "SAVEX" Sp. z o.o.	ul. Słowackiego 9, 59-900 Zgorzelec	07.07.2010r.	93/2010	cały kraj	06.07.2020r.
33.	Przedsiębiorstwo Produkcji Handlu i Usług "WUJEK" L. Gregorek, J. Gajek, W. Gajek Sp. J	ul. Robotnicza 16, 53-608 Wrocław	01.09.2010r.	96/2010	cały kraj	31.08.2020r.
34.	"Piec-Bud-Rem Wrocław" Sp. z o.o.	Pl. Kościuszki 18/3, 50-027 Wrocław	17.09.2010r.	106/2010	cały kraj	16.09.2020r.
35.	"HEILIT+WOERNER" BUDOWLANA Sp. z o.o.	Wysoka, ul. Lipowa 5a, 52-200 Wrocław	15.09.2010r.	112/2010	cały kraj	31.12.2012r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
36.	Specjalistyczne Przedsiębiorstwo "Filar" Adam Bieńkowski	Postolin 28, 53-300 Milicz	23.09.2010r.	115/2010	cały kraj	22.09.2020r.
37.	MAXIMUS	Al. Wyzwolenia 15 A, 58-300 Wałbrzych	24.09.2010r.	119/2010	cały kraj	23.09.2010r.
38.	"ZŁOMSTAL" Firma Handlowo - Usługowa Stanisław Podczaszy, Imbramowice	ul. Dworcowa 4, 58-130 Żarów	04.10.2010r.	123/2010	cały kraj	03.10.2020r.
39.	Wrocławski Przedsiębiorstwo Oczyszczania ALBA S.A.	ul. A. Ostrowskiego 7, 53-238 Wrocław	4.10.2010r.	129/2010	cały kraj	03.11.2020r.
40.	"TECH-DOM" J.Bruszka, D. Dargacz	ul. Topolowa 23A, 58-309 Wałbrzych	25.10.2010r.	129/2010	cały kraj	24.10.2020r.
41.	TWS Grupa Budowlana Sp. z o.o.	ul. Równoległa 1, 58-310 Szczawno Zdrój	06.10.2010r.	133/2010	cały kraj	05.10.2020r.
42.	Zakład Robót Elektrycznych "EL-MONT"	u. Świdnicka 38, 58-200 Dzierżoniów	05.10.2010r.	134/2010	cały kraj	04.10.2020r.
43.	"Spółdzielnia Rzemieślnicza" w Ząbkowicach Śląskich	ul. Cukrownicza 6, 57-200 Ząbkowice Śląskie	20.10.2010r.	135/2010	cały kraj	19.10.2010r.
44.	"SAD" A.K.S., Pan Stanisław Sadkowski	ul. Koszarowa 46/3, 51-149 Wrocław	20.10.2010r.	139/2010	cały kraj	19.10.2010r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
45.	P.H.U. DOMINO Piotr Józwin, Lutynia	ul. Partyzantów 3, 55-330 Miękinia	21.10.2010r.	148/2010	cały kraj	20.10.2020r.
46.	Przedsiębiorstwo Usługowo - Produkcyjne "ELTUR-SERWIS" Spółka z o.o.	ul. Młodych Energetyków 12, 59-916 Bogatynia	28.10.2010r.	152/2010	cały kraj	27.10.2020r.
47.	"CEL-AL. Zakład Instalacyjno Budowlany s.c.", Pan Kazimierz Celmer, Pani Alina Celmer, Pani Paulina Celmer	ul. Meissnera 4, 54-622 Wrocław	27.10.2010r.	157/2010	województwo dolnośląskie	26.10.2020r.
48.	KORONA s.c	ul. Działowa 6, 55-002 Kamieniec Wrocławski	04.11.2010r.	159/2010	cały kraj	03.11.2020r.
49.	Bogatyńskie Wodociągi i Oczyszczania S.A.	ul. II Armii Wojska Polskiego 20, 59-920 Bogatynia	25.11.2010r.	162/2010	województwo dolnośląskie	24.11.2020r.
50.	DEKARSTWO - USŁUGOWO BUDOWLANE, Pan Krzysztof Piotrowski	Radogoszcz 15, 59-800 Lubań	05.11.2010r.	165/2010	cały kraj	04.11.2020r.
51.	CENTRAOZŁOM WROCŁAW S.A.	ul. Robotnicza 16, 53-608 Wrocław	30.11.2010r.	166/2010	cały kraj	29.11.2020r.
52.	"Remonty i Montaż Kotłów Małachowski Andrzej"	ul. Końcowa 26, 54-117 Wrocław	09.11.2010r.	167/2010	województwo dolnośląskie	08.11.2020r.
53.	Przedsiębiorstwo Usługowo - Handlowe "EKOMONT BIS" Sp.z o.o.	ul. Paczkowska 26, 50-503 Wrocław	12.11.2010r.	168/2010	województwo dolnośląskie	11.11.2020r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
54.	P.W. "RADPOL", Pan Marian Radaszewski	ul. Wojrowicka 34/19, 54-436 Wrocław	09.11.2010r.	169/2010	cały kraj	08.11.2010r.
55.	"Fitex" Wiktor Fisz	ul. Radzionkowska 12, 51-506 Wrocław	22.11.2010r.	170/2010	województwo dolnośląskie	21.11.2020r.
56.	INWEST-TERMA Janusz Ośmiałowski, Maciej Ośmiałowski Sp. j.	ul. Jerzmanowska 126, 54-530 Wrocław	22.11.2020r.	171/2010	województwo dolnośląskie	21.11.2020r.
57.	"TERMO" PPUH Maciej Kowalczyk, Pan Maciek Kowalczyk	ul. Rogowska 117, 54-440 Wrocław	30.11.2010r.	174/2010	cały kraj	29.11.2020r.
58.	"Fitting" Przedsiębiorstwo Inżynierii Sanitarnej Sp. z o.o.	ul. Fabryczna 2-4, 53-609 Wrocław	24.11.2010r.	175/2010	cały kraj	23.11.2020r.
59.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Górniczego i Energetycznego "EGBUD" Sp. z o.o.	ul. Młodych Energetyków 3, 59-916 Bogatynia	09.12.2010r.	176/2010	cały kraj	08.12.2020r.
60.	"Zakład Ślusarsko-Budowlany Rodziewicz"	ul. Młoda 11, 67-222 Jerzmanowa	16.11.2010r.	180/2010	województwo dolnośląskie	15.11.2020r.
61.	Wrocławskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego Nr 2 "WROBIS" S.A.	ul. Szewska 3, 50-053 Wrocław	16.11.2010r.	181/2010	cały kraj	15.11.2010r.
62.	MPEC Serwis Północ Sp. z o.o.	ul. Chorwacka 47, 51-107 Wrocław	17.11.2010r.	184/2010	cały kraj	16.11.2010r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
63.	"ĆWIK" Andrzej Ćwik, Pan Andrzej Ćwik	ul. Słowicza 19, 58-100 Świdnica	30.11.2010r.	187/2010	cały kraj	29.11.2020r.
64.	"INSTREM" INSTALACJE SANITARNE I OGRZEWNICTWO	ul. Robotnicza 72b, 53-608 Wrocław	26.11.2010r.	191/2010	cały kraj	25.11.2020r.
65.	TAKEN Sp. z o.o.	ul. Techników 33, 55-200 Oława	30.11.2010r.	192/2010	cały kraj	29.11.2020r.
66.	"TOMBUD" Przedsiębiorstwo Ogólnobudowlane Dubryk Tomasz, Pan Dubryk Tomasz	ul. Ząbkowicka 18/2, 57-100 Strzelin	30.11.2010r.	194/2010	cały kraj	29.11.2010r.
67.	PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE "DOMBUD" Sp. z o.o.	ul. 3 Maja 26, 55-200 Oława	13.11.2010r.	196/2010	cały kraj	12.12.2020r.
68.	"DABRO-BAU" Firma Handlowo- Usługowa Paweł Dąbrowski	Opoczka 10A, 58-100 Świdnica	30.11.2010r.	197/2010	cały kraj	29.11.2020r.
69.	MPEC Serwis Południe Sp. z o.o.	ul. Krakowska 119, 50-428 Wrocław	08.12.2010r.	201/2010	cały kraj	07.12.2020r.
70.	Głogowskie Przedsiębiorstwo Komunalne - SITA Głogów Sp. z o.o.	ul. Przemysłowa 7A, 67-200 Głogów	13.12.2010r.	203/2010	cały kraj	12.12.2020r.
71.	Jacek Piotrowski "INTERM" Zakład Instalacyjno - Budowlany	ul. Sanocka 5/6, 53-304 Wrocław	13.12.2010r.	204/2010	województwo dolnośląskie	13.12.2020r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
72.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "LEVEL" Karol Wiącek	ul. Kazimierza Wielkiego 2, 59-800 Lubań	20.12.2010r.	208/2010	cały kraj	19.12.2020r.
73.	"Janusz Opaliński"	Sobocisko 32, 55-200 Oława 1	20.12.2010r.	209/2010	cały kraj	19.12.2020r.
74.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne	ul. Ziemowita 5/6, 58-500 Jelenia Góra	17.12.2010r.	211/2010	cały kraj	16.12.2020r.
75.	PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE "MIAZGA" Sp. z o.o.	os. Tęczowe 21A/11, 58-200 Dzierżonów	20.12.2010r.	212/2010	cały kraj	19.12.2020r.
76.	Zakłady Usługowe Zachód Głogów Sp. z o.o.	ul. Sikorskeigo 48, 67-200 Głogów	22.12.2010r.	213/2010	cały kraj	21.12.2020r.
77.	"VERTEX" Sp.z o.o.	ul. Opolska 4, 55-011 Siechnice	21.12.2010r.	214/2010	cały kraj	20.12.2020r.
78.	DEV POL Sp. z o.o.	ul. Paprotna 8, 51-117 Wrocław	05.01.2011r.	226/2011	cały kraj	17.01.2021r.
79.	P.B. "MODERNPOL" K. Cz. Chmielewscy Sp. j.	ul. Parafialna 11, 67-200 Głogów	05.01.2011r.	228/2011	cały kraj	04.01.2021r.
80.	Konstanty Słupek „EKO-MIX”	ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław	13.01.2011r.	236/2011	cały kraj	12.01.2021r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
81.	MIXBUD Bernatt Tarczykowski Sp. j.	Pl. Skarżyńskiego 1, 58-301 Wałbrzych	13.01.2011r.	233/2011	cały kraj	12.01.2021r.
82.	Dolnośląska Fabryka Maszyn ZANAM-LEGMET Sp. z o.o.	ul. Kopalniana 7, 59-101 Polkowice	21.01.2011r.	242/2011	cały kraj	20.01.2021r.
83.	ZAKŁAD INSTALACJI SANITARNYCH I BUDOWNICTWA DROGOWEGO	ul. Sulmierzycka 1-3, 51-127 Wrocław	21.01.2011r.	244/2011	cały kraj	20.01.2021r.
84.	Przedsiębiorstwo Robót Wodnych i Ekologicznych „EKO-WOD” Sp. z o.o.	ul. Towarowa 12-14, 58-100 Świdnica	21.01.2011r.	239/2011	cały kraj	20.01.2021r.
85.	MOL-GRYF Janusz Molenda	ul. Saturna 24/4, 67-200 Głogów	21.01.2011r.	245/2011	cały kraj	20.01.2021r.
86.	Zakład Wykonawstwa Sieci Elektrycznych „MIGACZ”	ul. Sportowa 1, 58-405 Krzeszów	09.02.2011r.	250/2011	cały kraj	08.02.2021r.
87.	Energobest, sieci i instalacje elektryczne	Miłków 205, 58-535 Miłków	09.02.2011r.	249/2011	cały kraj	08.02.2021r.
88.	Z.E. MIGACZ	Opawa 56, 58-420 Lubawka	09.02.2011r.	248/2011	cały kraj	08.02.2021r.
89.	Wrześniewski Bogdan BOB-BUD USŁUGI BUDOWLANE	ul. Kolejowa 6/2, 57-230 Kamienie Żąbkowicki	10.02.2011r.	255/2011	cały kraj	09.02.2021r.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu	Data wydania decyzji	Numer decyzji PGO	Obszar prowadzonej działalności	Termin obowiązywania decyzji
90.	STAL-MET Jadwiga Nieczaj	ul. Inżynierska 3, 55-221 Jelcz-Laskowice	14.02.2011r.	256/2011	cały kraj	13.02.2011r.
91.	FIRMA PRODUKCYJNO-USŁUGOWO-HANDLOWA „RICARDO”	ul. Górnicza 35, 59-900 Zgorzelec	15.02.2011r.	245/2011	cały kraj	14.02.2011r.
92.	FIRMA PRODUKCYJNO-USŁUGOWO-HANDLOWA „ROBERTO”	ul. Prusa 30-32, 59-900 Zgorzelec	15.02.2011r.	260/2011	cały kraj	14.02.2011r.
93.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe-Inwestycyjno-Budowlane Mikołaj Zychowicz	ul. Ks. F. Kutrowskiego 13, 55-200 Oława	15.02.2011r.	259/2011	cały kraj	14.02.2011r.
94.	„7A”PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-USŁUGOWE WŁADYSŁAW BAKINOWSKI	Obora ul. Różana 11, 59-335 Lubin 7	24.02.2011r.	262/2011	cały kraj	23.01.2021r.
95.	Marek Fałendysz REGIONALNE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA WIEJSKIEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA „ERBUD”	Kosinowo 1 / 2, 55-110 Prusice	24.02.2011r.	264/2011	cały kraj	23.01.2021r.
96.	ZAKŁAD REMONTOWO-BUDOWLANY Stanisław Lorenz	ul. Lwowska 11, 55-200 Oława	24.02.2011r.	265/2011	cały kraj	23.01.2021r.
97.	INVEST-INPRO Sp. z o.o.	ul. Obornicka 129-131, 51-114 Wrocław	2.03.2011r.	267/2011	cały kraj	1.03.2021r.
98.	„Zbigniew Stępień Usługi Transportowe Wywóz nieczystości płynnych”	ul. Baciarellego 10F/3, 51-649 Wrocław	7.03.2011r.	246/2011	cały kraj	6.03.2011r.